

Cantores Minores

CANTORES MINORES

-kannatusyhdistys ry.

CM-musiikkiopisto
CM-poikakuoro

Vuosikertomus 2017

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2017
(kuvaton ja nimetön versio)

CANTORES MINORES VUOSI 2017

Sisällysluettelo (kuvaton versio)

sivu	
3	Cantores Minores vuosi 2017
4	- Kuoron omat konsertit ja projektit
	- Tärkeimmät tilatut konsertit ja esiintymiset
5	- Konserttikiertue Keski-Eurooppaan 7.-22.6.2017
	- Kuorovieraat
6	Cantores Minores-musiikkiopisto
	- Pienyhtyeet
	Cantores Minores Yhteiskuntasuhteiden Neuvottelukunta
	Kuorokoulusuunnitelma vuonna 2017
7	Visio 2022
	Cantores Minores -kannatusyhdistys ry.
8	I JOHTAJA JA TOIMIHENKILÖT
	II OPETTAJAT
	III UUDET KUOROLAISET
	IV KUORORYHMÄT JA ESIINTYMISET
	A-kuoro
9	A-KUORON ESIINTYMISTEN MÄÄRÄT 2001-2017
10	A-kuoron konserttiohjelmisto
11	B1-2 ryhmät
	Koraali- ja Cappellakuoro
12	CM Tiernapojat
	CM Vokaaliyhtye
13	CM Alumnikuoro
	CM Swing
14	V CM-MUSIIKKILEIKKIKOULU
15	VI PIANONSOITONOPETUS
	VII ÄÄNENMUODOSTUSOPETUS
	VIII MUSIIKIN PERUSTEIDEN JATKOKOULUTUS
	IX MUSIIKKILEIRIT
16	X PREFEKTUURI
	XI 61. KANSAINVÄLINEN KONSERTTIKIERTUE KESKI-EUROOPPAAN 7.-22.6.2017
29	XII KANNATUSYHDISTYS
	XIII APURAHAT, AVUSTUKSET JA YHTEISTYÖKUMPPANIT
30	XIV VUOSI- JA KUNNIAMERKIT, H. HOFMANN -MITALI JA MUUT HUOMIONOSOITUKSET
	XV KUOROPAIKAPATSAS
	XVI ALUMNITOIMIKUNTA
31	XVII HALLINNON JA TALOUDEN TYÖRYHMÄ
	XVIII VANHEMPAINTOIMIKUNTA
33	XIX YHTEISKUNTASUHTEIDEN NEUVOTTELUKUNTA
34	XX SISÄINEN TIEDOTTAMINEN
	XXI VIESTINTÄ: CM-KOTISIVU INTERNETISSÄ - FACEBOOK - YOUTUBE – TWITTER - INSTAGRAM
	XXII CANTIS -UUTISKIRJE
35	XXIII KÄSIOHJELMAT, JULISTEET JA FLYERIT
	XXIV TOIMITILAT
36	XXV KUOROLAISET JA MUSIIKKIOPISTON OPPILAAT 1.1.-31.12.2017
43	JAKAUMA RYHMITÄIN, KUOROLAISTEN JA OPPILAIDEN KOTIPAIKAT
44	CM MUSIIKKIOPISTON OPETUSTUNTILASKELMA 1.1.-31.12.2017
45	Cantores Minores -kuoron eri kuororyhmien esiintymiset Helsingissä 2017 sekä erityisesti Tuomiokirkkoseurakunnassa
46	Cantores Minores-kannatusyhdistys ry:n tilinpäätös 2017 sekä tilin- ja toiminnantarkastuskertomukset
52	Tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rva Jenni Haukio, CM-kuoron koko toiminnan pysyvät suojelijat 2012 alkaen

CANTORES MINORES VUOSI 2017

Vuonna 2017 tuli kuluneeksi 65 vuotta Cantores Minores -kuoron perustamisesta. Juhlavuoden tärkeyttä lisäsi Suomi 100 -juhlavuosi sekä vuoden 2017 merkittävät tapahtumat, kuten presidentti Mauno Koiviston kuolema, piispa Irja Askolan eläkkeelle siirtyminen ja Teemu Laajasalon valinta uudeksi piispaksi. Kaikissa näissä tilaisuuksissa oli kuorollamme kunnia olla mukana. Cantores Minores oli myös ehdolla Vuosisadan Kulttuurigaalassa Turussa 'Vuosisadan Kulttuuriteko'-kategoriassa yhdessä seuraavien ehdokkaiden kanssa: Lallukan taiteilijakodin rakennuttaminen (1932–33), Suomen Kulttuurirahaston perustaminen (1939), Muumi-hahmojen maailmanvalloitus (1945–), Cantores Minores -poikakuoron perustaminen ja ylläpitäminen (1952–) sekä asemakaavapäätös (1981) Vanhan Rauman puuta-alueen säilyttämisestä. Valituksi tuli Suomen Kulttuurirahaston perustaminen. Lisäksi kuluneena vuonna juhlittiin kuoron kahden kunniajäsenen Aino Mäki-Luopan ja Pirkko-Leena Otonkosken 85-vuotisjuhlia.

Vuoden 2017 merkittävät edustustilaisuudet alkoivat 25.5.2017 presidentti Mauno Koiviston siunaustilaisuudella Helsingin tuomiokirkossa yhdessä oopperalaulaja Jorma Hynnisen ja Kaartin Soittokunnan kanssa. Televisioidun tilaisuuden ohjelmistossa oli mm. Veteraanin iltahuuto, joka teki suuren vaikutuksen paikalla olleeseen saattojoukkoon. Lokakuun lopussa osallistuttiin ensin piispa Irja Askolan eläkkeelle siirtymiseen liittyvään aamuseen musiikkihartauteen Helsingin tuomiokirkossa 31.10.2017 ja vielä samana iltapäivänä Pohjoismaiden Neuvoston juhlaistuntoon Eduskuntatalossa. Kuoro avusti myös 12.11.2017 Helsingin uuden piispan Teemu Laajasalon televisioidussa virkaan vihkimisjumalanpalveluksessa Helsingin tuomiokirkossa. Valtioneuvoston televisioidussa Itsenäisyyspäivän juhla- ja jumalanpalveluksessa 6.12.2017 kuoro avusti kahden ryhmän voimilla. Urkuparvella lauloi A-kuoro Hannu Norjasen johdolla ja alttarilla Cappellakuoro Timo Pihkasen johdolla.

Kuoron 61. Kansainvälinen konserttikiertue 7.-22.6.2017 vei kuoron esiintymään Saksaan, Tsekin tasavaltaan, Sveitsiin ja Italiaan. Kiertue perustui maailmankuulun Bach Fest Leipzig -festivaalin kutsuun saapua konsertoimaan J.S. Bachin nimeä kantavalle festivaalille hänen omaan "kotikirkkoonsa" Leipzigin Thomaskircheen – Tuomaskirkkoon. Lisäksi saatiin kutsu viiden vuoden tauon jälkeen Ravennan festivaalille Italiaan. Tämä 14 esiintymistä ja konserttia käsittänyt kiertue huipentui pääministeri Juha Sipilän isännöimään Finland 100 Finnisches Mittsommerfestiin 21.6.2018 Nordische Botschaften -kompleksissa Berliinissä. Valtioneuvosto hyväksyi kuoron 65-vuotisjuhlakiertueen Suomi 100-juhlavuoden viralliseen ohjelmaan.

65-vuotisjuhlavuoden kunniaksi järjestettiin la 23.9.2017 Tuomiokirkon kryptassa Hyväntekeväisyysjuhla, jossa kerättiin varoja kuoron toimintaan. Juhlassa esiintyi CM Favoriittikuoro Hannu Norjasen johdolla, CM-alumnit oopperalaulaja Jyrki Korhonen ja jazzvirtuoosi Iiro Rantala sekä CM-alumnien ja -isien lauluyhtye. Juhlaan osallistui n. 80 henkeä ja sen tuotto oli n. 3 000,00 €. Juhlan juonsi toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa ja tarjoiluista vastasi CM Vanhempainseurakunta. Samana iltana järjestettiin Meritullin Hofmann-musiikkisalissa CM-alumnien illalliskokous, johon osallistui 45 CM-alumnia puolisoineen. Illan isäntänä toimi CM-alumni Lauri Lundström.

Perinteisiä raja-aitoja rikottiin tekemällä musiikillista yhteistyötä Haloo Helsinki! -menestysyhtyeen kanssa. Marraskuussa studiossa nauhoitettu ja Helsingin tuomiokirkossa kuvattu 'Joulun kanssa jaan' -musiikkivideo nousi yhdeksi joulunajan suosituimmista kappaleista.

Vuoden 2017 aikana oli myös runsaasti tilattuja konsertteja. Sarja aloitettiin 11.5.2017 Porvoon Taidetehtaan Avanti-salissa esitetyllä Kohti Leipzigia! -konsertilla, jossa kuoro esitti solisteinaan Simo Mäkinen (Niall Chorell 19.5.), Teppo Lampela ja Tuomas Pursio yhdessä E-ensemblen kanssa Hannu Norjasen johdolla saman ohjelmiston kuin Bach Fest Leipzigin konsertissa kesäkuussa. Sama konsertti kuultiin myös 19.5.2017 Kirkon Musiikkijuhlien tilaamassa konsertissa Helsingin tuomiokirkossa. Kesäkiertueen lähtökonsertti pidettiin Helsingin Urkukesäfestivaalin tilaaman konsertin yhteydessä 4.6.2017 Helsingin tuomiokirkossa. Turun tuomiokirkon poikakuoro CCI oli kutsunut kuoron konsertoimaan 17.9.2017 Turun tuomiokirkossa. Kuoro esiintyi myös 8.10.2017 Romanssimusiikin edistämisyhdistyksen järjestämässä Suomi-Eesti 200 v.-konsertissa Helsingin tuomiokirkossa yhdessä Viron Kansallisoopperan poikakuoron kanssa. J.S. Bachin Messu h-molli esitettiin 2.11.2017 Porvoon Taidetehtaan Avanti-salissa. Myös CM-alumni Iiro Rantalan kuorolle vuonna 2011 säveltämä Jouluatorio palasi ohjelmistoon, kun Helsingin Musiikkitalo ja OP tilasivat sen esityksen Musiikkitaloon 28.11.2017. Iiro Rantalan lisäksi mukana esityksessä olivat Kaisa Ranta, sopraano, ja Markus Nykänen, tenori, sekä Tikso Co. kapellimestari Hannu Norjasen johdolla. Joulunajan tilauskonsertteja järjestettiin seuraaville yrityksille: 30.11. Otava-konserni Tuomiokirkko, 8.12. Innofactor Tuomiokirkko, 9.12. Helsingin Sanomat JohanneksenkirKKo (2 konserttia), 11.12. Ålandsbanken JohanneksenkirKKo, 12.12. SEB Tuomiokirkko, 20.12. HYKS/HUS Tuomiokirkko.

Juhlavuoden muu ohjelma noudatti melko perinteistä kaavaa. Hiljaisella viikolla esitettiin perinteisesti J.S. Bachin passio, joka tällä kertaa oli Johannes-passio, Perinteinen Äitiänpäiväkonsertti pidettiin 14.5.2017, Pyhäinpäivän aaton konsertin teoksena oli J.S. Bachin Messu h-molli 3.11.2017, Enkellaulu kajahtaa! -joulukonsertti 1.12.2017 JohanneksenkirKKo, J.S. Bachin Jouluatorio (kantaatit 1-3 ja 6) 15. ja 18.12.2017 sekä Perinteiset Joulukonsertit 21.12.2017 Helsingin tuomiokirkossa.

A-kuoron molemmat musiikkileirit pidettiin poikkeuksellisesti Turun kristillisellä opistolla johtuen jo tutuksi tulleen Murikanrannan massiivisesta remontista. Leirien osallistujamäärät ovat viime vuosina asettuneet n. 115-120 kuorolaisen ja 15 opettajan ja hallintohenkilökunnan joukoksi. Kun kaikille täytyy löytyä majoitus- ja ruokailutilat, ja

harjoitustiloja säästysinstrumentteineen täytyy riittää kaikille samaan aikaan eri tiloissa harjoitteleville ryhmille sekä yksi tarpeeksi iso tila yhteisharjoituksia varten, ei leiripaikan löytäminen ole helppoa. Onneksi saimme Turun kristillisen opiston tilat käyttöömme remontin ajaksi.

Yhteistyö kuoron pysyvien suojelijoiden tasavallan presidentti Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion kanssa sai vuoden aikana myös uusia muotoja. Kuoro kävi esittämässä kesäisen laulutervehdyksensä edustusryhmän voimilla tasavallan presidentin kesäasunnolla Kultarannassa ma 31.7.2017 Turussa pidetyn leirin yhteydessä. Jouluna oli taas ohjelmassa tasavallan presidentin perinteinen jouluvastaanotto 19.12.2017 Mäntyniemessä.

Kuoron omat konsertit ja projektit

14.4. J.S. Bach Johannes-passio Tuomiokirkossa

Solistikaartin muodostivat Tuomas Katajala evankelista, Jyrki Korhonen Jeesus, Helena Juntunen, sopraano, Lilli Paasikivi, altto, Niall Chorell, tenori, ja Tommi Hakala, basso (myös Pietari). Lisäksi solistisuuksia lauloivat taas seuraavat kuoron jäsenet: Veikko Vallinoja (Pilatus), Andrew Lahti-Nuuttila (I palvelija) ja Johan Krogius (II palvelija), Orkesterina soitti jälleen Suomalainen barokkiorkesteri konserttimestarinaan Anna Rainio ja kapellimestarina oli Hannu Norjanen. Barokki-instrumenttien sointi taitavien muusikkojen soittamana antaa poikaäänille juuri oikeanlaisen taustan.

14.5. Äitienpäiväkonsertti Tuomiokirkossa

Tässä konsertissa Cantores Minores -toiminnalla on mahdollisuus esitellä koko vahvuutensa pienimmistä CM-muskarilaisista aina CM-alumneihin. Johtajina musiikkikoululaisten ja koulutusryhmien eri tasoryhmillä olivat Anna Hurme, Timo Pihkanen, Terhi Orpana, Elina Haavisto, Alma-Ruut Karjalainen ja Heidi Luukka-Vanhanen. CM Swing edusti tällä kertaa CM-alumniteettia konsertissa. Hannu Norjanen johti koko 130-päistä A-kuoroa ja Markus Malmgren urkujen ääressä soitti sekä tarvittavat säestykset että soolot. Konsertissa kuultiin A-kuoron esittämänä myös CM-kuorolaisen Nemo Mannermaan sävellys Ave Maria. Tuskin taaskaan löytyi kuulijoiden joukosta kuivaa silmää, kun koko mahtava joukko yhtyi laulamaan tuttua virolaista kansansävelmää Äidin sydän.

J.S. Bach Messu h-molli 2.11. Porvoon Taidetehtaalla ja 3.11. Tuomiokirkossa

Bachin monumentaalinen mestariteos Messu h-molli palasi kuoron ohjelmistoon parin vuoden tauon jälkeen. Hienon, yhtenäisen solistijoukon muodostivat Helena Juntunen, sopraano, Monica Groop, altto, Niall Chorell, tenori ja Tommi Hakala, basso. Orkesterina oli Suomalainen barokkiorkesteri konserttimestarinaan Minna Kangas ja kapellimestarina Hannu Norjanen. Molemmat konsertit keräsivät runsaasti yleisöä ja saivat positiivista palautetta.

1.12. 'Enkellaulu kajahtaa' -joulukonsertti Johanneksen kirkossa

Nyt kolmatta kertaa järjestetystä konsertista alkaa kehittyä uusi perinne. Kuoro antaa tässä konsertissa itsestään hienon monipuolisemman kuvan jouluun liittyvän musiikin merkeissä kuin omassa perinteisessä konsertissaan. Myös kirkon erikoisvalaistus lisätynä elävillä kynttilöillä antaa konsertille oman ilmeensä. Tällä kertaa solistina lauloi sairastuneen Johanna Rusasen tilalla sopraano Hedvig Paulig. Markus Malmgren hoiti urkusoolot ja säestykset. Lippujakin saatiin myytyä jo lähes 1000 kappaletta.

15.12. ja 18.12. Bach Jouluoratorio kantaatit I-III & VI Tuomiokirkossa

Nyt jo toisen vuotena peräkkäin traditioksi muodostunut kolmen viimeisen kantaatin konsertti loppiaisenä 2018 jouduttiin taloudellisista syistä johtuen jättämään ohjelmistosta pois. Siksi kolmen ensimmäisen kantaatin lisäksi esitettiin myös tänä vuonna kuudes kantaatti. Molemmat konsertit olivat lähes loppuunmyytyjä. Solisteina lauloivat Hedvig Paulig, sopraano, Maria Kettunen, altto, Mati Turi, tenori ja evankelista, sekä Juha Kotilainen, basso. Cantores Minores –koulutusryhmien ryhdikäs joukko avusti Anna Hurmeen ja Timo Pihkasen valmentamina. Monille tuntuu juuri Cantores Minores –kuoron Jouluoratorio avaavan oven jouluun.

20.12. klo 18 ja klo 20 Perinteinen Joulukonsertti Tuomiokirkossa

Perinteinen Joulukonsertti toteutettiin nyt toista kertaa samantyyppisellä konseptilla. Konsertin rungon muodosti Joulukertomus, jonka sisällä kuoron eri ryhmät esiintyivät eri puolilla kirkkoa. Esiintyjinä olivat perinteisesti CM Koulutusryhmien eri kokoonpanot Anna Hurmeen, Timo Pihkasen, Terhi Orpanan ja Marja Kyllösen johdolla ja vuoroin säestyksellä sekä A-kuoro Hannu Norjasen. Markus Malmgren soitti urkusoolot ja –säestykset kirkon eri uruilla. Jouluevanke-liumitekstien lukijana oli tuomiorovasti Matti Poutiainen. Konsertti oli ehjä ja kaunis kokonaisuus kellonkilkatuksineen. Molemmissa konserteissa kirkko täyttyi kiitollisesta yleisöstä.

Tärkeimmät tilatut konsertit ja muut esiintymiset

11.5. Porvoon Taidetehtas sekä 19.5. Kirkon Musiikkijuhlien konsertti Tuomiokirkko

Johann Sebastian Bach: Motetti "Singet dem Herrn ein neues Lied" kahdelle 4-ääniselle kuorolle, BWV 225

Joonas Kokkonen: Laudate Dominum (osa teoksesta Laudatio Domini, 1966)

Jaakko Mäntyjärvi: Canticum Calamitatis Maritimae (1997)

Einojuhani Rautavaara: Credo (osa teoksesta Missa a cappella, 2011)

Johann Sebastian Bach: Kantaatti "Christ unser Herr zum Jordan kam" 4-ääniselle kuorolle, 3 solistille ja orkesterille, BWV 7

Cantores Minores

Solistit: Teppo Lampela, kontratenori, Simo Mäkinen (11.5.) ja Niall Chorell (19.5.), tenori, Tuomas Pursio, basso

E-ensemble, Joht. Hannu Norjanen

25.5. Presidentti Mauno Koiviston (1923-2017) hautaan siunaaminen Tuomiokirkossa

Kuoro esitti Hannu Norjasen johdolla T. Kuusiston Suomalaisen rukouksen sekä J. Sibeliuksen Sydämeni laulun ja Finlandia-hymnin. Lisäksi kuoro esitti K. Hämäläisen Veteraanin iltahuudon yhdessä oopperalaulaja Jorma Hynnisen ja Kaartin soittokunnan kanssa ylikapellimestari Jyrki Koskisen johdolla.

4.6. Helsingin Urkukesän konsertti/Keski-Euroopan konserttikiertueen lähtökonsertti Tuomiokirkossa

CM A-kuoro johti Hannu Norjanen ja urkurina toimi Markus Malmgren. Ohjelmisto käsitti osia matkaohjelmistosta.

24.8. Taiteiden yön Kuorojen kavalkadi Tuomiokirkossa

Tämä perinteinen, alun perin kuorojen ja urkureiden konsertti, on jo vuosia ollut Helsingin kuorovalioiden esiintymisfoorumi, joka kokoaa kuudeksi tunniksi kirkon täpötäyteen aina jonkin verran liikkuvaa ja vaihtuvaa yleisöä.

17.9. Kuorokonsertti Turun tuomiokirkossa

Turun tuomiokirkon poikakuoro Chorus Cathedralis Iuniorum, joht. Heikki Rainio, kutsui Cantores Minores -kuoron konsertoimaan 30-vuotisjuhlavuotensa kunniaksi Turkuun. Lähes 500 kuulijaa tuli todistamaan kuorojen yhteistä konserttia Turun tuomiokirkon upeissa holveissa.

8.10. Suomi-Eesti 200 vuotta! -juhlakonsertti Helsingin tuomiokirkko

Cantores Minores (joht. Hannu Norjanen), Viron kansallisoopperan poikakuoro (joht. Hirvo Surva) sekä Tallinnan Yliopiston sinfoniaorkesteri (joht. Jüri-Ruut Kangur) esiintyivät yhdessä ja erikseen tässä Romanssimusiikin Edistämisyhdistys ry:n järjestämässä konsertissa Helsingin tuomiokirkossa. Konsertti huipentui Jean Sibeliuksen Finlandian yhteisesitykseen.

Pienryhmien ja koulutusryhmien kuorojen esiintymisiä

Edellä esitettyjen lisäksi A-kuoron Favoriittikuoro ja Koulutusryhmien kuorot esiintyivät mm. seuraavissa tilauskonserteissa ja -esiintymisissä:

31.3. CM Favoriittikuoro, esiintyminen OAJ:n peruskouluopettajien kevätseminaari, Glo Art Hotel

10.5. CM Favoriittikuoro, esiintyminen, ValtioExpon avajaiset, Marina Congress Center, joht. Jari Koivistoinen

2.11. Koulutusryhmien kuoro, esiintyminen Helsingin seurakuntayhtymän juhla, HSRKY/Kolmas linja

14.12. Koulutusryhmien kuoro, esiintyminen Valtionvarainministeriön jouluhartaus, Tuomiokirkon krypta

15.12. Koulutusryhmien kuoro, esiintyminen Ilmarisen jouluhartaus, Ilmarisen pääkonttori

16.12. Koulutusryhmien kuoro, esiintyminen Kummien Joulu –konsertti (järj. Kummit ry.), Mikael Agricolan kirkko

19.12. CM Favoriittikuoro, esiintyminen tasavallan presidentin joulutervehdystilaisuudet, Mäntyniemi

19.12. A-kuoro, esiintyminen HUS-Meilahden sairaalan joulujuhla, HUS-Meilähti (Kolmiosairaan aula).

20.12. CM Favoriittikuoro, esiintyminen Ulkoministeriön jouluhartaus, UM:n Engel-sali Katajanokka

Seurakunnan messuihin Tuomiokirkossa kuoron eri ryhmät, myös Musiikkileikkikoulujen ryhmät, osallistuivat vuoden aikana 12 kertaa. Koulutusryhmien kuorot ja musiikkileikkikoululaiset esiintyivät messuissa myös Hyvän Paimenen kirkossa, Karakappelissa, Mikaelin kirkossa, Pihlajamäen kirkossa, Ruoholahden kappelissa ja Vanhassa kirkossa.

Konserttikiertue Keski-Eurooppaan 7.-22.6.2017

Vuoden 2017 kansainvälinen konserttikiertue suuntautui Keski-Eurooppaan. Matka pohjautui Cantores Minores -kuoron saamaan kutsuun konsertoida maailmankuuluilla Leipzigin Bach Festivaalilla ja Ravennan festivaalilla kesäkuussa 2017 sekä Hallessa, Berliinissä, Dresdenissä, Regensburgissa, Prahassa ja Winterthurissa. Kiertueen teemana oli Suomi 100 -juhlavuosi sekä Reformaation 500-vuotisjuhlavuosi ja se oli samalla kuoron 65-vuotisjuhlakiertue. Valtioneuvosto liitti konserttikiertueen Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden 2017 viralliseen ohjelmaan.

Kiertueen konsertit toteutettiin yhteistyössä Suomen suurlähetystöjen sekä Suomen Saksan-instituutin, Leipzigin Bach- ja Ravennan festivaalien, Sveitsi-Suomi-seuran (SVFF) sekä Stadtsingechor zu Halle-, Dresdner Kreuzchor-, Pueri Gaudentes- ja Regensburger Domspatzen poikakuorojen kanssa. Leipzigin Bach Festivaalin konsertissa oli mukana myös ammattisolistit (3 kpl) ja Mendelssohn Kammerorchester (Leipzig) ja torikonsertissa kuoro esiintyi CM-alumni liro Rantalan vieraana jazzkonsertissa.

Matkaryhmän kokoonpano oli 60 laulajaa ja 7 aikuista. Kuoroa johti kapellimestari Hannu Norjanen ja urkusolistina oli urkutaiteilija Markus Malmgren. Matkanjohtajana toimi Jukka-Pekka Mäki-Luopa ja matkahuoltajina Heta Kokkomäki, Petri Korhonen ja Tom Löfstedt (matkalääkär)i. Kiertue toteutettiin Finnairin reittilennoilla sekä suomalaisella tilausajobussilla. Vastuullisena matkanjärjestäjänä toimi Saarikoski Travels.

Matkan kokonaisbudjetti oli n. 77.000,00 euroa, josta n. 70 % rahoitettiin omalla rahoituksella. Kuorolaisten omavastuuosuus oli 600 euroa (510 e/veljes). Musiikin edistämistätiö myönsi kiertueelle 10 000,00 euron apurahan. Kiertueen suojelijoina olivat tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio.

Matkakertomus vuosikertomuksen sivuilla 16-28.

Kuorovieraat

16.6. Stockholms Gosskör, johtaja Karin Skogberg Ankarmo

Stockholms Gosskör on kuoromme vanha tuttu aikaisemmilta vuosilta. Edellisen kerran olimme heidän vieranaan vuonna 2005 Tukholmassa. Tällä kertaa Cantores Minores järjesti heille vain konsertin Helsingin tuomiokirkossa, koska itse olimme konserttikiertueella Keski-Euroopassa samaan aikaan.

Cantores Minores -musiikkiopisto

Uusia poikia kuoroon tuli vuoden aikana yhteensä 51, keväällä aloitti 8 ja syksyllä 39. Teorian ja laulun peruskoulutus tapahtui jo monivuotiseen tapaan eri tasoryhmissä osaksi pääosin Meritullissa ja osin Lasten kappeli Arkissa Espoossa. Koulutusryhmien kokeneina opettajina laulun opettajina toimivat Anna Hurme, Marja Kyllönen, Terhi Orpana ja Timo Pihkanen sekä teorian opettajina Mirjam Kyrönseppä, Hanna Tyrni ja Juhani Vesikkala.

Kuoron musiikkileirit pidettiin helmikuussa ja heinä-elokuussa Turun kristillisellä opistolla Murikanrannan remontin ja elokuussa tämän remontin viivästymisen vuoksi. Talvileirille 17.-22.02. osallistui 113 kuorolaista, joista 6 uusia A-valmennusryhmäläisiä, neljä opettajaa, kolme äänenmuodostajaa ja kuusi muuta aikuista, taiteellisen johtajan Hannu Norjasen ja leirinjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopan johdolla. Kesäleiri pidettiin 29.7.-03.08. ja sille osallistui 112 kuorolaista, joista 11 uusia A-valmennusryhmäläisiä, neljä opettajaa, kolme äänenmuodostajaa, viisi muuta aikuista, taiteellisenä johtajana Hannu Norjanen ja leirinjohtajana Jukka-Pekka Mäki-Luopa.

Vuonna 2007 aloitettu Musiikin perusteiden 2 -tasokurssin vapaaehtoinen koulutus jatkuu ja vuosittain sen suorittaa joukko poikia. Musiikin perusteiden 3 -tasokurssi otettiin opiston ohjelmaa syyslukukaudella 2012. Syys-lukukaudella 2011 aloitettiin myös pilottikokeiluna Yleisen musiikkitiedon -kurssi. Tämä teoriakoulutus on osa sitä toimintaa, jolla kehitetään mallia suunnitteilla olevalle omaleimaiselle kuoro-opistolle.

CM-musiikkiopiston pianonsoitonopetus jatkuu kuudettatoista vuotta. Paula Laakkonen on toiminut innostavana opettajana jo yli kymmenen vuotta. Hänellä oli vuoden aikana 23 oppilasta. Musiikkiopiston yksinlaulun ja äänenmuodostuksen opettajina toimivat Maria Kettunen, Jyrki Korhonen ja Hedvig Paulig-Broman sekä uutena opettajana Saara Kiiveri. Tällä lisäpanos-uksella halutaan edelleen kehittää kuorolaisten äänenkäyttöä ja -hallintaa.

CM-musiikkileikkikoulu toimi lukuvuoden aikana seitsemässä toimipisteessä: Meritullin seurakuntatalo, Pakilan Hyvän Paimenen kirkko, Pihlajamäen kirkko, Lasten Kappeli Arkki Espoon Leppävaarassa, Mikaelin kirkko Kontulassa ja Taidetalo Pessi Vantaan Tikkurilassa. Lisäksi uutena opetuspaikaksi aloitti syyslukukaudella Ruoholahden kappeli, jossa aloitti kaksi muskariryhmää Alma-Ruut Karjalaisen johdolla. Kevätlukukaudella Ruoholahden toiminta siirtyi Jätkäsaaren uuteen Hyvän toivon kappeliin. Opettajina toimivat Elina Haavisto, Alma-Ruut Karjalainen (syyslukukausi), Heidi Luukka-Vanhanen ja Terhi Orpana. Sen lisäksi Terhi Orpana kävi pitämässä Katajanokan ja Kruununhaan päiväkodeissa (kevät/6 tuntia, syksy/6 tuntia; n. 80-90 muskarilaista/kausi) useammassa ryhmässä viikottaisia CM-muskaritunteja esikouluikäisille tytöille ja pojille.

CM-musiikkiopistossa annettiin vuoden 2017 aikana eri ryhmissä ja opetusmuodoissa 4 701 opetustuntia (à 45 min; v. 2016: 4 487) ja pidettiin 2 486 harjoitusta (v. 2016: 2 425 kpl). Eniten harjoituksia oli A-kuorolla 295 kpl (v. 2016: 297 kpl). Cantores Minores-kuoron eri kuororyhmät ja pienyhtyeet konsertoivat ja esiintyivät vuoden 2017 aikana yhteensä 108 kertaa (v. 2016: 99 kertaa). Eniten esiintymisiä oli A-kuorolla yht. 61 kertaa.

Pienyhtyeet

Vuoden miesten Tiernapoikien ryhmän harjoittajana toimi Veikko Vallinoja. Esiintymisiä oli seitsemän, joista yksi kuoron omassa joulujuhlissa, loput tilattuja.

CM Swingin johtajana ja valmentajana toimi edelleen Thomas Grönholm ja se esiintyi, helposti muokkautuvan ohjelmistonsa mukaisesti, lukuisissa eri tyyppisissä tilaisuuksissa 8 kertaa.

CM Vokaaliyhtyeen, joka perustettiin 1997, toiminta oli tauolla myös vuoden 2017 aikana.

Cantores Minores Yhteiskuntasuhteiden Neuvottelukunta

Cantores Minores -kannatusyhdistys ry:n hallitus perusti vuonna 2011 Yhteiskuntasuhteiden Neuvottelukunnan, jonka tarkoituksena on verkostoitumalla vahvistaa ja lisätä Cantores Minores –kuoron ja –musiikkiopiston toiminnan tuntemista ja arvostusta valtion, kunnan, kirkon, liike-elämän ja politiikan päätöksentekijöiden keskuudessa sekä näin mahdollistaa kuoron ja musiikkiopiston toimintaresurssien pitkäjänteinen kasvu ja jatkuva kehittäminen kuoron Visio 2022 –strategian tavoitteiden mukaisesti.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii Helsingin piispa Irja Askola ja sen jäsenenä on 27 yhteiskuntamme vaikuttajaa. Neuvottelukunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa pohtimaan Cantores Minores -kuoron toimintaa ja sen kehittämistä. Vuonna 2015 kolmivuotisen (2015-17) toimikautensa aloittanut toinen neuvottelukunta päätti tehtävänsä vuoden 2017 lopussa.

Neuvottelukunnan kymmenes kokous pidettiin 18.5.2017 CapManissa ja isäntänä oli puheenjohtaja Petri Saavalainen. Läsnä oli 10 henkeä. Kokouksen teemoina olivat Cantores Minores -kuoron 65 vuoden taival sekä neuvottelukunnan tulevaisuuden tehtävistä ja kokoonpanosta.

Neuvottelukunnan yhdestoista kokous pidettiin 28.9.2017 Opetus- ja kulttuuriministeriössä Riitta Kaivosojan emännöidessä. Läsnä oli 12 henkeä. Kokouksen teemoina olivat Helsingin kaupungin uusi kulttuuristrategia, jota oli esittelemässä kulttuuripalvelupäällikkö Stuba Nikula, sekä uusi valtiososuusjärjestelmä-VOS, jota alusti ylijohtaja Riitta Kaivosoja OKM:stä.

Lisätietoja Yhteiskuntasuhteiden Neuvottelukunnasta Toimintakertomuksen sivulla 33.

Kuorokoulusuunnitelma vuonna 2017

Suunnitelmaa kuorokoulun tai koulun sisällä toimivan kuorolinjan aikaansaamiseksi ei ole edelleenkään hylätty. Cantores Minores -kuoro esitti ehdotuksen läpi peruskoulun kulkevasta kuorolinjasta, jossa kahdelle rinnakkaiselle musiikkiluokalle otettaisiin yhtä monta poikaa ja tyttöä kummallekin. Kaikki pojat kuuluisivat Cantores

Minores -kuoroon ja kaikki tytöt perustettavaan 'maailman parhaaseen' tyttökuoroon. Muuten kaikki saisivat samaa opetusta paitsi koulu-aikaan integroitavissa kuoroharjoituksissa kumpikin kuoro toimisi erikseen. Itse kuorotoiminta tapahtuisi koulutoiminnan ulkopuolella. Opetusviraston suurin vasta-argumentti on, että valintoja luokille ei voisi tehdä sukupuolen mukaan. Asiasta käytiin neuvottelu tammikuussa 2016 Opetusviraston opetustoimenjohtaja Liisa Pohjolaisen kanssa, jonka jälkeen virastoon toimitettiin fil.lis. Pirkko-Leena Otonkosken tekemä selvitys tytön ja pojan äänifysiologian eroavaisuuksista. Opetusvirasto lähetti asiasta lausuntopyyntöön Tasa-arvovaltuutetulle 6.9.2016 ja CM-kuorolta pyydettiin lisäselvitys pyyntöön liittyen 13.12.2016. 12.1.2017 saatiin Tasa-arvovaltuutetulta lausunto 'Sukupuolen käyttäminen valintakriteerinä oppilasvalinnassa' asiakysymykseen. Lausunnossaan tasa-arvovaltuutettu toteaa, että vaihtoehdossa jossa pojille ja tytöille olisi omat kiintiöt johtaisi helposti tilanteeseen, jossa lapsi jätetään valitsematta opetukseen sukupuolensa vuoksi. Sukupuolikiintiön vuoksi voi jäädä valitsematta tyttö tai poika, joka muutoin tulisi valituksi opetukseen, jos oppilasvalinnassa käytettäisiin pelkästään oppilaan taipumuksia painotettavaan opetukseen osoittavaa koetta. Tasa-arvovaltuutettu toteaa edellä esitetyn johdosta, että esitetty vaihtoehto oppilaaksi ottamisesta perusopetukseen ovat tasa-arvolain 8 b §:n mukaisen syrjinnän kiellon vastaisia. Sen sijaan opetuksen järjestämisestä koskeva suunnitelma koulun läpi kulkevasta kuorolinjasta, jossa pojat kuuluisivat poika- ja tytöt tyttökuoroon ja jossa kuorolaulun opetus olisi järjestetty tytöille ja pojille erikseen, ei olisi tasa-arvolain 8 b §:n mukaisen syrjinnän kiellon vastaista.

Visio 2022

Vuonna 2008 julkaistu kuoron strategiamietintö Visio 2022 elää ja sen päämäärä, Cantores Minores maailman parhaaksi poikakuoroksi, on taustana kaikissa kuoron ja sen kannatusyhdistyksen tulevaisuussuunnitelmissa.

Cantores Minores –kannatusyhdistys ry.

Sääntöjensä mukaisesti Cantores Minores -kannatusyhdistys ry:n tarkoitus on kirkkomusiikin opiskelun ja harjastuksen edistäminen ja tarkoituksensa toteuttamiseksi se ylläpitää kirkkomusiikin alalla toimivaa Cantores Minores -musiikkiopistoa ja Cantores Minores -poikakuoroo luoden aineelliset ja henkiset edellytykset niiden toiminnalle. Talous lepää edelleen pääosin esiintymisistä saatujen korvausten ja lukukausimaksujen varassa. Uusia varainkeruumuotoja haetaan jatkuvasti, jotta perheille lankeavia kustannuksia voitaisiin alentaa. Yhdistyksen vuoden 2017 toiminnan tulot olivat n. 989 000,00 € (v. 2017: 863 000,00 €) ja tulos n. 89 000,00 € (v. 2017: 1 400,00 €) ylijäämäinen. Vuoden 2017 ylijäämävaiheeseen vaikuttivat merkittävästi suurteoskonserttien (passiot, pyhäinpäivä, oratoriot) tehostunut kustannusrakenne (n. 35 000,00 €), CM Vanhempaintoimikunnan varainhankinta (n. 25 000,00 €), lisääntyneet oppilasmäärät ja lukukausimaksujen korotukset (n. 25 000,00 €) sekä maksullisten tilauskonserttien ja -esiintymisten lisääntyminen (n. 13 000,00 €). Cantores Minores -yhteisöä pidetään vakaana instituutiona ja sen rahoituksen uskotaan tulevan kokonaisuudessaan seurakunnalta, kaupungilta ja valtiolta. Valitettavasti näin ei ole vaan valtion tuki (Taiteen edistämiskeskus) oli n. 2,5 % (v. 2016: 2,9 %) ja muun julkisen (Helsingin kaupunki) tuen osuus vain 2,9 % (v. 2016: 3,4 %). Helsingin Seurakuntayhtymän tuen osuus oli n. 16,6 % (v. 2016: 18,8 %) yhdistyksen vuotuisesta budjetista. Helsingin Seurakuntayhtymän avustukseen sisältyi myös toimiltilojen vuokraosuus (98 000,00 €), jolloin sen kokonaisavustusmäärä oli 164 000,00 euroa.

Vuonna 2017 yhdistykselle myönnettiin vain seuraavat yli 5 000 €:n apurahat: 25 000,00 € Taiteen edistämiskeskus ammattimaiseen konserttitoimintaan, 10 000,00 € Olga ja Vilho Linnamon säätiö taiteelliseen ja kasvatukselliseen toimintaan, 9 000,00 € Keski-Helsingin Diakoniasäätiö vähävaraisten kuorolaisten leiriavustuksiin sekä 10 000,00 € Musiikin Edistämissäätiö Keski-Euroopan konserttikiertueeseen (muut apurahat ja avustukset esiteltä sivulla 29-30). Eri puolilla maailmaa muodissa oleva alumnitoiminta on edelleen yksi yhdistyksen kehitystoiminnan kohde. Uskomme vahvasti, että lähes 3 000 entisen kuorolaisen joukosta löytyy positiivista suhtautumista kasvattikuoronsa toimintaa kohtaan. Myös viestintä on edelleen yksi tulevaisuuden pääteemaksi.

Merkittävä edelleen käynnissä oleva uudistusprojekti on kuoron ja musiikkiopiston oppilas- ja jäsenrekisteriin liittyvä kehitystyö, jota on vuodesta 2008 lähtien tehty yhteistyössä Innofactor Software Oy:n kanssa. Syksyllä 2017 selvitystyön alle otettiin kilpaileva Eepos -oppilaitoshallinto-ohjelmistoratkaisu, jota käyttää pääosa keskisuurista ja suurista musiikkioppilaitoksista Suomessa. Syksyllä 2017 aloitettiin myös taloushallinnon uudistamisprosessi. Yhteistyökumppaneiksi valittiin Procounor -taloushallintojärjestelmä ja Kipinä Productions Oy, joka konsultoi projektissa sekä käyttää järjestelmää 1.1.2018 alkaen CM-taloushallintoyrityksenä. Syksyllä 2014 alkanut kuoron viestinnän uudistustyö yhteistyössä Saariaho Järvenpää Oy:n kanssa jatkui. Toimintavuoden aikana solmittiin yksivuotinen jatko-yhteistyösopimus Helsingin Sanomat/Sanoma Media Finland Oy:n kanssa. Yhteistyökumppaneina jatkoivat Innofactor Software Oy, SEB ja Xerox. Toimintavuoden aikana aloitettiin neuvottelut SEB:n kanssa yhteistyösopimuksen jatkosta. Contendo Oy:n kanssa ollut kuoron varainhankinnan suunnitteluun ja toteutukseen liittynyt yhteistyösopimus päättyi vuoden 2017 aikana.

I JOHTAJA JA TOIMIHENKILÖT

Kuoronjohtaja/opiston rehtori	Hannu Norjanen
Toiminnanjohtaja	Jukka-Pekka Mäki-Luopa
Toimistos sihteeri	Heta Kokkomäki
Yhdistyksen puheenjohtaja	Petri Saavalainen

II OPETTAJAT

Kevätlukukausi

Elina Haavisto	CM-musiikkileikkikoulun opettaja
Anna Hurme	Koraalikuoron johtaja
Maria Kettunen-Korhonen	äänenuodostus
Saara Kiiveri	äänenuodostus
Jari Koivistoinen	A-kuoron varaharjoittaja
Jyrki Korhonen	äänenuodostus
Marja Kyllönen	laulua: B1/Espoo
Paula Laakkonen	pianonsoiton opetus
Heidi Luukka-Vanhanen	CM-musiikkileikkikoulun opettaja
Simo Mäkinen	äänenuodostus (2/17)
Terhi Orpana	CM-musiikkileikkikoulun opettaja, laulua: B1/Espoo ja Meritulli, B2
Hedvig Paulig-Broman	äänenuodostus
Timo Pihkanen	Cappellakuoron johtaja
Hanna Tyrni	teoria: MuVa ja MuPe1 Cappellakuoro
Juhani Vesikkala	teoria: MuPe1 Koraalikuoro
Hiski Wallenius	A-kuoron varaharjoittaja

Syyslukukausi

Anna Hurme	Koraalikuoron johtaja
Alma-Ruut Karjalainen	CM-musiikkileikkikoulun opettaja
Maria Kettunen-Korhonen	äänenuodostus
Saara Kiiveri	äänenuodostus
Jari Koivistoinen	A-kuoron varaharjoittaja
Jyrki Korhonen	äänenuodostus
Marja Kyllönen	laulua: B1/Espoo
Mirjam Kyrönseppä	teoria: MuPe 1 Koraalikuoro
Paula Laakkonen	pianonsoiton opetus
Heidi Luukka-Vanhanen	CM-musiikkileikkikoulun opettaja
Terhi Orpana	CM-musiikkileikkikoulun opettaja, laulua: B1/Meritulli ja B2
Hedvig Paulig-Broman	äänenuodostus
Timo Pihkanen	Cappellakuoron johtaja
Katja Sirkiä	CM-musiikkileikkikoulun opettaja
Hanna Tyrni	teoria: MuVa
Juhani Vesikkala	teoria: MuPe 1 Cappellakuoro ja MuPe 2 -kurssi
Hiski Wallenius	A-kuoron varaharjoittaja

III UUDET KUOROLAISET

Kuoron koulutusryhmiin hyväksyttiin vuoden 2017 aikana kaikkiaan 51 uutta kuorolaista: pääsykokeissa 23. ja 28.1.2017 8 poikaa (9 pyrkijää); huhti-toukokuussa 31 poikaa (CM-muskarilaisten pääsykoe) sekä normaaleissa pääsykokeissa 20., 22. ja 29.5.2017 6 poikaa (8 pyrkijää) sekä 19. ja 28.8.2017 6 poikaa. Lisäksi syksyllä yksi Kaisaniemen ala-asteen 3. musiikkiluokalla opiskeleva poika ilmoittautui kuoroon

IV KUORORYHMÄT JA ESIINTYMISET

A-kuoro (yht. 188 poikaa)

Ääniharjoitusta poikaäänillä 4-6 tuntia/viikko, miesäänillä 2-3 tuntia/viikko
Yhteisharjoitusta 2,5 tuntia/viikko

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	tilaaja/muita tietoja
22.01.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	
12.03.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	
31.03.2017	Esiintyminen	Glo Hotel Art	Helsinki	pienryhmä; OAJ peruskouluopettajien kevätseminaari
02.04.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	
14.04.2017	J.S. Bach: Johannes-passio	Tuomiokirkko	Helsinki	Suomalainen barokki-orkesteri, joht. H.Norjanen
07.05.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	
10.05.2017	Esiintyminen	Marina Congress Center	Helsinki	pienryhmä, joht. J. Koivistoinen; ValtioExpo, tilaaja Valtiokonttori

11.05.2017	Konsertti	Avanti-sali, Porvoon Taidetehtas	Porvo	Kohti Leipzigjal -konsertti, E-ensemble, joht. H. Norjanen
14.05.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Äitienpäiväkonsertti
19.05.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	E-ensemble, joht. H. Norjanen, järj. Kirkon musiikkijuhlat
25.05.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	Helsinki	Presidentti Mauno Koiviston siunaustilaisuus
31.05.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon Krypta	Helsinki	CM-Kevätjuhla
04.06.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Helsingin Urkukesa-festivaalin konsertti
07.06.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko/kesäkiertueen lähtöhartaus	Helsinki	Konserttimatka Keski-Eurooppaan 07.-22.6.2017
08.06.2017	Konsertti	Konzerthalle Ulrichskirche	Halle, Saksa	järj. StadtSingechor zu Halle -poikakuoro
10.06.2017	Esiintyminen	Thomaskirche/Motetti -musiikkihartaus	Leipzig, Saksa	Mendelssohn Kammerorch., joht. H.Norjanen, järj. Bach Fest Leipzig
10.06.2017	Konsertti	Thomaskirche	Leipzig, Saksa	järj. Bach Fest Leipzig
10.06.2017	Esiintyminen	Open Air Bühne -Marktplatz	Leipzig, Saksa	Iiro Rantalan jazzkonsertti, järj. Bach Fest Leipzig
12.06.2017	Konsertti	Berliner Dom	Berliini, Saksa	järj. Berliner Dom
13.06.2017	Konsertti	Kreuzkirche	Dresden, Saksa	järj. Kreuzkirchgemeinde ja Dresdner Kreuzchor
14.06.2017	Konsertti	Tsekin musiikkimuseo	Praha, Tsekin tasavalta	järj. Pueri Gaudentes -poikakuoro
16.06.2017	Konsertti	Stadtkirche Winterthur	Winterthur, Sveitsi	järj. Schweizerische Vereinig.Freunde Finnlands
18.06.2017	Messu	Basilica di Sant'Apollinare in Classe	Ravenna, Italia	järj. Ravenna Festival
18.06.2017	Konsertti	Basilica di Sant'Apollinare in Classe	Ravenna, Italia	järj. Ravenna Festival
20.06.2017	Konsertti	Dompfarrkirche Niedermünster	Regensburg, Saksa	järj. Regensburger Domspatzen -poikakuoro
21.06.2017	Esiintyminen	Nordische Botschaften	Berliini, Saksa	Finnland 100 Mitsommerfest, järj. Suomen suurlähetystö
21.06.2017	Esiintyminen	Nordische Botschaften	Berliini, Saksa	Finnland 100 Mitsommerfest, järj. Suomen suurlähetystö
16.08.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	Helsinki	Lukuvuoden avajaishartaus
24.08.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Taiteiden yö-konsertti (järj. Hgin tuomiokirkkosrk)
26.08.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	Helsinki	Solistiryhmä; CM-alumni Sebastin Salajan viikkiminen
17.09.2017	Konsertti	Turun tuomiokirkko	Turku	CCI-poikakuoro 30-vuotisjuhluvuoden konsertti
20.09.2017	Esiintyminen	SEB:n pääkonttori	Helsinki	CM-favoriittikuoro, Housewarming Party, tilaaja SEB
23.09.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon Krypta	Helsinki	CM-favoriittikuoro, 65-v. juhluvuoden hyväntekeväisyysjuhla
24.09.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	järj. Romanssimusiikin edistämisyhdistys
08.10.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	65-v. juhlamessu
29.10.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	Irja Askolan lähtöhartaus
31.10.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	Helsinki	Pohjoismaiden neuvoston juhlaistunto
31.10.2017	Esiintyminen	Eduskuntatalo	Porvo	Suomalainen barokkiorkesteri, joht. H. Norjanen
02.11.2017	J.S. Bach: Messu h-molli	Porvoon Taidetehtas	Helsinki	Suomalainen barokkiorkesteri, joht. H. Norjanen
03.11.2017	J.S. Bach: Messu h-molli	Tuomiokirkko	Helsinki	Helsingin piispan Teemu Laajasalon virkaan vihkimismessu (TV1)
12.11.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	Haloo Helsinki!: Joulun kanssa jaan -äänitys
13.11.2017	Esiintyminen	Inkfish Studio	Helsinki	Haloo Helsinki!: Joulun kanssa jaan -videokuvaus
20.11.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	Helsinki	Tiksola Co., joht. H. Norjanen, (järj. Musiikkitalo & OP)
28.11.2017	Iiro Rantala: Jouluoratorio	Musiikkitalo	Helsinki	tilaaja: Otava
30.11.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	"Enkellaulu kajahtaa" -joulukonsertti, järj. CM
01.12.2017	Konsertti	JohanneksenkirKKo	Helsinki	SUOMI 100-v Itsenäisyyspäivän juhla jumalanpalvelus (TV1)
06.12.2017	Jumalanpalvelus	Tuomiokirkko	Helsinki	tilaaja: Innofactor
08.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	tilaaja: HS
09.12.2017	Konsertti	JohanneksenkirKKo	Helsinki	tilaaja: HS
09.12.2017	Konsertti	JohanneksenkirKKo	Helsinki	tilaaja: Ålandsbanken
11.12.2017	Konsertti	JohanneksenkirKKo	Helsinki	tilaaja: SEB
12.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	kantaatit 1-3, 6; Suomal.barokkiorkesteri, joht. H. Norjanen
15.12.2017	J.S. Bach: Jouluoratorio	Tuomiokirkko	Helsinki	kantaatit 1-3, 6; Suomal.barokkiorkesteri, joht. H. Norjanen
18.12.2017	J.S. Bach: Jouluoratorio	Tuomiokirkko	Helsinki	Favoriittiryhmä; Tasavallan presidentin jouluvastaanotto
19.12.2017	Esiintyminen	Mäntyniemi	Helsinki	Favoriittiryhmä; Tasavallan presidentin jouluvastaanotto
19.12.2017	Esiintyminen	Mäntyniemi	Helsinki	HUS/Jouluhartaus
19.12.2017	Esiintyminen	HUS-Meilähti/Kolmiosairaalalan aula	Helsinki	Favoriittiryhmä/Ulkoministeriön jouluhartaus
20.12.2017	Esiintyminen	Ulkoministeriö	Helsinki	tilaaja: HUS
20.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Joulukonsertti klo 18
21.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Joulukonsertti klo 20
21.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	

Yhteensä 61 esiintymistä.

Yhteenveto

CM-toimintavuosi 2017 käsitti A-kuoron osalta yhteensä 60 tilaisuutta, joista 31 oli kokonaisia konsertteja, 21 pienempimuotoisia esiintymisiä ja 9 jumalanpalvelusavustuksia. Konserteista ja esiintymisistä 13 tapahtui konserttikiertueella Keski-Euroopassa (7.-22.6.).

Kotimaassa Cantores Minores esiintyi vuoden aikana pääkaupunkiseudun ulkopuolella kolme (3) kertaa: Porvoossa kahdesti sekä Turussa. Suurteoskonsertteja oli kuusi (6): J.S. Bachin Johannes-passio huhtikuussa Helsingissä, J.S. Bachin Messu h-molli Helsingissä ja Porvoossa marraskuussa, Iiro Rantalan Jouluoratorio marraskuussa Helsingissä sekä J.S. Bachin Jouluoratorio (kantaatit 1-3 ja 6) joulukuussa kahdesti Helsingissä.

A-KUORON ESIINTYMISTEN MÄÄRÄT 2001-2017

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Konsertit	31	38	36	30	31	40	34	33	39	43	37	35	32	28	31	23	31
Muut esiintymiset	17	14	12	6	11	7	14	16	17	11	16	13	18	20	15	19	21
Messut ja Evensongit	6	10	10	9	8	12	15	10	13	15	7	10	7	9	7	9	9
YHTEENSÄ	54	62	58	45	50	59	63	59	69	69	60	58	57	57	53	51	61

A-kuoron konserttiohjelmisto (ei sisällä vain joulukonserteissa tai messuissa esitettyä musiikkia)***Eurooppalaista kuoromusiikkia 1500-luvulta 1900-luvulle***

Jacob Archadelt n. 1500-1568	Ave Maria
Giovanni Pierluigi da Palestrina n. 1525-1594	Kyrie & Gloria teoksesta 'Missa Papae Marcelli'
Ludovico Grossi da Viadana n. 1560-1627	Exsultate, justi
Hans Leo Hassler 1564-1612	Dixit Maria ad Angelum
Heinrich Schütz 1585-1672	Das ist je gewisslich wahr
Johann Sebastian Bach 1685-1750	Singet dem Herrn ein neues Lied (BWV 225)
Felix Mendelssohn Bartholdy 1809-1847	Denn er hat seinen Engeln befohlen über dir (Ps. 91)
Anton Bruckner 1824-1896	Locus iste Os justi
Sergei Rahmaninov 1873-1943	Bogoroditse Devo
Max Baumann 1917-1999	Pater noster
Morten Lauridsen *1943	O Magnum Mysterium
James MacMillan *1959	Ave maris stella
Eric Whitacre *1970	Lux Aurumque Sainte-Chapelle

Suomalaista kuoromusiikkia keskiajalta nykypäivään

Piae Cantiones 1582/1625	Ave maris stella (sov. Heikki Klemetti)
Fredrik Pacius 1809-1891	Suomen laulu
Gabriel Linsén 1838-1914	Kesäpäivä Kangasalla
Jean Sibelius 1865-1957	Finlandia Sydämeni laulu Soi kunniaksi Luojan Auringon noustessa (1909)
Toivo Kuula 1883-1918	
Sulo Salonen 1899-1976	Puhukaa keskenänne psalmeilla
Taneli Kuusisto 1905-1988	Suomalainen rukous
Kalervo Hämäläinen 1917-2015	Veteraanin iltahuuto
Joonas Kokkonen 1921-1996	Laudate Dominum (osa teoksesta Laudatio Domini, 1966)
Einojuhani Rautavaara 1928-2016	Suomalainen rukouskirja (1952) 1. Tuo'os mettä kielelläsi, 2. Saunarukous, 3. Taivahan ilohon Lähtö (1975) Missa a cappella (2011) I Kyrie, II Gloria, III Credo, IV Sanctus, V Benedictus, VI Agnus Dei
Eero Erkkilä *1941	Pienen iltarukous
Jukka Linkola *1955	Punapaula (kokoelmasta 'Mieliteko')
Pekka Suikkanen	Veni creator spiritus

Jaakko Mäntyjärvi
*1963

Canticum Calamitatis Maritimae (1997)
CCCX (päättösoa koraalidraamasta 'Salvat')
Ehtoollismotetti
Iloitkoon taivas, iloitkoon maa

Nemo Mannermaa
*2002

Ave Maria

Suomalaisia kansansävelmiä

On suuri sun rantas autius (sov. Matti Hyökki)
Iltalaulu (sov. Ilkka Kuusisto)
Kesäillalla (sov. Ilmari Krohn)

Urkusäestyksellisiä teoksia

Leevi Madetoja
1887-1947

Psalmi 121

César Franck
1822-1890

Panis angelicus

C. Hubert H. Parry
1848-1918

I Was Glad

John Rutter
*1945

The Lord bless you and keep you

Orkesterisäestykselliset teokset

Johann Sebastian Bach

Johannes-passio
Jouluoratorio (I-III ja VI)
Messu h-molli
Kantaatti 'Christ unser Herr zum Jordan kam' (BWV 7)

Jean Sibelius
Iiro Rantala
*1970

Finlandia
Jouluoratorio

B1-ryhmä (kl 29 poikaa/sl 30 poikaa)

B2-ryhmä (kl 13 poikaa/sl 25 poikaa)

Koraalikuoro (kl 21 poikaa/sl 16 poikaa)

Cappellakuoro (kl 26 poikaa/sl 27 poikaa)

B1

kevät-/syyslukukausi: laulua 1 h 45 min/vko

B2

kevätlukukausi: laulua 1 h 45 min/vko, musiikkivalmennus 45 min/vko

syyslukukausi: laulua 1 h 45 min/vko, musiikkivalmennus 45 min/vko

Koraalikuoro

kevät-/syyslukukausi: laulua 2 h/vko, teoriaa 1 h 30 min/vko

Cappellakuoro

kevät-/syyslukukausi: laulua 2 h/vko, teoriaa 1 h 30 min/vko

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	tilaaja/muita tietoja
19.03.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	B-kuoro/ Hgin tuomiokirkkoseurakunta
26.03.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	Koraali- ja Cappellakuoro/ Hgin tkkoseurakunta
14.05.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Äitienpäiväkonsertti
31.05.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	Kuoron kevätjuhla
02.11.2017	Esiintyminen	Helsingin seurakuntayhtymä	Helsinki	Koraali- ja Cappellakuoro/ Hgin seurakuntayhtymä
19.11.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	B-kuoro/ Helsingin tkkoseurakunta
03.12.2017	Messu	Tuomiokirkko	Helsinki	Koraali- ja Cappellakuoro/ Hgin tkkoseurakunta
06.12.2017	Jumalanpalvelus	Tuomiokirkko	Helsinki	Cappellakuoro, Its.pv. juhlaip. järj. Valtioneuvosto
14.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	Koraali- ja Cappella/Valtiöv.minist:n jouluhartaus
15.12.2017	Esiintyminen	Ilmarisen pääkonttori	Helsinki	Koraali- ja Cappellakuoro/Ilmarisen jouluhartaus
15.12.2017	J.S. Bach: Jouluoratorio	Tuomiokirkko	Helsinki	Koraali- ja Cappella/oratorioryhmä
16.12.2017	Esiintyminen	Agricolan kirkko	Helsinki	Koraali- ja Cappellak./Lastenk1.Kummien konsertti
18.12.2017	J.S. Bach: Jouluoratorio	Tuomiokirkko	Helsinki	Koraali- ja Cappella/oratorioryhmä
20.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	Kuoron joulujuhla
21.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Joulukonsertti klo 18
21.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Joulukonsertti klo 20

Yhteensä 16 esiintymistä.

B1-ryhmien (Meritulli ja Espoo) lauluharjoituksissa opeteltiin luonnollista äänenkäyttöä, hengitystekniikkaa ja muita laulamisen perusasioita liike- ja ääniharjoitusten avulla. Ryhmien oma lauluohjelmisto koostui pääasiassa yksiäänisistä lauluista ja kaanoneista. Musiikin perusteisiin tutustuttiin osana lauluharjoitusta. Syksyllä koulussa toisella luokalla olevat B1-oppilaat aloittivat myös musiikkivalmennuksen Esiintymiset ja niissä tarvittavien taitojen harjoittelu olivat oleellinen osa toimintaa. B1 ryhmät esiintyivät yhdessä B2-ryhmän kanssa muodostaen CM Koulutusryhmien B-kuoron sekä koko CM Koulutusryhmien kuoron kanssa, jolloin ohjelmistossa oli myös kaksi- ja kolmiäänisiä lauluja. Kuororyhmät harjoittelivat omina ryhminään, sekä yhdessä Meritullissa muutaman kerran lukukaudessa. Lukukausien päätteeksi pidettiin laulukoe.

B2-ryhmä harjoitteli laulua kerran viikossa keväällä osittain yksin ja osittain yhdessä B1-ryhmän kanssa. Keväällä B2-ryhmän pojat osallistuivat lisäksi vapaavalintaisen musiikkivalmennuksen jatkoryhmään tai aloittivat musiikkivalmennuksen. Syksyllä kaikki B2-ryhmän pojat kävivät lauluharjoituksen lisäksi musiikkivalmennuksessa. Syksyllä B2-ryhmä harjoitteli omana ryhmänään sekä muutaman kerran lukukaudessa yhdessä B1-ryhmän kanssa. Ohjelmistoon kuului yksi- ja kaksiaäänisiä lauluja sekä kaanoneita. Koulutusryhmille järjestettiin myös yhteinen laululeiripäivä sekä keväällä että syksyllä. Leireillä harjoiteltiin tulevaa ohjelmistoa ja pidettiin pieni harjoituskonsertti. B2-ryhmä esiintyi yhdessä B1-ryhmän kanssa muodostaen CM Koulutusryhmien B-kuoron sekä koko CM Koulutusryhmien kuoron kanssa.

B-ryhmien Musiikkivalmennuksen tavoite on valmistaa oppilasta tuleviin teoriaopintoihin, sekä antaa positiivisia musiikkikokemuksia hyvän musiikkisuhteen luomiseksi. Musiikin teorian perusasioita opiskellaan laulaen, soittaen ja leikkien. Tunneilla tutustutaan mm. nuottien aika-arvoihin, nuottiviivastoon ja säveliin, sekä kehitetään oppilaan taitoja laulaa ja soittaa yhdessä erilaisia perkussiosoitimia käyttäen. Musiikkivalmennuksessa käytetään tuttuja lasten- ja kansanlauluja, joiden mukana lauletaan ja soitetaan yhdessä. Musiikin hahmottamisen apuna käytetään myös kehorytmiikkaa. Musiikinteorian lähestymistapoja ovat erilaiset lorut, leikit, harjoitteet ja tehtävät. Tavoitteena on, että oppilas sisäistää teorian peruskäsitteitä soiton ja laulun kautta, sekä pienten harjoitteiden ja tehtävien avulla. Musiikkivalmennus ei sisällä varsinaisia kokeita, mutta opittuja asioita testataan leikkimielisesti tunneilla yhdessä.

Koraalikuoron lauluharjoituksissa kiinnitettiin huomiota henkilökohtaiseen äänenmuodostukseen ja perehdyttiin tarkemmin laulutekniikkaan. Ohjelmistoon kuului yksi-kolmiäänisiä lauluja. Esiintymisvarmuutta kartuttivat monet esiintymiset. Musiikin perusteet 1 -kursilla aloitettiin säveliin ja nuotteihin tutustuminen, opiskeltiin interalleja ja asteikkoja ja harjoitettiin rytmii- ja melodiasanelutehtäviä. Lukukausien päätteeksi pidettiin laulukoe ja Musiikin perusteet 1 -välikoe. Koraalikuoro esiintyy yleensä yhdessä Cappellakuoron kanssa muodostaen CM Koulutusryhmien kuoron.

Cappellakuorolaiset harjoittelevat kuten Koraalikuorolaiset. Ohjelmistoon kuului yksi-kolmiäänisiä lauluja. Esiintymisvarmuutta kartuttivat monet esiintymiset. Musiikin perusteet 1 -jatkokurssilla laajennettiin edelleen jo opittuja asioita ja tutustuttiin uusiin interalleihin ja asteikkoihin sekä suoritettiin vaikeampia rytmii- ja melodiasanelutehtäviä. Edistyneimmät oppilaat saivat soveltavia tehtäviä, kuten säveltämistä. Musiikkisanastoa laajennettiin ja solfalaulussa siirryttiin vaativampiin tehtäviin. Lukukauden päätteeksi pidettiin laulukoe ja Musiikin perusteet 1 -tasokoe. Cappellakuoro esiintyy yleensä yhdessä Koraalikuoron kanssa muodostaen CM Koulutusryhmien kuoron.

CM Tiernapojat (5 laulajaa)

Harjoituksia 8 h/toimintavuosi

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	tilaaja/muita tietoja
02.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	Adventtimyyjäiset
07.12.2017	Esiintyminen	Ravintola 11	Helsinki	Lions Hki Pikku-Huopalahti ry.
12.12.2017	Esiintyminen	Lyceum-klubi	Helsinki	Lyceum-klubi
13.12.2017	Esiintyminen	Viikin infokeskus Korona	Helsinki	Malmin seurakunta
15.12.2017	Esiintyminen	Rake-sali	Helsinki	Suomen Kulttuurirahaston joulujuhla
16.12.2017	Esiintyminen	Fazerin vierailukeskus	Vantaa	Fazer
21.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	CM-kuoron joulujuhla

Yhteensä 7 esiintymistä.

CM Tiernapojien toiminta aloitettiin vuonna 1998 yhteistyössä Kaisaniemen ala-asteen kanssa. Vuodesta 2000 lähtien Tiernapojat on ollut osa Cantores Minores -toimintaa. Halukkaista valittiin tällä kertaa mukaan viisi miesääntä. Tiernapojien asustuksen on suunnitellut Katariina Metsovaara. Tiernapojien valmentajana 1998-2006 ja 2013 toimi Anna Hurme. Vuosina 2007-12 valmentajana toimi Jonas Rannila, vuosina 2014-16 Tuomas Norjanen ja vuonna 2017 Veikko Vallinoja. Tiernapojien käytössä olevan 4-äänisen sovituksen on tehnyt Anna Hurme.

CM Tiernapojat kaudella 2017:

Andrew Lahti-Nuutila	(Herodes)
Joonatan Pylkkönen	(Knihti)
Otso Sipilä	(Murjaani)
Juri Laamanen	(Mänkki)

varalla eri rooleihin:

Veikko Vallinoja

CM Vokaaliyhtye (- laulajaa)

Harjoituksia 0 h/toimintavuosi

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	tilaaja/muita tietoja
Yhteensä 0 esiintymistä.				

CM Vokaaliyhtye (Vocal Group) perustettiin vuonna 1997. Ryhmän kaikki laulajat ovat CM-kuoron nykyisiä laulajia. Vokaaliyhtye kootaan kerran vuodessa koelauluissa kuoron kesäleirillä. Se harjoittelee omaa ohjelmistoaan A-kuoron harjoitusten ohella.

Yhtyeen ohjelmistoon kuuluu lauluyhtyeelle soveltuvaa vanhaa musiikkia, nykymusiikkia, uusia suomalaisia sävellyksiä ja sovituksia sekä kevyempää musiikkia.

CM Vokaaliyhtyettä johti vuosina 1997-2006 Filip Häyrynen, kaudella 2006-07 Teppo Lampela ja vuosina 2007-12 Jonas Rannila.

Vuoden 2017 aikana yhtyeellä ei ollut toimintaa.

CM Alumnikuoro (11 laulajaa)

Harjoituksia 6 h/toimintavuosi

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	tilaaja/muita tietoja
19.09.2017	Esiintyminen	Ritarihuone	Helsinki	CM Alumnikvartetti; tilaaja SEB
23.09.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	65-v. juhluvuoden hyväntekeväisyysjuhla

Yhteensä 2 esiintymistä.

Entisistä kuorolaisista koostuva CM Alumnikuoro esiintyi vuoden aikana 65-vuotisjuhluvuoden Hyväntekeväisyysjuhlassa Tuomiokirkon kryptassa sekä Alumnikvartetin voimin SEB:n asiakastilaisuudessa.

Kuorolaiset vuonna 2017: Mikko Eskelinen, Thomas Grönholm, Petri Korhonen, Antti Laukkanen, Hannu Laukkanen, Lauri Lundström, Jukka-Pekka Mäki-Luopa, Jukka Niemi, Jarmo Nojonen, Olli Pohja, Olli-Pekka Puputti. Alumnikuoron johtajana on toiminut syksystä 2007 lähtien Hannu Norjanen.

CM Alumnikuoro ohjelmistoa vuonna 2017

Jacob Archadelt	Ave Maria
W.A. Mozart	Sarastron aaria 'O Isis und Osiris' mieskuoro-osuus
Franz Biebl	Ave Maria

CM Swing (8 laulajaa)

Harjoituksia 20 h/toimintavuosi

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	lisätietoja
14.05.2017	Konsertti	Helsingin tuomiokirkko	Helsinki	CM Äitienpäiväkonsertti
03.06.2017	Esiintyminen	Helsinki	Helsinki	Yo-juhlat / Mäki-Luopa
16.06.2017	Esiintyminen	Aalto-yliopisto	Espoo	Publiikki / Aalto-yliopisto
02.09.2017	Esiintyminen	Agroksenmäen holvikellari	Helsinki	Häät / Honkanen
05.10.2017	Esiintyminen	Suomen EU-edustusto	Bryssel, Belgia	Suomi 100 -juhlat
17.11.2017	Esiintyminen	Sörnäinen	Helsinki	Duunitori / tuparit
18.11.2017	Esiintyminen	Vallila	Helsinki	30v-synttärät
18.12.2017	Esiintyminen	Pasila	Helsinki	30v-synttärät

Yhteensä 8 esiintymistä

CM Swing on Cantores Minores -alumneista koostuva lauluyhtye, joka perustettiin elokuussa 2002. Viimeisten vuosien aikana CM Swing on esiintynyt yhteensä yli 300:ssa tilaisuudessa (omia konsertteja, CM:n tilaisuuksia, yksityis- ja edustustilaisuuksia) sekä tehnyt kuusi ulkomaanmatkaa (Tukholma 2003, Lontoo 2004, Leipzig 2007, Tokio 2009, Amsterdam 2012, Bryssel 2017). CM Swingin monipuolinen ohjelmisto koostuu 1900-luvun kevyen musiikin kappaleista pääpainon ollessa pop-, rock- ja jazz-musiikissa. Ajoittain yhtye esittää myös klassista ja hengellistä musiikkia. Toimintansa aikana yhtye on sovittanut useita kymmeniä kappaleita, joista vakituksessa ohjelmistossa on noin 30.

Vuosi 2017 oli yhtyeen viidestoista kokonainen toimintavuosi, jonka aikana yhtye esiintyi kahdeksassa tilaisuudessa. Esiintymisten kokonaismäärä väheni hieman edellisvuodesta (9). Yhteistyötä Cantores Minores -kuoron kanssa lauluyhtye vaali esiintymällä muun muassa CM:n Äitienpäiväkonsertissa sekä 65-juhluvuoden Hyväntekeväisyysjuhlassa.

Lokakuussa yhtye esiintyi Brysselissä Suomen EU-edustuston Suomi 100 -juhlassa. Yhteistyötä Taideyliopiston (Sibelius-Akatemia) ohjelmapalvelu Primon kanssa jatkettiin.

Vuonna 2006 perustettu Musiikkiyhdistys Swing ry on jatkanut toimintaansa lauluyhtyeen taustalla tukien sen toimintaa. Lauluyhtye CM Swing kuuluu Cantores Minores -kannatusyhdistyksen alaisuuteen ja vastaa CM Swing -nimen käytöstä CM-kannatusyhdistykselle. CM Swingin toimintaa johtaa Thomas Grönholm.

Yhtyeen kokoonpano v. 2017:

Thomas Grönholm, Antti Heinänen, Kosti Honkanen, Jarno Lehtola, Pasi Mustonen, Ilkka Penttilä, Olli Pohja, Vesa Siltanen

CM-MUSIIKKILEIKKIKOULU

(OPPILASMÄÄRÄT: Espoo kl 29/ sl 23, Kontula kl 23/sl 21, Meritulli kl 48/sl 42, Pakila kl 21/sl 25, Pihlajamäki kl 24/sl 17, Ruoholahti sl 21, Tikkurila kl 14/sl 18 poikaa sekä päiväkotiryhmiä yht. kl 6/sl 3 kpl)

45 min / ryhmä / viikko (15 tuntia/kevät- ja syyslukukausi)

45 min / päiväkotiryhmä / joka toinen viikko (yht. 12 tuntia pk-opetusta/kevät- ja syys-lukukausi)

pvm	tilaisuus	paikka	paikkakunta	tilaaja/muita tietoja
19.03.2017	Esiintyminen	Karakappeli	Espoo	Espoon muskarit
26.03.2017	Messu	Ruoholahden kappeli	Helsinki	Meritullin muskarit
26.03.2017	Messu	Pihlajamäen kirkko	Helsinki	Pihlajamäen muskarit
26.04.2017	Esiintyminen	Katajanokan ala-aste	Helsinki	Päiväkotimuskareiden kevätkonsertti
13.05.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	4-5 -v. muskareiden yhteinen kevätkuuhlakonsertti 1
13.05.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	4-5 -v. muskareiden yhteinen kevätkuuhlakonsertti 2
14.05.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	Helsinki	Perinteinen Äitienpäiväkonsertti (esikouluikäisten ryhmät)
01.10.2017	Messu	Vanha kirkko	Helsinki	Meritullin 6 v-muskarit
11.11.2017	Esiintyminen	Hyvän Paimenen kirkko	Helsinki	Pakilan muskarit
12.11.2017	Esiintyminen	Mikaelin kirkko	Helsinki	Kontulan muskarit / Ikäihmisten syntymäpäiväjuhla
26.11.2017	Esiintyminen	Karakappeli	Espoo	Espoon muskarit
03.12.2017	Messu	Pihlajamäen kirkko	Helsinki	1. adventin perhemessu Malmin srk (Pihlajamäen ryhmät)
16.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	CM-muskareiden joulujuhla 1 (kaikki ryhmät)
16.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	Helsinki	CM-muskareiden joulujuhla 2 (kaikki ryhmät)

14 esiintymistä.

CM-musiikkileikkikoulun toiminta 4-6-vuotiaille pojille päätettiin aloittaa kokeiluluontoisena syksyllä 1995. Muskarin toiminnan tavoitteeksi asetettiin poikien lauluinnon herättäminen jo esikouluikässä sekä uusien kuorolaisten löytäminen aloittamaan Kaisaniemen ala-asteella 1996 alkaneella CM-kuorolinjalla. Syksyllä 2006 muskaritoimintaa laajennettiin Pohjois-Helsinkiin (Pihlajamäen kirkko; yhteistyökumppani Malmin seurakunta) ja Espooseen (Lasten kappeli Arkki Leppävaaran Sellossa (v. 2011 alusta); yhteistyökumppani Leppävaaran seurakunta). Syksyllä 2007 aloitettiin yhteistyö Pakilan Musiikkiopiston ja syksyllä 2009 Vantaalla Tikkurilan seurakunnan kanssa. Syksyllä 2010 toiminta laajeni Itäkeskuksen Matteuksen kirkolle (yhteistyökumppani Vartiokylän seurakunta). Pakilan muskaritoiminta siirtyi Pakilan Hyvän Paimenen kirkolle (yhteistyökumppani Pakilan seurakunta) lukuvuoden 2013-14 alussa. Samaan aikaan joutui myös Tikkurilan muskarit evakkoon, kun Tikkurilan kirkko suljettiin sisäilmaongelmien vuoksi. Korvaavan tilan Lasten Taidetalo Pessistä on tarjonnut syksystä 2013 lähtien Vantaan kaupunki. Vuoden 2017 alussa Matteuksen kirkon muskaritoiminta jouduttiin siirtämään Mikaelin kirkkoon Kontulaan tilaongelmien vuoksi. Syksyllä aloitettiin seitsemäs CM-muskari Ruoholahden kappelin tiloissa. Toiminta tulee siirtymään lukuvuoden 2017-18 aikana uuteen Jätkäsaareen avattavaan Tuomiokirkko-seurakunnan kappeliin. Kaikissa näissä toimipisteissä toiminta on laajentunut ja vakiintunut. Musiikkileikkikoulussa on viime vuosina ollut noin 110-150 oppilasta. Yhteistyö Katajanokan ja Kruununhaan alueen päiväkotien kanssa on niin ikään jatkunut. Vuonna 2010 aloitettuun veloituksettomaan CM-muskaritoimintaan osallistuvat kunkin toimipisteen esikouluikäiset lapset. Kevätlukukaudella 2017 toimintaa järjestettiin neljässä ja syyslukukaudella kahdessa päiväkodissa useammassa ryhmässä 6 kertaa/kausi. Päiväkotimuskarilaisia oli mukana n. 80-90/kausi. Toiminnan tavoitteena oli innostaa lapset laulamaan ja ohjata heitä hyvään äänen käyttöön. Päiväkotiryhmät esiintyivät yhteiskonsertissa Katajanokan ala-asteella 26.4.2017.

Toimintavuoden aikana olivat toiminnassa seuraavat ryhmät:

Kevätlukukausi: Espoo 3 ryhmää / 4-, 5- ja 6-vuotiaat; Kontula 3 ryhmää / 4-, 5- ja 6-vuotiaat; Meritulli 5 ryhmää / 4-, 5-, 5-, 6- ja 6-7 -v.; Pakila 3 ryhmää / 4- ja 4-5- ja 6-v.; Pihlajamäki 3 ryhmää / 4-, 5- ja 6-vuotiaat; Tikkurila 2 ryhmää / 4- ja 5-6-vuotiaat.

Syyslukukausi: Espoo 3 ryhmää / 4-, 5- ja 6-v.; Kontula 3 ryhmää / 4-, 5- ja 6-v.; Meritulli 5 ryhmää / 4-, 4-5-, 5-, 6- ja 6-7v.; Pakila 3 ryhmää / 4- ja 5-6- ja 6-v.; Pihlajamäki 3 ryhmää / 4-, 5- ja 6-v.; Ruoholahti 2 ryhmää / 4- ja 5-6-v; Tikkurila 3 ryhmää / 4- 5- ja 6-vuotiaat.

CM-musiikkileikkikoulu on laulupainotteinen. Päämääränä on houkutella pojat käyttämään ääntään, laulamaan ja kuuntelemaan. Jo muskarissa harjoitellaan kuorolaisen taitoja: toisten laulajien kuuntelemista, yhteisen soinnin ja ilmaisun hakemista sekä kuoronjohtajan seuraamista. Lisäksi tutustutaan liikunnan, laululeikkien ja rytmisoittimien avulla musiikin peruselementteihin, rytmiin ja tempoon, melodiaan, harmoniaan, sointiväriin ja muoto-rakenteisiin sekä harjoitellaan solmisaation käyttöä.

Esiintymisiin valmistautuminen on myös tärkeä osa muskareiden toimintaa. Kevätlukukaudella tähtäimenä olivat perinteinen äitienpäiväkonsertti ja muskarilaisten oma kevätkuuhla toukokuussa. Esikouluikäiset lauloivat kaikki yhdessä äitienpäiväkonsertissa ja nuoremmat muskarilaiset kevätkuuhlassa. Leppävaaran muskarilaiset esiintyivät 19.3. perhemessussa Karakallion kappelissa. Meritullin muskarilaiset esiintyivät 26.3. messussa Ruoholahden kappelissa ja samana päivänä Pihlajamäen muskarilaiset esiintyivät perhemessussa Pihlajamäen kirkossa. Lukukauden päätteeksi järjestettiin esikouluikäisille muskarilaisille omat pääsykokeet kuoron, joissa heistä hyväksyttiin yhteensä 31 uutta kuorolaista.

Syyskaudella Meritullin 6-v. muskarilaiset avustivat Vanhan kirkon Mikkelinpäivän messussa 1.10. Pakilan muskarilaiset esiintyivät 11.11. Hyvän Paimenen kirkolla ja 12.11. Kontulan muskarilaiset Ikäihmisten syntymäpäiväjuhlassa Mikaelin kirkolla. Espoon muskarilaiset avustivat 26.11. Karakappelin messussa ja Pihlajamäen

muskarilaiset perinteisesti 1. adventin perhemessussa Pihlajamäen kirkossa 3.12. Syyslukukausi huipentui muskarilaisten yhteiseen joulujuhlaan 16.12.2017 Tuomiokirkon kryptassa. Joulujuhliin kaikki ryhmät olivat harjoitelleet omat ohjelmanumeronsa.

CM-musiikkileikkikoulun opettajat vuonna 2017:

Elina Haavisto: Pakila (kevät), Alma-Ruut Karjalainen: Kontula ja Tikkurila (kevät) / Ruoholahti (syksy), Heidi Luukka-Vanhanen: Espoo; Terhi Orpana: Meritulli ja Pihlajamäki sekä päiväkotiryhmät, Katja Sirkiä: Kontula, Pakila ja Tikkurila (syksy)

VI PIANONSOITONOPETUS (kl 18, sl 20 oppilasta)

30-60 min/oppilas/viikko (15 tuntia/kevät- ja syyslukukausi)

Pianonsoitonopetus on ollut CM-musiikkiopiston opetusohjelmassa syyslukukaudesta 1999 lähtien. Opetuksessa on tähdätty instrumentin hallinnan kehittämisen lisäksi musikaaliseen ja tulkinnalliseen soittoon, laululliseen soittotapaan sekä sävelkorvan kehittämiseen. Oppilaiden motoristen valmiuksien kehittämiseksi harjoiteltiin paljon etydejä sekä erilaisia harjoituksia ja asteikkoja. Myös oppilaiden omaa mielikuvitusmaailmaa pyrittiin herättämään. Oppilaat sävelsivät omia kappaleitaan ja soittivat niitä kevätsoittajaisissa. Opetukseen on harkinnan mukaan pyritty sisällyttämään myös kuoroa tukevia opintoja, kuten yksittäisten stemmojen soittoa sekä partituuri-soittoa. Lisäksi on tähdätty jokaisen oppilaan yksilöllisen suhteen muodostamista musiikkiin, sekä pyritty solististen valmiuksien kehittämiseen. Opetukseen sisältyi runsaasti klassista-, jazz- ja modernia musiikkia. Lisäksi harjoiteltiin myös transponoimista. Kevätlukukauden päätteeksi järjestettiin 5.5.2017 kevätsoittajaiset Meritullin Cantores -musiikkisalissa, jossa kaikki oppilaat esiintyivät. Soittajaiset ovat erityisesti innostaneet oppilaita harjoittelemaan ja he ovat saaneet niistä virikkeitä. Syyslukukauden päätteeksi harjoiteltiin joulumusiikkia.

Pianonsoiton opettajana on toiminut Paula Laakkonen.

VII ÄÄNENMUODOSTUSOPETUS (A-kuoro)

20-25 min/neljän oppilaan ryhmissä (10-12 opetusviikkoa 2 krt viikossa)

Äänenmuodostuksessa oppilaiden kanssa tehdään ääniharjoituksia sekä ryhmässä että yksilöllisesti tavoitteena laulutekniikan vahvistaminen, mahdollisten äänenkäyttöön liittyvien ongelmien havainnointi sekä lauluäänän pitkäjänteinen kehittäminen. Lauluharjoitusten lisäksi oppilaat laulavat myös yksinlauluja ja otteita kirkkomusiikki-teoksista, joiden avulla tuetaan myös solistista kehitystä.

Äänenmuodostuksen opettajina ovat toimineet Maria Kettunen, Saara Kiiveri, Jyrki Korhonen ja Hedvig Paulig.

VIII MUSIIKIN PERUSTEIDEN JATKOKOULUTUS (MuPe2: sl 10 oppilasta)

Musiikin perusteiden tasosuoritus 2 otettiin kokeiluluontoisesti CM-musiikkiopiston opetusohjelmaan syyslukukaudella 2007. Kesäleirillä 2017 aloitti uusi Musiikin perusteet 2 -kurssi, johon osallistui kymmenen oppilasta. Musiikin perusteet 2 -kurssilla opittiin 1-kurssin taitojen pohjalta lisää musiikkisanastoa ja yleisimpiä sävellajeja, asteikkotyyppisiä sekä perehdyttiin intervaleihin ja sointuihin entistä tarkemmin. Melodia- ja rytmisanelussa sekä solfalaulussa edettiin konserttimusiikissa vastaan tuleviin tehtäviin. Kaikki 10 kurssille osallistunutta suorittivat kurssin hyväksytysti marras-joulukuussa 2017.

Musiikin perusteet 3:n ensimmäinen kurssi alkoi myös syksyllä 2012. Vuonna 2017 ei järjestetty Musiikin perusteet 3 -jatkokoulutusta.

Yleinen musiikkitieto -kurssi (YMT) aloitettiin kokeiluluontoisesti syyslukukaudella 2011. YMT-kurssi laajentaa Musiikin perusteet 2- ja 3-kursseilla hankittuja tietoja sillä erotuksella, ettei musiikkia käydä kovin teoreettisesti läpi, vaan tekemällä havaintoja kuullusta. Vuonna 2017 ei järjestetty YMT-jatkokoulutusta.

IX MUSIIKKILEIRIT

Kuluneen toimintavuoden aikana järjestettiin seuraavat musiikkileirit:

17.-22.02.2017	A-kuoron musiikkileiri	Turun kristillinen opisto/Linnasmäki
29.7.-03.08.2017	A-kuoron musiikkileiri	Turun kristillinen opisto/Linnasmäki

Talvileirin taiteellinen johtaja oli Hannu Norjanen ja kouluttajina toimivat Anna Hurme, Jari Koivistoinen, Timo Pihkanen ja Hiski Wallenius sekä äänenmuodostajina Maria Kettunen, Saara Kiiveri, Jyrki Korhonen ja Hedvig Paulig. Vapaa-ajan ohjelmasta ja leiriläisten huollosta vastasivat Tom Löfstedt (leirilääkäri), leirihuoltajat Susanna ja Juha Klefström, Petri Korhonen, Jasmine Patrakka ja Heta Kokkomäki. Leirinjohtajana toimi Jukka-Pekka Mäki-Luopa. Osallistumismaksu oli 385 € (345 €/veljes) sekä A-valmennusryhmäläisillä (17.-20.2.) 285 € (255 €/ veljes). Osallistujia oli 113 kuorolaista (6 A-valmennusryhmäläistä), 9 opettajaa ja 7 muuta aikuista.

Kesäleirin taiteellinen johtaja oli Hannu Norjanen ja kouluttajina toimivat Anna Hurme, Jari Koivistoinen, Timo Pihkanen, Anna Sandström sekä äänenmuodostajina Maria Kettunen, Saara Kiiveri, Jyrki Korhonen ja Simo Mäkinen. Vapaa-ajan ohjelmasta ja leiriläisten huollosta vastasivat Tom Löfstedt (leirilääkäri), leirihuoltajat Petri Korhonen, Jasmine Patrakka, Pilvi Savolainen ja Heta Kokkomäki. Leirinjohtajana toimi Jukka-Pekka Mäki-

Luopa. Osallistumismaksu oli 385 € (345 €/veljes) sekä A-valmennusryhmäläisillä (17.-20.2.) 285 € (255 €/veljes). Osallistujia oli 111 kuorolaista (11 A-valmennusryhmäläistä), 10 opettajaa ja 6 muuta aikuista.

X PREFEKTUURI

Pääprefektit

Justus Pitkänen (järjestys, kesämatkaan 2017 asti)
Jami Kerttula (nuotit + järjestys 8/17 eteenpäin)
Joonas Minkkinen (nuotit 6/17 asti)
Janne Levänen (nuotit 8/17 alkaen)
Lauri Norjanen (Cantor Famulus)

Järjestysprefektit

Kevätlukukausi

	SOPRAANO	ALTTO	TENORI	BASSO
I	Rönnow Max	Patrik Järventausta	Lahti-Nuutila Andrew	Vallinoja Veikko
II	Taneli Maijala	Määttä Miska	Levänen Janne	Kerttula Jami

Syyslukukausi

	SOPRAANO	ALTTO	TENORI	BASSO
I	Karhunen Ville	Patrik Järventausta	Lahti-Nuutila Andrew	Hiltunen Ossi
II	Taneli Maijala	Halonen Paavo	Lahti-Nuutila Andrew	Hiltunen Ossi

Nuottiprefektit

Kevätlukukausi

	SOPRAANO	ALTTO	TENORI	BASSO
I	Harjula Kauri	Halonen Paavo	Sipilä Otso	Korhonen Matti
II	Patrakka Matias	Halonen Paavo	Levänen Janne	Korhonen Matti

Syyslukukausi

	SOPRAANO	ALTTO	TENORI	BASSO
I	Karhunen Ville	Koskenvirta Kristian	Sipilä Otso	Korhonen Matti
II	Patrakka Matias	Koskenvirta Kristian	Levänen Janne	Korhonen Matti

XI 61. KANSAINVÄLINEN KONSERTTIKIERTUE KESKI-EUROOPPAAN 7.-22.6.2017

Vuoden 2017 kansainvälinen konserttikiertue suuntautui Keski-Eurooppaan. Matka pohjautui Cantores Minores -kuoron saamaan kutsuun konsertoida maailmankuuluilla Leipzigin Bach Festivaalilla ja Ravennan festivaalilla kesäkuussa 2017 sekä Hallessa, Berliinissä, Dresdenissä, Regensburgissa, Prahassa ja Winterthurissa. Kiertueen teemana oli Suomi 100 -juhlavuosi sekä Reformaation 500-vuotisjuhlavuosi ja se oli samalla kuoron 65-vuotisjuhlakiertue. Valtioneuvosto liitti konserttikiertueen Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden 2017 viralliseen ohjelmaan.

Kiertueen konsertit toteutettiin yhteistyössä Suomen suurlähetystöjen sekä Suomen Saksan-instituutin, Leipzigin Bach- ja Ravennan festivaalien, Sveitsi-Suomi-seuran (SVFF) sekä Stadttsingechor zu Halle-, Dresdner Kreuzchor-, Pueri Gaudentes- ja Regensburger Domspatzen poikakuorojen kanssa. Leipzigin Bach Festivaalin konsertissa oli mukana myös ammattisolistit (3 kpl) ja Mendelssohn Kammerorchester (Leipzig) ja torikonsertissa kuoro esiintyi CM-alumni liro Rantalan vieraana jazzkonsertissa.

Matkaryhmän kokoonpano oli 60 laulajaa ja 7 aikuista. Kuoroa johti kapellimestari Hannu Norjanen ja urkustolistina oli urkutaiteilija Markus Malmgren. Matkanjohtajana toimi Jukka-Pekka Mäki-Luopa ja matkahuoltajina Heta Kokkomäki, Petri Korhonen ja Tom Löfstedt (matkalääkäri). Matkan aikana kuorolaiset majoituivat perhe- (Halle, Dresden (pääosa), Praha, Winterthur (pääosa), Regensburg), Berlin (21-22.6.) sekä yhteismajoituksissa (Leipzig, Berliini (11.-13.6.), Dresden (osa), Winterthur (osa), Ravenna). Kiertue toteutettiin Finnairin reittilennoilla sekä suomalaisella tilausajobussilla. Vastuullisena matkanjärjestäjänä toimi Saarikoski Travels.

Matkan kokonaisbudjetti oli n. 77.000,00 euroa, josta n. 70 % rahoitettiin omalla rahoituksella. Kuorolaisten omavastuuosuus oli 600 euroa (510 e/veljes). Musiikin edistämissätiö myönsi kiertueelle 10 000,00 euron apurahan.

Kiertueen suojelijoina olivat tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio.

MATKANJOHTAJAN MATKABLOGI

Kiertueen valmistelut

Tämän kuoron 61. kansainvälisen konserttikiertueen valmistelutyöt aloitettiin tavallaan jo vuonna 2012 kun kävimme Hannun kanssa Tuomaskuoron 800-vuotisjuhlilla Leipzigin. Tuolloin keskustelimme silloisen tuomaskanttori Georg-Christoph Billerin kanssa kuorojemme yhteistyöstä tulevaisuudessa. Biller lupasi selvittää

asiaa sekä mahdollista Leipzigin Bach Festivaalin kiinnostusta saada maailman paras poikakuoro Suomesta esiintymään maailmankuululla festivaalilla.

Asiat etenivät myönteisissä merkeissä ja keväällä 2016, kun olimme Hannun kanssa Dresdenin Kreuzkuoron 800-vuotisjuhlilla, kävimme lopullisen neuvottelun Bach Festivaalin taiteellisen johdon kanssa ja sovimme kuoron vierailusta vuoden 2017 festivaalilla. Keskusteluissa myös ilmi, että CM-alumni jazzvirtuoosi Iiro Rantala oli tulossa esiintymään festivaalilla. Kerroimme hyvästä yhteistyöstämme ja Hannu ehdotti myös yhteisesiintymistä Iiron keikalla Markt-aukiolla. Festivaalin taiteellinen johto otti ehdotuksen innolla vastaan. Samalla Saksanretkellä kävimme myös tutustumassa yli 1000 vuotta vanhan Regensburger Domspatzen -poikakuoron toimintaan Baijerissa. Myös siellä löimme lukkoon kuoron vierailun kesäkuussa 2017.

Kun perusrunko oli kasassa saatoimmekin aloittaa koko kiertueen kokonaissuunnittelun. Ja koska suuntanamme oli Saksa otimme yhteyttä niin Berliner Domin konserttijärjestäjiin kuin moniin kollegakuoroihimme Saksassa. Teimme myös anomuksen Valtioneuvostolle kiertueemme liittämiseksi Suomi 100-juhluvuoden viralliseen ohjelmaan sekä valtioneuvoston projektilemmelle. Ensimmäiseen pyyntöömme saimme pian myönteisen vastauksen, mutta rahahanat pysyivät valitettavasti kiinni.

Kiertueen järjestelyt saivat merkittävän käänteen kun Ravennan festivaalin taiteellinen johto otti meihin yhteyttä kesällä 2016 ja toivoivat meidän saapuvan festivaalin vieraaksi jo kesällä 2017. Meidän edellinen vierailumme vuonna 2012 oli tehnyt festivaalijohtoon niin suuren vaikutuksen, että he halusivat meidät vieraakseen 'hinnalla millä hyvänsä' © Hannu tapasi Ravennan festivaalijohdon heinäkuussa 2016 Savonlinnassa ja sen jälkeen olikin selvää, että matkamme suuntautuu myös Italiaan.

Toiminnanjohtajan tehtävänä olikin sitten miettiä, että miten päädyimme sinne järkevästi ja palaamme taas takaisin jo sovittuihin konsertteihin Saksassa. Yhteydenotot vanhoihin yhteistyökumppaneihimme Tsekeissä ja Sveitsissä tuottivatkin heti tulosta. Pueri Gaudentes –poikakuoro, jonka vieraina olimme olleet edellisen kerran vuonna 2002 ja jonka myös tapasimme Let the Future Sing-festivaalilla Tukholmassa 2015, kutsui meidät vieraakseen Prahaan. Myös SVFF (Schweizerische Fereinigung Freunde Finlands) näytti vihreää valoa ja pian konsertti Winterthurissa, samassa kirkossa jossa konsertoimme elokuussa 2014, olikin sovittuna.

Syksyn ja alkuvuoden aikana saatiin sitten koko konserttipaletti pikkuhiljaa kasaan. Syksyllä eteen tuli vielä kysymys Suomen Saksan suurlähetystöstä Berliinistä, josko voisimme esiintyä kesäkuun 21. päivänä suurlähetystön järjestämässä Suomi 100 –juhannusjuhlassa, jota tulisi isännöimään Suomen pääministeri Juha Sipilä. Kävin itse paikan päällä Berliinissä lokakuussa keskustelemassa asiasta ja pikkuhiljaa palaset alkoivat loksahdella paikoilleen. Mukaan saatiin vielä Iiro Rantala, joka oli muutenkin tulossa paikalle keikalle ja jonka kanssa joka tapauksessa esiintyisimme Leipziginissa.

Loppukeväältä alkoivat sitten loputkin asiat asettua kohdilleen. Ainoa ongelma oli taas kiertueen rahoitus, johon emme taaskaan saaneet anomiamme apurahoja toiveidemme mukaisesti. Musiikin edistämistätiö, joka jakaa Opetus- ja kulttuuriministeriön kuoromatka-apurahoja, yllätti meidät kylläkin iloisesti myöntämällä historiamme suurimman yksittäisen MES (ent. ESEK) -apurahan 10 000 euroa. Muuten jouduimme tälläkin kerralla kääntymään kuoroperheiden puoleen nostamalla matkan omavastuuosuuden 600 euroon. Reaktioista päätellen asia hyväksyttiin mm. toteamalla, ”että kyllä sille rahalle sitten saakin vastinetta”.

Viimeisten viikkojen valmistelut Meritullin kotkanpesässä kävivät isoilla kierroksilla. Ryhmäjaot, majoitusparit, edustustekstiilit, passit, EU-sairaanhoidokortit, matkasitoumuslomakkeet, vapaa-ajan ohjelman järjestelyt, bussiteippaukset, matkalaukkutarrat, käsiohjelma, kuorolaisen matkaopas, bussin pakkaaminen (ma 5.6.), boarding cardit ja tagit (6.6.) muutamia mainitakseni. Hannu, Heta, Sivari-Veikko, prefekti, tohtori Piikki, Pappa Korhonen ja allekirjoittanut ahersivat kuin joulupukin pajassa saadaksemme kaiken valmiiksi lähtöpäivään mennessä. Ihmeiden aika ei ole ohi, sillä saimme kaiken valmiiksi aikataulussa ja pääsimmekin matkaan Finnairin sinivalkoisin siivin aikataulun mukaan.

MATKAPÄIVÄ 1 - ke 7.6.2017

Kokoonnuimme Tuomiokirkolla klo 13.30 ja pakkasimme sijaisbussimme ennen siirtymistä kirkon holvien alle matkan Lähtöhartauteen. Pastori Tiina Silvo lähetti meidät matkaan enkelien kera.

Helsinki-Vantaan lentokentällä soljuimme sisään ryhmänjohtajien johdolla ensin baggage droppiin ja sitten turvatarkastukseen. Finnairin lento AY912 lähti aikataulun mukaan klo 17 kohti Berliiniä. Matkalle olimme tilanneet välipalaksi täytetyt leivät ja smoothiet, jotka tuntuivat maistuvan aina nälkäisille pojille. Purserin pyynnöstä pojat kajauttivat Hannun johdolla lennon loppuvaiheessa vielä Finlandia-hymnin, joka synnytti suuret suosionosoitukset koneessa.

Tegelin kentän matkatavaroiden luovutus olikin sitten ensimmäinen kiirastuli tällä matkalla. Lopulta reilun 45 minuutin odottamisen jälkeen kaikki olivat saaneet matkalaukkunsa ja matka kohti VV-80 saattoi alkaa. Kuljettajamme Ismo oli parkkeerannut 15 metrisen jättiläisemme pääterminaalin edustalle ja pian olimme pakkaamassa matkatavaroitamme bussin uumeniin. Siinä samalla myös liikennepoliisi (POLIZEI) kävi tarkistamassa, että VV-

80:n renkaat olivat kunnossa. Saimme hyväksynnän ja pääsimme liikkeelle n. 45 minuuttia myöhässä suunnitellusta aikataulusta.

Verenpaineeni nousi pian lähtömme jälkeen kun kävi ilmi, että eräs ensikertalainen oli kadottanut kaulapussinsa ja sen myötä passinsa yms. yms. Bloginkirjoitusaikani tuhoutuikin selvitellessäni ja jäljittäessämme Finnairin kanssa kadonneiden tavaroiden liikehdintää. Kuorolaisen vanhempien kanssa sitten sovimme, että he alkaisivat pommittaa heti aamulla Suomen Löytötavaratoimistoa ja minä sitten tarvittaessa jatkan asian selvittämistä Suomen suurlähetystön kanssa, koska ilman passia voisi olla hankalaa ellei jopa mahdotonta päästä esim. Sveitsiin.

Matka eteni Saksan autobahnalla suhteellisen nopeasti vaikkakin matkan varrella oli monia tietöitä. Jouduin kuitenkin ilmoittamaan isäntäkuoromme edustajille Halleen, että saapuisimme perille n. 45 minuuttia myöhässä. Perillä Hallessa meitä odotti lämmin ja sydämellinen vastaanotto Reformaatio 500-juhluvuoden pullineen ja virvokkeineen. Poikakuoromaisen tehokkaasti isännät hoitivat Hetan kanssa perhejaon ja pian olimmekin matkalla aikuisten kanssa omaan hostelliimme.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 2 - to 8.6.2017

Aamu Hallessa valkeni puolipilvisenä ja asteita oli varmaan n. +18. Kello 7.15 soi puhelimeni ja langan päässä oli Fiskarsin johtaja, joka oli ollut eilen samalla lennolla kanssamme ja oli erittäin vaikuttunut kuoron Finlandia-hymnin esityksestä. Hän ehdotti, että Fiskars voisi lahjoittaa kuorolle tarvittavan määrän kiertueen lahjoiksi heidän valmistamaansa ja Alvar Aallon suunnittelemaa Suomi100 -maljakkoa. En tietenkään kieltäytynyt tästä kunniaa, vaan sovimme siltä istumalta, että he toimittavat vadit kuriirilla Berliinin majapaikkaamme.

Kello 8 kokoonnuimme isäntäkuoromme kuorotalossa Frankesche Stiftungin alueella. Ensimmäinen yö perheissä oli kommentteista päätelle sujunut oikein rattoisasti. Aamupäivän ensimmäisenä ohjelmana oli kiertokävely Hallen osittain historiallisessa keskustassa. Markt-aukio, Rathaus, Rotes Turm, Händel Haus, Dom päätyen lopulta Markt-kirkkoon, jossa saimme ihaila mm. Martti Lutherin kuolinnaamiota.

Piispan entisen residenssin pihalla vietetyn lepoetken jälkeen jatkoimme matkaa kohti Frankesche Stiftungin museota, jossa meille esiteltiin tämän aikansa merkittävän vaikuttajan pappi Franken aikaansaannoksia 1600-luvun lopun ja 1700-luvun alun opetus- ja kulttuurielämässä.

Kun aamupäivän kulttuuriannos oli saatu nautittua oli aika siirtyä notkuvien ruokapöytien ääreen yliopiston ruokalaan (Mensa). Harmittavasti samaan aikaan ruokalaan saapui myös joukoittain paikallisia opiskelijoita, joten ruokailun käytännönjärjestelyt olivat hieman haasteellisia, erityisesti maksupuoli. Saksalainen kassajärjestelmä ei mahdollistanut ns. piikkiä, joten jouduin bongailemaan kuorolaisia pienemmissä erissä ja maksamaan ruokailun muutaman hengen ryhmissä. Ruoka oli toki hyvää!

Ravittuamme kaikki jatkoimme matkaamme illan konserttipaikkaan Konzerthaus Ulrichskirchen. Ohjelmassa oli hieman vapaa-aikaa ja lepoa. Iltapäivällä sain myös myönteisen viestin Suomesta, että se kadonnut kaulapussi passeineen oli jäljitetty Suomesta ja että se toimitettaisiin Berliiniin ma 12.6.

Kiertueen ensimmäisen keikan kenraaliharjoitus alkoi Cantiksen osuudella klo 15.30. Konserttikirkon akustiikka osoittautui vallan mainioksi ja kuoro kuulosti pitkistä kävelyretkistä huolimatta varsin hyvältä. Tunnin päästä mukaan tulivat isäntäkuoromme laulajat ja kuorot treenasivat yhdessä Bruckerin Locus isten Clemens Flämigin johdolla ja Suomalaisen rukouksen Hannun johdolla.

Välipalaksi isäntämme olivat järjestäneet bratwurstia sämpylällä ja salaattia sekä vegeille maissintätkiä. Hyvin tuntui muona maistuvan pojille.

Kello 19 alkoi kiertueen ensimmäinen konsertti isäntäkuoron esityksillä. Meidän pojat istuivat kuuntelemassa heidän varsin kelvollista laulua. Yleisöäkin oli paikalla lähemmäs 200. Markuksen urkusoolon jälkeen kuoro järjestäytyi Justuksen johdolla lauteille. Ohjelmassa oli Rautavaaran Suomalainen rukouskirja ja Missa a cappella sekä Kokkosen Laudate Dominun, Mäntyjärven Canticum CM ja Kuulan Auringon noustessa. Heti ensimmäisistä tahdeista alkaen kuuli, että kuorolaiset halusivat esittää parastaan. Konsertti päätettiin em. kahteen yhteisesitykseen, joka hienosti osoitti kuinka kaksi korkeatasoista poikakuoroa sulautuu yhteen yhdellä harjoituksella.

Onnistuneen keikan jälkeen kuorolaiset palasivat perheisiin viettämään viimeistä iltaa heidän kanssaan. Meidät aikuiset oli kutsuttu paikalliseen kneipeen nimeltä Zum Schad. Sinne viedään aina kaupungissa vierailevat tärkeät vieraat. Meitä ennen ravintolassa on vierailut lähes kaikki Saksan viihdemaailman tähdet sekä mm. M. Gorbatsov ja H. Kissinger. Isäntäkuoron taiteellinen johtaja Clemens Flämig kiitteli vielä Hannua kuoron uskottomasta suorituksesta haasteellisen kuoromusiikin parissa. Annoimme isäntäkuorollemme muistoksi kuoron pöytäviirin merkinä vierailustamme Hallessa 39 vuoden tauon jälkeen. Maukkaan iltapalan jälkeen olikin aika siirtyä majataloomme valmiina uuden päivän haasteisiin.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 3 - 9.6.2017

Aamu Hallessa valkeni aurinkoisena ja lämpimänä. Klo 7.45 lähdimme aikuisjoukolla kiertuebussillamme kohti aamun kokoontumispaikkaa, jossa jo kiireellisimmät odottivat meitä matkalaukkuineen ja lukuisine tarinoineen Hallen vierailusta.

Sydämellisten lähtöseremonioiden ja hyvästelyjen jälkeen Ismo sompaili 15 metriä pitkän jättiläisemme ulos Frankesche Stiftungin edustalta ja matka kohti Leipzigia alkoi.

Kiertueen toisen ajopäivän pituus (n. 50 km) oli vasta harjoittelua tulevia 550-750 km suorituksiin. Parkkeerasimme bussimme Leipzigin Hauptbahnhofin bussiparkkiin ja annoimme pari tuntia ryhmävapaa-aikaa. Lämpö alkoi nousta jo hellelukemiin kun ryhmät suuntasivat kulkunsa kohti Leipzigin riemuja mm. Nikolainkirkko, Rathaus, Tuomaskirkko, Markt, ooppera, Gewandhaus yms.

Puoliltapäivin tapasimme festivaaliemäntämme Elisan majapaikassamme ja nautimme lounaan AO-hostellimme ruokalassa. Ruoka osoittautui oikein maukkaaksi, joskin se ajoittain pääsi loppumaan nälkäisten kasvuiässä olevien viikinkien mättäessä sitä suihin. Heti lounaan jälkeen pääosa pääsi majoittumaan huoneisiinsa, joskin muutama huonekunta jäi vielä odottamaan siivouksen valmistumista.

Majoittumisen jälkeen siirryimme Leipzigin oopperalle, jonne meille oli varattu harjoitustila oopperakuoron harjoitussalista. Hannu viimeisteli seuraavan päivän keikkojen ohjelmistoa 1,5 tunnin tehokkaassa harjoituksessa, jonka jälkeen kuorolaiset palasivat varamatkanjohtaja Hetan johdolla majapaikkaan päivälliselle. Hannu, Markus ja minä sen sijaan lähdimme kiireen vilkkaasti kohti Tuomaskirkkoa, jossa kohta oli alkamassa festivaalin avajaiskonsertti. Siinä esiintyi mm. kollegamme Tuomaskuoro tuomaskanttori Gotthold Schwartzin johdolla. Ohjelmassa oli mm. Bachin Ein feste Burg-kantaatti sekä Mendelssohnin Lobgesang –sinfonia rydytettyinä mm. Sir John Elliot Gardinerin tervehdyspuheella. Festivaali sai arvoisensa aloituksen.

Markukselle oli järjestetty vielä klo 22-24 mahdollisuus harjoitella Tuomaskirkon uruilla, kun me muut suuntasimme unten maille keräilemään voimia tulevan päivän kolmea keikkaa varten.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 4 - 10.6.2017

Aamu Leipzigissa valkeni aurinkoisena, mutta onneksi ei ihan niin lämpimänä kuin eilen. Yö sujui meidän ryhmämme osalta mallikkaasti. Sen sijaan pari saksalaisryhmää terrorisoi meidän monen yöunia meluammalla klo 4-5 välillä hostellimme käytävillä ja huoneissakin. Tein aamulla heistä valituksen, joka luvattiin ottaa vakavasti.

Aamiainen oli varsin runsas ja kaikki matkalaisemme saapuivat ilman erikoisherättelyjä ajoissa nauttimaan sitä. Klo 9.30 lähdimme kohti kantaatin orkesteriharjoitusta Paul-Gerhardt kirkossa. Mendelssohn Kammerorchester jo lämmitteli kirkossa kun saavuimme sinne. Orkesterin ammattitaito teki kyllä heti vaikutuksen meihin kaikkiin.

Kuoro oli valmis omasta osuudestaan puolessa tunnissa ja pian matka jatkui kohti majapaikkamme herkkupöytiä lounaan merkeissä. Lounaan jälkeen jäi hetki aikaa kerätä konserttivarustus reppuun ja kertaila vielä viimeisiä säveliä tulevasta ohjelmasta.

Pian olimmekin kävelemässä koko 66 hengen voimalla kohti Tuomaskirkkoa, jossa kohta alkaisin Motetikonserttin kenraaliharjoitus. Parinkymmenen minuutin taapertamisen jälkeen saavuimme Tuomaskirkon historialliseen atmosfääriin ja suuntasimme kulkumme suoraan kirkon urkuparvelle, josta myös Tuomaskuoro normaalisti esittää pääosan teoksistaan. Tunnin mittaisen harjoituksen aikana ehdittiin käydä läpi niin kantaatti, motetti kuin pääosa toisenkin konsertin ohjelmasta. Hannu vaikutti erityisen tyytyväiseltä jo harjoitukseen.

Myös nykyinen tuomaskanttori Gotthold Schwartz kävi kuuntelemassa harjoituksiamme ja oli silminnähden tyytyväinen kuulemaansa. Hän kävi aikoinaan 1980-luvun puolivälissä muutamana vuotena Cantiksen leireillä äänenmuodostajana ja muistelikin lämmöllä niitä käyntejään. Myös kollegani Stefan Altner kävi tuomassa meille Tuomaskuoron tervehdyksen ja muisteli hänkin lämmöllä käyntiään tuomaskuorolaisena Suomessa 1970-luvun alussa. Myös me annoimme omana tuomisinaamme läjän Sulasolin kustantamia kuoronuotteja sekä 60-vuotishistoriikkimme. Juuri ennen Motetin alkua myös edellinen tuomaskanttori Georg Christoph Biller, joka pari vuotta sitten joutui sairauden vuoksi luopumaan tehtävästään, saapui kirkon urkuparvelle kuuntelemaan Cantista.

Kun kirkon ovet avattiin n. puolituntia ennen Motetin alkua vyöry yleisö valtavana aaltona sisään. Hetkessä kirkko täyttyi ääriään myöten eli yli 1000 henkeä saapui kuulemaan kiertueen toista konserttiamme. Ei huono!

Markus soitti Motetin alkuun uruille sovittamansa Sibeliuksen Andante Festivon, jonka jälkeen Tuomasseurakunnan pastori toivotti yleisön tervetulleeksi, jonka jälkeen olikin vuorossa J. Mäntyjärven Canticum Calamitatis Maritimae, joka soi Tuomaskirkon holveissa vallan upeasti. Pastori luki päivän teemaan sopivan rukouksen, jonka jälkeen laulettiin koko joukolla virsi. Pienen viritystauon jälkeen saimmekin nauttia Bachin kantaatista 'Jesus unser Herr zum Jordan kam', jossa orkesterina oli em. bändi ja solisteina CM-alumni, nykyisin Leipzigin oopperan solistikuntaan kuuluva bassobaritoni Tuomas Pursio, Susan Langer, altto, ja itävaltainen Daniel

Johanssen, tenori. Vaikka ohjelmassa luki, ettei Motetin jälkeen aplodeerata, puhkesi yleisö spontaaneihin suosionosoituksiin. Hyvin meni!

Pienen tauon jälkeen kuoro siirtyi Tuomaskirkon alttarille (Vierung), josta esitettiin 30 minuutin mittainen ohjelma pääosin suomalaista musiikkia. Ohjelma aloitettiin upeasti Kuulan laululla Auringon noustessa, josta tyyli muuttui sitten modernimpaan suuntaan kuten Kokkosen ja Rautavaaran teoksiin päättyen J.S. Bachin motettiin "Singet dem Herrn". Oli upeaa päättää ohjelma Bachiin säveltäjän kotikirkossa. Yleisö puhkesi seisoviin suosionosoituksiin (standing ovation) ja Hannu palkitsi heidät vielä Sibeliuksen Finlandialla.

Onnistuneiden keikkojen jälkeen kuoro siirtyi säveltäjämestari J.S. Bachin patsaan edustalle yhteispotrettiin turistien ihmetellessä mustavalkoasuista joukkoamme. Asujen vaihdon jälkeen olikin sitten vuorossa soundcheck liron kanssa Tuomaskirkon läheisyydessä sijainneella Markt-aukiolla Open Air Bühnellä, jossa liro jo meitä odottikin lavan backstagella. liron kanssa heitettyjen "Highfivejen" ja backstage-rannekkeiden jaon jälkeen siirryttiin varsinaiselle lavalle kokeilemaan äänentoiston toimivuutta. Kohtuullisen hyvin tuntui toimivan ja soundcheck saikin jo isot aplodit paikalla olleelta yleisöltä. liro kävi vielä lyhyesti läpi settinsä sisällön Hannun kanssa ja he sopivat, että kuoron osuus olisi n. 30 minuuttia setin alusta.

Ja taas syötiin. Jälleen majapaikassa, jonne kävelimme Leipzigin pimenevässä illassa. Makoisan ruoan jälkeen vaihdettiin päälle keikka-asu, joka tällä jazzkeikalla oli musta SEB-pikee mustalla alaosalla varustettuna. Pian olimme matkalla takaisin Leipzigin keskustaan. Saavuimme Markt-aukion backstagelle juuri kun liro oli aloittamassa settiään. Pikaisen viimehetken neuvonpidon jälkeen jäimme odottelemaan oman osuutemme alkua.

Itse siirryin pian katsomon puolelle seuraamaan tilanteen kehittymistä. Aika kului kuin siivillä ja pian liro kuulutti-kin kasvattajakuoronsa lavalle. Hän kertoi yleisölle, että tulisimme esittämään hänen omasta suosikkiteoksestaan Bachin Johannes-passiosta Ruht wohl-loppukuoron hieman erilaisena versiona ja pyysi jo ennakoon anteeksi, jos se mahdollisesti jotakin loukkaisi. Samalla hän nimesi J.S. Bachin historian ensimmäiseksi jazzmuusikoksi ja uskoi, että Bach olisi tämänkin version hyväksynyt.

Seurasin yleisön reaktioita, kun he herkeämättä kuuntelivat monille tuttua teosta. Pääosinhan mentiin ihan partituurin mukaan, mutta toiseen Das grab-välikkeeseen liro oli tehnyt omat arrinsa. Hyvin tuntui yleisöön uppoavan tämäkin versio ja se kirvoitti valtaisan suosionosoitukset monituhapäiseltä yleisöltä. Toisen numerona oli versio On suuri sun rantas autius –laulusta, jota liro kuvasi surullista melankoolisemmaksi aitosuomalaiseksi lauluksi. Myös tämä veto sai yleisöltä huimat suosionosoitukset.

Osuutemme jälkeen jäimme vielä odottamaan liron setin loppumista, jonka jälkeen sitten heitettiin uudet yläfemmat ja otettiin muutama perhepotretti. Erinomaisen onnistunut crossover-keikka Cantikselta! Biisit onnistuivat kuin niitä olisi treenattu jo vuosikausia. Kiitos Hannu ja pojat!

Kolmen keikan keikkaputki imi kyllä varsinkin nuorimpien herrojen mehut ja aika väsynyttä porukka oli kun jaoimme majapaikassamme iltapalapussukat. Miesäänten vanhemmille Hannu antoi lyhyen iltaloman onnistuneen päivän päätteeksi. Tästä on hyvä jatkaa uusiin haasteisiin!

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 5 - 11.6.2017

Aamu Leipzigissa valkeni aurinkoisena ja lämpimänä. Eiliseltä jäi vielä mainitsematta, että hyvästelimme illan päätteeksi festivaalimäntämme Elisan lahjoittamalla hänelle kiertue-t-paidan sekä laulamalla miesäänten voimin Warum bist du so ferne –serenadin. Aamiaisen jälkeen ohjelmassa oli pakkaaminen sekä matkahuoltajien tekemä huonetarkistus. Pääosa matkalaisista oli aikataulun mukaan valmiina, mutta joitakin huonekuntia jouduttiin vielä odottelemaan ennen kuin tarkastus voitiin tehdä.

Kello 11 otimme suunnaksi Wittenbergin, jossa meidän oli tarkoitus seurata Martti Lutherin jalanjalkia Linnankirkon ja Kaupunginkirkon liepeillä. Koska emme saaneet varattua suomen- tai englanninkielistä opastusta kaupunkiin (kaupungissa olleen Luthers Hochzeit-festivaalin vuoksi), sain kunnian pitää lyhyen luennon Lutherista ja Wittenbergin historiasta ajomatkan aikana.

Perillä Lutherstadt Wittenbergissä hajauduimme ryhmittäin tutustumaan kaupungin ihmeisiin melko lämpimässä ilmantilassa ja auringonpaisteessa. Keskusta olikin täynnä festivaalikojuja ja esiintyviä ryhmiä sekä aikalaisviritteisesti pukeutuneita ihmisiä. Kolinaa ja pauketta riitti eri puolilla kylää. Ja kyllä ne teesitkin bongattiin Schlosskirchen ovelta.

Reilun tunnin käyskentelyn jälkeen oli aika siirtyä kohti lounaskaupunkiamme Dessautta n. 35 kilometrin päähän. Wittenbergistä ei nimittäin löytynyt yhtään ravintolaa, joka olisi ollut valmis tarjoamaan lounasta ryhmällemme. Söimme lounaan paikallisen Bauhausin bistrossa. Tämä ei ollutkaan the Bauhaus vaan Dessaussa oleva arkkitehtuurin ja suunnittelun keskus nimeltään Bauhaus. Maittavan chickencurryn nautittuamme kurvasi VV-80 kohti Berliiniä, jonne saavuimme aikataulun mukaan n. klo 17.

Majatalomme Maininger Hotel Berlin Central Station oli nimensä mukaisesti lähes päärautatieaseman pääsiisäänkäynnin edessä. Huoneet olivat ihan asialliset, vuodevaatteet oli valmiiksi sijatut ja pyyhkeet paikoillaan. Pienen lepo hetken jälkeen nautimme lasagneillallisen majapaikan ruokalassa. Sen jälkeen oli hetki aikaa vielä asettua taloksi ennen hiljaisuutta. Hostellin ympäristö sekä ala-aula olivat melko hektisiä alueita, mutta hyvin pojat sulautuivat monikansalliseen ympäristöön ja rauha laskeutui maahan.

Myös matkanjohtajalla oli kerrankin muutama tunti aikaa hoitaa juoksevia hallinnon asioita sekä kirjoitella matkablogia Facebookin ja Instagramin päivityksistä puhumattakaan. Varjoblogisti-Veikolla on sen sijaan ollut sen verran kiirettä, että tekstiä ei ole oikein ehtinyt syntyä☺

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 6 - 12.6.2017

Aamu Berliinissä valkeni aurinkoisena ja sopivan lämpimänä. Aamiaisen jälkeen ohjelmassa oli parituntinen kiertojoulu varsin asiantuntevan oppaamme Mikael Merenmiehen opastuksella. Näimme mm. Charlottenburgin kaupunginosan, messukeskuksen, Kurfürstendammin ostoskadun, Gedächtniskirchen sekä Potsdamerplatzin. Brandenburgische Torilla hyppäsimme ulos bussista ja teimme pienen kävelyretken päätyen Holocaust Denkmalille, josta sitten jatkoimme bussilla kiertojouluun päättepisteeseen Alexanderplatzille.

Jaoin ryhmänjohtajille kartat sekä ruokarahat ja annoin heille 1 h 15 minuuttia aikaa syöttää ryhmänsä sekä siirtä 1 km matkan Berliner Domille. Me aikuiset suuntasimme kohti Suomen suurlähetystä, jonne jätimme kansallispuvut odottamaan ke 21.6. keikkaa sekä kävimme läpi 21.6. järjestettävän Finnland100-Mittsommerfestin aikataulut ja järjestelyt.

Illan konsertin kenraaliharjoitus Berliner Domissa, joka meiltä oli tämän konsertin oli tilannut, alkoi klo 13.45. Kirkon yli 7 sekunnin kaiku oli monelle kuorolaiselle ennenkokematon elämys. Muutenkin kirkon juhlat puitteet antoivat lisämausteensa kuoron laulusuoritukseen. Tehokkaan harjoituksen jälkeen matka jatkui kohti majapaikkaamme ja lepo hetkeä, jonka aikana höyrystyksenpartiomme kävi läpi kuorolaisten reissussa räjähtäneitä kaappuja ja kauluksia.

Päivällisellä meille tarjottiin hostellin ruokalassa kanankoipia, perunoita ja salaatteja. Hyvin tuntui pojille maistuvan tämänkin muona. Asusteiden vaihdon jälkeen matkasimme takaisin Berliner Domiin valmistautumaan konserttiin. Ennakkovarauksista huolimatta (tilaaja suositteli meille alun perin jotain muuta päivää kuin maanantaita konserttipäiväksi, mutta aikataulumme ei mikään muu keikkapäivä sopinut) kirkkoon saapui kuoroa kuuntelemaan n. 150 henkeä. Aplodit olivat runsaat ja pitkät. Konsertin päätteeksi lähetystömme lehdistö- ja kulttuuriattasea Merja Sundström tuli kiittämään kuoroa upeasta konsertista ja toi meille lahjaksi Suomi100-pinssit sekä muuta juhluvuoden rekvisiittaa.

Berliinin pimenevässä illassa siirryimme taas majapaikkaamme, jossa meitä odotti iltapalaeväspussit sekä oma sänky. Näin oli kiertueen kuudes päivä saatu päätökseen.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 7 - 13.6.2017

Aamu Berliinissä valkeni aurinkoisena ja kohtuullisen lämpimänä. Aamupalan, pakkaamisen ja huonetarkistuksen jälkeen kokoontuimme hostellin edustalle pakkaamaan bussia. Palautin ryhmämme avaimet vastaanottoon ja sain vastikkeeksi 50 euron avainpanttimme takaisin.

Matka Dresdeniin alkoi täsmällisesti klo 10. Matkan varrella jäimme pari kolme kertaa paikalliseen liikenne-ruuhkaan (Stau), jonka vuoksi saavuimme perille Kreuzkoululle n. 30 minuuttia myöhässä. Isäntämme odottivatkin meitä monen hengen vastaanottokomitealla koulun portilla ja tervehdimme vanhoja tuttujamme jälleennäkemisen ilosta. Ensitöiksemme meidät ohjattiin kuoron pieneen harjoitussaliin, jonne meille oli katettu erikoislounas (ei siis mitään peruskouluruokaa☺), joka sisälsi paistia, kastiketta ja knöödeleitä. Viimeksi mainittu paikallinen perinneruoka aiheutti koostumuksellaan joillekin kuorolaisille hylkimisreaktion, mutta omasta mielestäni ne maistuivat oikein mainioilta. Jälkkäriksi oli vielä tarjolla suklaaleivos. Hyvin oli isäntämme meille vierailun alun järjestänyt.

Hieman myöhässä aikataulusta lähdimme emäntämme Mara-Cathrinin opastuksella kunniakäynnille kuoromme entisen johtajan prof. Christian Hauschildin (1939-2010) haudalle Dohnan kaupunginosaan. Kerroin matkaryhmälle lyhyen historiikin Haussin ajasta Cantiksen ympäröissä (1977 alkaen leireillä opettajana kaksi kertaa vuodessa ja 1987-2004 taiteellisena johtajana). Olimme tilanneet paikalliseen kukkakauppaan valmiiksi sinivalkoisen kukkalaitteen, jossa oli myös nauhat teksteineen. Kuoro lauloi Hannun johdolla aluksi Bruckerin Locus isten, jonka jälkeen kaksi vielä kuorossa laulavaa Haussin aikaista kuorolaista (Justus P. ja Jami K.) sekä matkaryhmän nuorin jäsen Wäinö P. laskivat kukkalaitteen Haussin ja Gudrunin haudalle. Hannun pitämän lyhyen muistopuheen jälkeen kuoro lauloi vielä Sibeliuksen Finlandian.

Palasimme Dresdenin keskustaan, missä Jugendgästehausissa asuvat miesäänit ja 6 poikaääntä majoittuivat Hetan johdolla. Majoitusoperaation jälkeen siirryimme Kreuzkirkolle, missä meille oli tarjolla virvokkeita sekä hedelmiä ja jotain makeaa. Sen jälkeen jäi ryhmille reilu tunti aikaa kierrellä Dresdenin historiallisessa keskustassa ennen illan konsertin kenraaliharjoitusta.

Aika monelle kuorolaiselle tämä oli ensimmäinen kerta, kun he tutustuivat Kreuzkirken hallimaiseen akustiikkaan. Ilmassa oli pientä turneeväsymystä, mutta se karistettiin pois muutamalla tehokkaalla äänenavauksella. Illan konserttiin oli Hannu valinnut Schütziä, Kokkosta, Mäntyjärveä, Rautavaaraa ja Kuulaa, joita kaikkia hie-man kerrattiin ja samalla aklimatisoiduttiin kirkon akustiikkaan. Harjoituksen jälkeen syötiin taas. Nyt vuorossa oli täytettyjä voileipiä ja sämpylöitä. Kaikki oli hienosti valmisteltu ja kaikille allergikoillekin oli tehty omat eväät.

Kreuzkirken massiiviset kellot aloittivat soittonsa klo 19.55. Tasan klo 20 Markus polkaisi urkunsa käyntiin Chopinin Poloneesilla, joka soi kirkon holveissa kuin Helsingin Asemahallissa. Kuoro tuli sisään perinteisesti kulkuelaulua laulaen. Sitten vuorossa olivat edellä mainitut teokset. Toinen toistaan vaikeampaa ja haasteellisempaa musiikkia, joka sai myös isäntäkuoromme johdon huokailemaan. Yleisö puhkesi konsertin päätteeksi hurjiin suosionosoituksiin ja Hannu palkitsi heidät Sibeliuksen Finlandia-hymnillä.

Konsertin jälkeen poikaäänit pääsivät vihdoinkin Kreuzkuoron perheisiin. Kreuzkirchengemeinden johtajat kävivät vielä erikseen kiittämässä meitä erinomaisesta konsertista ja toivoivat saavansa meidät takaisin mahdollisimman pian. Isännät kreuzkanttori Kreile sekä manageri Uwe Grüner olivat kutsuneet Hannun, Markuksen ja minut illalliselle konsertin jälkeen. Hyvin kollegiaalisissa merkeissä keskustelimme kuorojemme tulevasta yhteistyöstä ja jotakin ihan konkreettistakin saatiin suunnittelupöydälle. Illan päätteeksi isäntämme kertoivat vielä, että heidän henkilökuntansa oli pannut erityisesti merkille cantislaisten hyvän käytöksen (mm. ruokailujen yhteydessä) sekä erityisesti sen, miten tyynen rauhallisesti pääprefekti ohjaa kuoron paikalleen ja pienillä eleillä siirtelee sitä tarvittaessa. HIENOA PALAUTETTA! HYVÄ POJAT!

Pimenevässä Dresdenin yössä kuljimme ohi upean Frauenkirchen sekä juuri restauroidun Kulturpalastin. Taas oli Cantis valloittanut dresdeniläisten sydämet! Nämä tuntemukset sisällään oli mukava suunnata yöpuulle.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 8 - 14.6.2017

Aamu Dresdenissä valkeni aurinkoisena ja mukavan lämpimänä. Majapaikoissa nautitun aamupalan, pakkaamisen, huonetarkistusten ja perhehyvästelyjen jälkeen kokoontuimme Kreuzkuoron koulun edustalla. Isäntämme pakkasivat kyytiimme vielä eväspussit muonineen ja Kreuzkuoro-kynineen, ihan yllätyksenä ja pyytämättä. Oli aika hyvästellä rakkaat yhteistyökumppanimme pikaisen jälleennäkemisen toivossa.

Suuntasimme VV-80 keulan kohti Prahaa. Heti alkumatkasta kävimme paikallisen Realin Getränkemarktissa tekemässä reilun 500 vesipullon hankinnan. Silmää räpäyttämättä paikallinen kauppias kaivoi esille tarvitsemamme määrän paikallista REAL-lähdevettä. Pakattuamme ostoksemme bussin uumeniin alkoi matka kohti Tsekkejä. Pahempia raatoja ei ole vielä ilmaantunut tohtori-Piikin vastaanotolle. Muutamia yskäisiä herroja ja pari hiilitabletteja vaativaa tapausta oli toki vastaanotolla käynyt.

Matkalla Prahaan pysähdyimme ostamaan tietullikoneen, joka kiinnitettiin bussin etuikkunaan. Toinen pysähdys oli sitten P-pysähdys, jonka aikana nautittiin myös Kreuzkuorolta saadut eväät.

Pienen Prahan päässä tehdyn tunneliseikkailun jälkeen saavuimme Suomen suurlähettilään Helena Tuurin residenssiin reilu parikymmentäminuuttia myöhässä. Suurlähettiläs joukkoineen oli rakentanut residenssin pihalle varsin hienon buffetpöydän sekä teltat ja pöydät yms. Tilaisuuden aluksi suurlähettiläs piti lyhyen tervehdyspuheen toivottaen pienet suurlähettiläät tervetulleiksi Suomen maaperälle. Puheen jälkeen käytiinkin tarjoilujen kimppeihin, jotka tuntuivat maistuvan pojille varsin hyvin. Tarjolla oli kanankoipia, makkaroita, salaatteja sekä jälkkäriksi mansikoita ja jätskiä. Tilaisuuden päätteeksi kiitimme suurlähettilästä ja kajautimme Finlandia-hymnin.

Isäntäkuoromme Pueri Gaudentes -poikakuoron koululla meitä odotti lyhyt lepoaika ennen kuin isäntäperheet saapuivat noutamaan vieraitaan päivälliselle koteihinsa. Parin tunnin kuluttua kokoontuimme konserttipaikalamme Tsekin musiikkimuseossa. Me aikuisetkin yritimme päästä paikalle bussillamme, mutta Prahan rakenus- ja kaupunkiarkkitehtuurista johtuen matkamme tyssäsi parin kilometrin päähän keikkapaikasta. Siinä vaiheessa ei auttanut muuta kuin ottaa kamat kantoon ja lähteä tarpomaan Prahan helteessä kohti määränpäättä.

Isäntäkuoromme aloitti konsertin ja pitikin sitten meidän lämpärinä oikein tunnin mittaisen konsertin esittäen eri kuorokokoonpanoissa heille ominaista koreografiallistakin kuoromusiikkia, ehkä enemmän viihteellisempää kuin mihin me olemme tottuneet. Meille oli sentään suotu 35 minuutin osuus tässä hieman yliakustisessa entisessä kirkossa. Hannu valitsi ohjelmaan kirjon suomalaista musiikkia (mm. Kokkonen, Rautavaara, Mäntyjärvi ja Kuula). Pojat intoutuivat esittelemään taas parastaan, olihan perimätietojen mukaan Tapiolan kuorokin käynyt täällä aikanaan. No, tämänhän on sellainen vanha kannustusrepliikki, jota on käytetty aina 1970-luvulta alkaen

nostamaan kisasuoritusta. Konsertin päätteeksi kuorot esittivät vielä yhdessä Hannun johdolla Brucknerin Locus isten, joka soikin vallan komeasti.

Suurlähettiläs Tuuri kävi vielä konsertin jälkeen kiittämässä upeasta konsertista. Kohta olivatkin kaikki kuorolaiset häipyneet emäntiensä ja isäntiensä kanssa kohti kotejaan ja me aikuiset saatoimme lähteä kantamuksinemme kohti omaa majataloamme. Näin oli kiertueen kahdeksas päivä saatu pakettiin.

Dobrou noc!

MATKAPÄIVÄ 9 – 15.6.2017

Aamu Prahassa valkeni aurinkoisena ja lämpimänä. Majapaikoissa nautitun aamupalan, pakkaamisen ja perhehyvästelyjen jälkeen kokoontuimme tällä kertaa Park-hotellin edustalla, jonne oli logistisesti helpompi tulla. Aikataulun mukaan klo 9 starttasimme ja otimme suunnaksi Winterthurin, jonne matkaa oli n. 700 kilometriä.

Matkanteko sujui oikein joutuisasti eikä pahempia liikenneuhkia tai tietöitä sattunut eteemme. Pidimme parin tunnin ajon jälkeen ensimmäisen P-tauon ja taas pari tuntia myöhemmin lakisääteisen 30 minuutin tankkaustauon. N. 370 kilometrin ajon jälkeen oli vuorossa lounastauko Schnelldorfissa Ravintola Annassa. Saavuimme perille aikataulun mukaan klo 14. Tarjolla oli possuleike ranskalaisilla, eikä lisukkeena ollut mitään turhia rehuja. Hyvin tuntui pojille maistuvan tämäkin ruoka. Mukaan olimme tilanneet vielä eväspaketit, jotka pakattiin bussin uumeniin odottamaan välipalataukoa.

Loppumatkan aikana pidimme vielä pari taukoa, joilla toisella siis nautimme em. eväspussit. Perille Winterhuriin saavuimme vain viitisen minuuttia myöhässä suunnitellusta, joten aika hyvin navigointi- ja suunniteluryhmämme (lue allekirjoittanut) oli aikataulut laatinut © Sovitussa paikassa meitä odottikin pääosin somea puhuva joukko iloisia ihmisiä. Hetkisen kuluttua olikin poikaäänät jaettu perheisiin ja muiden matka kohti hostellia alkoi. Itse suunnistin isäntämme Christoph Anderesin kanssa paikallisen pizzataxin pääkonttoriin, josta tilasin 26 pizzaa iltapaloiksi hostelryhmälle. Kovin iloisia olivat tukkutilauksestamme ja lupasivat toimittaa ne jopa puolessa tunnissa. Toivottavasti ovat hyviä, koska yksi pizza maksoi n. 20 euroa/kappale.

Puolen tunnin kuluttua sain kiittauksen, että hyvää oli ollut ja miesäänät kylläisiä ja tyytyväisiä. Kiertueen yhdeksäs päivä 700 kilometrin ajoineen ja helteineen alkoi hiljalleen laskeutua yörauhaan ja yön pimeyteen jota ukkonen ja sadekuurot ryydittivät.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 10 – 16.6.2017

Aamu Winterthurissa valkeni aurinkoisena ja lämpimänä. Majapaikoissa nautitun aamupalan jälkeen kokoontuimme hieman keskustan ulkopuolella sijainneelle kokoontumispaikalla klo 9. Pienistä aamuruuhkista huolimatta myös perhemajoituksissa asustaneet, osa jopa Zürichin lähistöllä, olivat suurinpiirtein ajoissa paikalla.

Suuntasimme matkamme kohti Schaffhausenin, jossa meitä odotti kiertokäynti Munot-puolustuslinnoituksella sekä kaupungin keskustassa suomalaisoppaiden Ritva Chillonin ja Pekka Vihman (entinen CM-isoisä muuten) johdolla. Saimme kävelyretken aikana kuulla rautaisannoksen alueen historiasta ja kirkollisesta elämästä.

Kierroksen jälkeen menimme Rheinfall-putouksille, jossa meitä odotti lounas upeassa ympäristössä putouksen lähistöllä Inseli Bistrossa. Kananuggetit ranskalaisilla kelpasivat mainiosti nälkäiselle porukallemme. Ruokailun jälkeen pidimme vielä muutaman kymmenen minuutin mittaisen ryhmävapaa-ajan putouksilla ennen paluuta Winterhuriin. Paikallinen turistikrääsäkauppias teki hyvän tilin ryhmämme ostellessa tuliaisja kotijoukoille.

Winterthurin kirkon pappilassa meitä odottikin palatessamme SVFF:n suomalaisjoukkojen valmistama välipala, joka nautittiin ennen konsertin kenraaliharjoitusta. Stadtkirche Winterthur olikin meille tuttu paikka kolmen vuoden takaiselta kiertueelta ja saimme taas nauttia sen hienosta akustiikasta.

Harjoituksen jälkeen pääsimme taas ruokapöytien ääreen, kun sama vapaaehtoisjoukko oli valmistanut meille kiertueen ensimmäisen Pasta Bolognesen. Taas syötiin siis. Ja hyvältä maistui. Ennen konsertin alkua osa poikaäänistä ehti vielä leikkiä piiloleikkiä pappilan pihamaalla ennen konserttiasun päällepukemista.

Konserttiin saapui lähemmas 200 pääosin alkujaan suomalaista kuulijaa. Konsertin konserttiin ei oltu tehty erillistä ohjelmaliitettä saivat Olli Suominen ja Olav Hamel kunnian toimia konsertin juontajina kertoen vuoronperään mitä konsertin ohjelmassa oli. Hyvin pojat selvisivät vaativasta tehtävästään. Ohjelmassa oli Bruckeria, Whitacrea, Kuulaa, Sibeliusta, Kokkosta, T. Kuusistoa, Rautavaaraa ja Mäntyjärveä. Ylimääräisenä kuultiin vielä Finlandia-hymni, joka nostatti monen konserttikuulijan silmiin kyynelleet. Hienosti pojat jaksoivat helteestä huolimatta vetää vaativan keikan taas läpi.

Konsertin jälkeen perheet hakivat suojattinsa kirkolta ja hostelryhmä lähti johdollani kävelemään parin kilometrin matkan majapaikkaan. Siellä nautittiin vapaaehtoisryhmän tekemät iltapalat sekä syötiin ylijäämäpastat. Näin saatiin tämä Sveitsin keikkapäivä hoidettua kunnialla.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 11 – 17.6.2017

Aamu Winterthurissa valkeni aurinkoisena ja lämpimänä. Majapaikoissa nautitun aamupalan, pakkaustouhujen ja huonetarkistusten jälkeen kokoonnuimme jo tutuksi tulleessa paikassa keskustan liepeillä. Lähes kaikki perhemajoituksessa olleetkin saapuivat ajoissa, toki paria perhettä jouduttiin odottelemaan, mutta matkaan kohti Ravennaa päästiin jopa 15 minuuttia etuajassa.

Valitsimme Alppien alitusreitiksi Gotthardin tunnelin, joka on tietääksemme maailman kolmanneksi pisin tunneli (n. 17 km). Asetimme bussiin pelikiellon ja kehotimme kaikkia katsomaan Sveitsin upeita maisemia lumihuipuisine vuorineen ja kirkasvetisine järvineen. Seurasimme apaista tunnelin liikenteen kehittymistä ja alkuun se näyttikin ihan hyvältä. Kuitenkin lähempänä alkoi tulla varoituksia ruuhkista ja loppujen lopuksi jouduimme jonotamaan hitaasti liikkuvassa jonossa n. 45 minuuttia ennen kuin pääsimme itse tunneliin. Sinne päästyämme liikenne alkoikin soljua oikein mukavasti.

Pidimme ensimmäisen P-tauon pian päästyämme ulos tunnelin toisesta päästä. Siinä vaiheessa totesin, että olemme myöhässä aikataulustamme juuri tuon ylimääräisen 45 minuuttia. Soitinkin siltä istumalta Comoon, jonne olimme varanneet lounaan klo 13, ja kerroin että olemme n. 45 minuuttia myöhässä. Onneksi vastaus oli NO PROBLEM.

Rajanylitys sujui pysähtymättä ja pian olimmekin Comossa Don Lisander –pizzeria-restaurantessa Laco di Comon rantabulevardin äärellä. Lounaaksi meille oli tällä kertaa tarjolla lasagnea ja jälkkäriksi jätskiä. Keittiö mammoineen toimi vallan tehokkaasti ja meille jäi myöhästymisestä huolimatta reilu puoli tuntia ryhmävapaa-aikaan Comon keskustan tuntumassa.

Matka kohti Ravennaa alkoi klo 15 ja arvioitu ajoaika oli n. 5 tuntia. Lämpötila VV80:ssä nousi pahimmillaan lähemmäs +30. Liikenne oli kuitenkin onneksi suhteellisen normaalia ja kilometrit taittuivat aikataulussa. Pysähdyimme lounaan jälkeen pariin otteeseen ja toisella kerralla nautimme ”Vanhempaintoimikunnan” tarjoamat jäätelöt viilentääksemme edes hieman kehoamme. Levähdyspaikan myymälän kassa naureskeli kun kerroin, että maksan seuraavat 67 jäätelöä. Jokainen sai valita mieleisensä maun ja nautimme hetken tilan jäähdytetystä ilmanvaihdosta samalla kun nautimme jätskejämme.

Perille Ravennaan saavuimme vain 8 minuuttia myöhässä arvioidusta aikataulusta. Ravennan festivaalin henkilöunta odotti meitä majatalomme edustalla ja toivottivat meidät tervetulleiksi. Hotel Roma, seuraavien kahden yön kohteemme, on jo parhaat päivänsä nähnyt 3 tähden hotelli Ravennan rautatieaseman läheisyydessä. Heta hoiti huonejaon tehokkaasti ja pian olimmekin jo matkalla illalliselle läheiseen ravintolaan. Neljän ruokalajin menu käsitti pizzaa, pastaa, lihaa sekä jätskit. Hyvin tuntui maistuvan kaikille. Mukavaa olla festivaalikeikalla, jossa kaikki on järjestetty tilaajan puolesta. Väsyneinä ja pienillä ylikierroksilla varustettuina siirryimme illallisen jälkeen takaisin hotellille ja pikkuhiljaa taloon laskeutui rauha.

Buona notte!

MATKAPÄIVÄ 12 – 18.6.2017

Aamu Ravennassa valkeni aurinkoisena ja valitettavan lämpimänä. Majapaikassa nautitun yksinkertaisen aamupalan ja keikkapukeutumisen jälkeen suunnistimme matkamme Basilica di Sant’Apollinare in Classea, jossa molemmat keikkamme tänään olisivat. Kirkko upeine mosaiikkitoineen ja akustiikkoineen oli tuttu meille jo viiden vuoden takaa, kun ensimmäisen kerran vierailimme Ravennassa.

Festivaalin taiteellinen johtaja Angelo Nicastro kävi Hannun kanssa pikaisesti läpi messun rakenteen ja Markuskin pääsi yllätyksekseen soittamaan liturgista musiikkia. Messuvieraita oli kertynyt basilicaan yli 300, kun kuoro aloitti messun Brucknerin Os justilla. Messun eri osissa esitettiin osia Rautavaaran Missa a Cappellasta, Kokkonen Laudate Dominum, ehtoollisen aikana kuultiin Mäntyjärven CCCX ja messun päätteeksi alkukuoro Bachin Singet dem Herrn –motetista. Messu päättyi yleisön aplodeihin, joka ei varmaan täälläkään ole ihan normaalia.

Pienen virvoke- ja keksitauon jälkeen palattiin takaisin basilicaan konsertin kenraalia varten täydessä keikkavarustuksessa, koska festivaali kuvasi samalla uutta promovideotaan. Tunnin verryttelyn jälkeen matka jatkui takaisin Ravennan keskustaan ja jo eilen tutuksi tullutta ravintolaamme. Kolmen ruokalajin lounaan jälkeen jäi tunnin verran aikaa ryhmävapaa-aikaan ja tutustumiseen Ravennan mosaiikkikaupunkiin ennen kuin palattiin lepäilemään majataloomme ja odottelemaan päivällisen alkamista, joka tarjottiin taas kantakapakassamme.

Ravennaan oli saapunut myös CM-fanijoukkoja eli –vanhempia, kuten oli tapahtunut myös Leipzigissa. Hienotunteisesti he pysyttelivät taka-alalla aina kun kuoro toimi ryhmänä. Ehkäpä vielä joskus järjestämme CM-vanhempien varjomatkan jonkun kiertueen yhteyteen, kuten tehtiin viimeksi vuonna 1978 DDR:ään☺ Iltapäivällä saimme myös uuden kakkoskuskin paikalle, kun Ventoniemen Teemu saapui paikalle ja Ismo siirtyi ainakin pariaksi päiväksi kartturiksi.

Keikkavarustus päällä alkoi matkamme klo 20 kohti Classen basilicaa. Pukeutumispuutarhassamme tehdyn äänennaukaisun ja asujen vaihdon jälkeen oltiinkin valmiita kiertueen neljanteen festarikeikkaan. Konsertin ohjelmaan Hannu oli valinnut jo reilu kuukausi sitten kattauksen pääosin suomalaista musiikkia: Kuula, J.S.

Bach, Mäntyjärvi, Rautavaara, Sibelius. Konsertti päättyi seisoviin aplodeihin (standing ovation) ja ylimääräisenä kuoro esitti suomalaisen kansanlaulun On suuri sun rantas autius. Helteestä ja edellisen päivän 600 kilometrin ajosta huolimatta kuorolaiset jaksoivat vetää haasteellisen ohjelman kunnialla läpi. Festivaalin taiteellinen johtaja kävi vielä kiittämässä kuoroa ja toivotti meidät tervetulleiksi taas uudelleen 'as soon as possible'.

Väsyneinä mutta tyytyväisinä palasimme kevyen iltapalan jälkeen Hotel Romaan valmistautumaan huomisen lähes 800 kilometrin ajomatkaan. Ainakin pääosa ymmärsi levon tarpeen ja kohta hiljaisuus laskeutui Ravennan yöhön.

Buona notte!

MATKAPÄIVÄ 13 – 19.6.2017

Aamu Ravennassa valkeni aurinkoisena ja vähintään yhtä lämpimänä kuin eilen. Tänä aamuna kuorolaiset olivat erityisen nälkäisiä, koska "hotellin" aamiaispöydästä loppui lähes kaikki tuoretavara. Pakattuja herkuja (niitä samantyyppisiä kuin Meritullin selfservice-kanttiinistakin löytyy) kyllä riitti sekä kahvia ja teetä, jota saatiin koneesta.

Huonetarkistusten jälkeen oli edessämme kiertueen pisin ajopäivä, joka oli jaettu kahteen n. 400 kilometrin mittaiseen jaksoon. Lähtöä viivästytti yksi kadonnut lompakko, joka "yllätykseksemme" löytyi ko. herran matkatavaroista. Olenkin muuten unohtanut raportoida muutaman muunkin kadonneen lompakon tarinan. Epäilyjä varastamisesta yms. on ollut useampiakin, mutta lopulta lompakot ovat löytyneet asianosaisen repun uumenista.

Ensimmäinen kohteemme oli Trento, jonne olimme tilanneet lounaan klo 13. Perinteisesti pidimme kuitenkin yhden P-tauon matkan puolivälissä. Perille Trentoon saavuimme vielä ihan aikataulussa ja klo 13.05 istuimme kaikki Ristorante Rosa d'Oron kellariholvien alla nauttimassa parmigianorisottoa, lasagnea sekä suklaatorttua.

Matka jatkui Brennerin solan läpi kohti Innsbruckia ja myös lämpötila bussissa alkoi nousta. Ilmastointikone kävi täysillä ja vettä kului. Yllätykseksemme pääosassa solaa oli 60 km tuntinopeusrajoitus raskaille ajoneuvoille, jonka vuoksi keskinopeutemme alkoi laskea ennakoidusta. Jossakin vaiheessa VV80:n tehotkin katosivat osittain, mutta ne saatiin palautettua buuttamalla bussi seuraavalla pitkällä tauolla. Näistä seikoista johtuen aloimme olla selvästi jäljellä aikataulustamme ja lähetinkin kollegalleni Regensburgiin ennakkovaroituksen myöhästymisestä. Arvioin siinä saapumisajaksi n. klo 21.30-22 eli reilun tunnin myöhästyminen oli odotettavissa.

Aurinko alkoi jo käydä levolleen, kun kurvasimme Regensburgin Domspatzenin koulun edustalle klo 21.45. Kollegani Christof Hartmann ja isäntäperheet odottivat meitä koulun edustalla ja olivat hyvin ymmärtäväisiä myöhästymisestäämme. Poikakuoromaisen tehokkaasti hoidetun perhejaon jälkeen kuorolaiset hävisivät isäntineen Regensburgin yöhön ja me aikuiset suuntasimme omiin majapaikkoihimme.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 14 – 20.6.2017

Aamu Regensburgissa valkeni aurinkoisena ja ihan liian lämpimänä. Pikaisen aikuisten majapaikassa nautitun aamiaisen jälkeen suuntasimme matkamme isäntäkuoron koululle, jonne osa pojista oli kokoontunut jo klo 8 maissa seuraamaan koulun opetusta. Klo 9 aikoihin oltiin kaikki ukot saatu kasaan ja matka kohti konserttikirkkoamme alkoi yhä lämpenevässä Rburgin aamussa.

Dom St. Peterin vieressä sijaitseva Dompfarrkirche Niedermünster osoittautui vallan mainioksi konserttitilaksi akustiikaltaan, joskin esim. wc-tilat ja muukin homeenpoisto odottivat vielä kohennusta. Yllättävän hyvässä kuoro oli heti aamu varhaisina tunteina. Siitä innostuneena Hannu valitsi illan ohjelmistoon perinteisen haastavan ohjelman Bacheineen, Kuulineen, Rautavaaroinen ja Mäntyjärvineen unohtamatta tietenkään kansallis-säveltäjäämme Sibeliuksen Jannea.

Ennen puoltapäivää saimme vielä rautaisannoksen Rburgin historiasta ja nykyajasta pätevien englanninkielisten oppaiden ohjauksessa. Kierros päättyi Dom St. Peteriin, jossa vedimme flashmoppina Sibeliuksen Finlandian, joka kirvoittikin paikalla olleelta runsaalta turistijoukolta spontaanit aplodit. Sitten olikin aika palata koululle nauttimaan lounasta, joka tänään sisälsi lihaliemikeittoa, lihavartaan riisillä ja kastikkeella sekä jälkkäriksi happamen kirpeää jugurttipläjäystä. Ruokailun päätteeksi lauloimme perinteisen ruokavirtemme molemmat säkeistöt ja huusimme päälle perinteisesti "EMÄNNILLE KIITOS!"

Iltapäivällä pidimme vielä yhteisen session isäntäkuoromme ja sen johtajan Roland Büchnerin kanssa kuoron harjoitussalissa. Isännät aloittivat tervehtimällä paikallisella tervehdyslaululla, jossa toivoteltiin vieraat tervetulleiksi yms. yms. Cantis vastasi Rautavaaran Lähdöllä, jonka jälkeen kuorojen toimintamalleja esiteltiin toisillemme. Ja taas laulettiin. Tilaisuuden päätteeksi kokoonnuttiin vielä yhteiskuvaan ja vaihdettiin viimeiset kuulumiset.

Osa pojista oli saanut vihiä koulun uimahallista perheiltään ja olivat ottaneet aamulla mukaan pyyhkeet ja uikkarit. Meille muille tämä tieto tuli pyytämättä ja yllätyksenä. Hannun kanssa käydyn pikaisen neuvonpidon jälkeen tohtori-Piikki lähti uimahallille noin parinkymmenen matkalaisen kanssa ja muut poikaäänit jäivät isäntien

koululle viettämään vapaa-aikaa ja lepäämään varjoisalle pihalle, sillä lämpö ulkona oli jo reilusti yli +30 C. Miesäännet saivat pienen vapaahetken ryhmänjohtajatehtävistään ja suunnistivatkin kohti kaupungin keskustaa.

Parituntisen vapaahetken jälkeen syötiin taas, tällä kertaa menussa oli pulled porkia leipien, eri sörsselssö-nien ja salaatin kera. Myös apfelshorrlle ja kivennäisvesi upposivat nuoriin laulajiimme kiitettävästi. Mässytyksen jälkeen oli vuorossa äänennaukaisu isossa kuorosalissa, jossa oli muun rekvisiitan (lue Steinway&Sons-flyygeli) lisäksi isot urut. Hannu kävi poikien läpi keikkabiisien aloitukset ja sitten olikin ohjelmassa keikka-asujen vaihto, koska kirkon sosiaalilat olivat todella kortilla.

Kohta olimmekin kirkon ovella odottamassa sisäänpääsyä, koska kirkossa oli vielä käynnissä vielä iltamessu. Pikaisen kaapujen päällelaiton jälkeen olikin konsertti valmis alkamaan. Kirkkoon oli kokoontunut yli 200 ihmistä kuulemaan kuoromme edesottamuksia. Ja hyvinhän se meni helteisestä ja väsyttävästä päivästä huolimatta.

Konsertin jälkeen perheet noukkivat majoitettavansa kirkon edustalta ja me aikuiset suuntasimme kulkumme yhteiselle iltapalalle isäntäkuoron edustajien kanssa.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 15 – 21.6.2017

Aamu Regensburgissa valkeni aurinkoisena ja lämpö oli taas säädetty liian korkeaksi meidän Berliinin matkaamme ajatellen. Ennen klo 7 nautitun aamiaisen jälkeen iloinen aikuisjoukkomme suuntasi aamun kokoontumispaikalle isäntäkuoron koululle. Bussin pakkaaminen alkoi klo 7.15 ja klo 7.32 olimme valmiit lähtemään kohti Berliiniä. Hyvästelimme vielä isäntämme ja starttasimme bussin.

Matka alkoi ihan hyvin ja aina 200 metriin kaikki meni hyvin. Seuraava ruuhkainen risteys osoittautui tällä kertaa liian suureksi haasteeksi nuorelle kakkoskuskillemme. Ensimmäisellä käännösyrityksellä VV80:n kääntösäde ei oikein riittänyt ja toisella yrittämällä bussin perä kääntyi sen verran tiukasti, että se osui kadun varteen pysäköityyn autoon. Ei muuta kun bussi parkkiin ja Polizeit paikalle. Heidän tulonsa kesti n. 20 minuuttia ja tapahtuman selvittelyyn meni toiset 20 minuuttia. Näin pääsimme lopulta lähtemään liikkeelle 45 minuuttia myöhässä alkuperäisestä aikataulusta. Alun perin meidän oli tarkoitus olla Berliinissä klo 14.30 ehtiäksemme mukaan Mittsommerfestin Pressitilaisuuteen, mutta nyt aikataulut menivät siis uusiksi.

Tämä päivä oli suunniteltu yhden pysähdyksen taktiikalla ja se tapahtui n. klo 10 aikoihin jossakin päin vanhaa DDR:ää lähellä Hofia. Perheistä saadut lounaspaketit tekivät kauppansa ja puolen tunnin lakisääteisen paussin jälkeen jatkui matka kohti pohjoista. Välipalan jälkeen olikin hyvä aloittaa reilun tunnin mittainen hiljaisuus/lepo, jolloin kaikki sulki pelilaitteensa ja soittimensa sekä laittoi silmänsä kiinni.

Minä sen sijaan pidin silmät auki ja seurasin kännykän karttaohjelmasta sekä ADACin sivustolta liikennevirtojen kehittymistä tiellä nr 9. Puolenpäivän tietämissä ruudulle pamahti varoitus, että lähempänä Berliiniä (n. 50 km ennen) olisi edessämme STAU (=liikeneruuhka), joka hidastaisi matkaamme 1 h 40 min. Tarkistin asian vielä useammasta lähteestä ja kaikki näyttivät samaa varoitusta. Soitin myös suurlähetystöön ja pyysin heitäkin tsekkaamaan omista lähteistään ja kuljettajiltaan mahdollisia kiertoteitä, mutta sieltä päin ei paljon apua tullut. Niinpä minun oli luotettava GoogleMaps-karttaohjelmaan ja sen tarjoamiin vaihtoehtoihin. Kävin vaihtoehdot läpi nyt kakkoskuskun paikalla istuneen Ismon kanssa ja päädyin valitsemaan Linthen kohdalta itäänpäin lähtevän reitin, joka ainakin alkuun kulkisi melko pieniä maanteitä pitkin. Ja koska tilanne ei STAUn osalta muuttunut, vaan oikeastaan paheni, tein päätöksen siirtyä ohitusreitille.

Alkuun tie kulki pienten kylien läpi ja se oli hyvinkin kahden kaistan levyinen. Muutaman kilometrin ajettuumme eteemme avautui ihan oikeasti vain bussin levyinen tie, jota meidän olisi ajettava yli 5 km päästäksemme normaalille maantielle. Noin puolivälissä tätä etappia, ennen yhtä tasoristeystä, tuli vastaamme musta maasturi, jonka kuskina ollut maajussi pyöritteli päätänsä. Siinä vaiheessa meinasi usko mennä minultakin ja vetelin muutaman ristimerkin ainakin mielessäni ja toivoin, että maajussin päänpörittely ei tarkoittanut sitä, että edessä olisi max. 2 metriä korkeille ajoneuvoille tarkoitettu alikulku tms. Onneksi maajussin pyöritteli päätänsä jostakin muusta syystä ja pian olimmekin kääntymässä ihan oikealle kaksikaistaiselle maantielle. Matka jatkui oikein mukavasti eikä reitin varrelle osunut kuin muutama kylä, jossa oli valoristeys hidastamassa liikennettä.

Päästyämme lopulta Berliiniin jätimme jäähyväiset Markukselle, joka lähti iltakoneella kohti Helsinkiä. Perille Suomen suurlähetystöön saavuimme klo 15.05 eli ei paljoakaan jäljessä aikataulusta. Katri Aalto, joka toimisi emäntänämme suurlähetystöalueella, oli meitä vastassa Pohjoismaiden suurlähetystöjen portilla. Otimme kaikki tavaramme kantoon (tai vetoon) ja siirryimme lähetystökompleksin Fellehusetin auditorioon, jonne olimme reilu viikkoa aikaisemmin varastoineet kansallispukumme.

Kohta kuoro olikin illan keikkapaikan lavalla soundcheckissä yhdessä liron kanssa. Yllätykseksemme juhla järjestäjät olivat karsineet alun perin sovittua noin 15 minuutin mittaista ohjelmaamme 8 minuuttiin. Äänentoisto saatiin korjattua kohtuulliseksi, keikkabiisit käytyä läpi ja myös sisääntulolauluksi valittu kansansävelmäsekoitus saatiin harjoiteltua kuntoon. Sen verran aikaa kuitenkin tarvääntyi, että ruokailua jouduttiin hieman nopeutta-

maan. Mutta ammattimaisen tehokkaasti pääosa joukostamme hommat hoiti ja kohta olivatkin kaikki keikka-asut päällä, nuotit järjestyksessä ja hiukset kammattuina aulatilassa odottamassa sisään tulomerkkiä.

VIP-tilaisuuden vieraat saapuivat paikalle klo 16.45 alkaen. Me saimme lähtökäskyn klo 17.20, kun tieto juhlan päävieraan Saksan liittotasavallan varakansleri Sigmar Gabrielin lähdöstä parlamenttitalosta saavutti järjestäjät. Juhlan isäntä pääministeri Juha Sipilä seisoj tanassa lähetystön portilla kun Cantis marssi kansanlaulumixiä laulaen lavalle. Alkuun kuoro lauloi Suomen laulun, joka kirvoitti valtaisan aplodit 400-päiseltä kutsuvierasyleisöltä. Sen jälkeen estradille tuli mukaan liro, jonka kanssa vedettiin jo Leipzigissa suuren suosion saanut Bachin Ruht wohl hieman lyhennettynä versiona.

Sitten alkoikin odotus. Herra Gabrielia ei kuulunut ja liron tehtävänä oli soittaa jotain täytemusiikkia tähän kohtaan. Gabriel antoi edelleen odotuttaa itseään, joten järjestäjät kääntyivät Hannun puoleen pyytäen esittämään jotakin. Näin myös jo alkuperäisessä ohjelmassa olleet On suuri sun rantas autius ja Punapaula saivat esityksensä juhlassa. Varakansleri Gabriel saapui lopulta n. 20 minuuttia myöhässä aikataulustaan ja pääministeri saattoi hänet eturiviin istumaan. Siihen kohtaan illan juontajat esittelivät Cantiksen ja kertoivat mitä kuoro oli laulanut ja että päätteeksi kuulisimme Sibeliuksen Finlandia-hymnin. Hienosti pojat jaksoivat kiskaista tämän epävirallisen kansallishymnin lähes puolituntisen seisoskelun päätteeksi ja saivat kiitokseksi villit aplodit ja kannustushuutoja.

Auditoriossa pakattiin taas kansallispuvut kuoron matkalaukkuihin ja siirrettiin ne takaisin VV80:n uumeniin. Päälle vedettiin illan toisen keikan keikka-asu eli SEB-pikee. Lahjoitimme vielä kuskeillemme kiertue-t-paidat ja kiittelimme turvallisesta kyydistä. Ja koska meillä oli vielä pari tuntia aikaa toiseen keikkaan, niin siirryimme bussilla Bikini Center -kauppakeskukseen, jossa kävimme koko joukolla jätskillä. Palasimme lähetystöön kävelen ja jäimme odottamaan toisen keikan alkua.

Yleisölle avoin Fete de la Musique -tapahtumaan kuulunut toinen keikka alkoi hieman myöhässä VIP-tilaisuuden myöhästymisestä johtuen. Klo 20.20 Cantis marssi lavalle ja esitti lyhyemmän setin innostuneelle yleisölle. Järjestäjien pyynnöstä kuoro käveli vielä lähetystön portille, jossa odotti sisään pääsyä noin tuhat ihmistä, ja lauloi heille Finlandia-hymnin ennen siirtymistä ruokailuun Fellehusetin kanttiinin. Siellä meille tarjottiin samaa ruokaa kuin VIP-vieraille hieman aikaisemmin: mm. graavisiikaa, lämminsavulohta, paistia, erilaisia salaatteja sekä jälkkäriksi erilaisia juustoja ja kotimaisia marjoja ja mansikoita. NAM, NAM!

Kohta olikin aika jakaa pojat Saksa-Suomi-seuran perheisiin ja me aikuiset suuntasimme viimeiseksi yöksi omaan majataloomme Kreuzbergin kaupunginosaan.

Gute Nacht!

MATKAPÄIVÄ 16 – 22.6.2017

Aamu Berliinissä valkeni aurinkoisena ja lämpöä oli edelleen riittävästi, varsinkin kun vertasi sitä Suomesta saamiimme juhannussääennusteisiin. Osa kuorolaisista tuotiin aamulla Kreuzbergin kaupunginosassa sijaitsevaan Finnland Zentrumiin (Suomi-keskus), jossa myös joukko miesääniä yöpyi. Reilut puolet joukoista tuotaisiin suoraan Tegelin lentokentälle, koska valtaosa majoittajista asui kentän lähistöllä. Suomi-keskuksen iloinen vapaaehtoisjoukko oli loihtunut maittavan aamiaisen siellä asuneille ja me muutkin saimme nauttia aamiaisen loppujäämiä tarpeidemme mukaan.

Lähtö keskukselta piti tapahtua klo 10.30. Sain kuitenkin soiton matkatoimistoltamme, että bussimme ei pääse ajamaan keskuksen eteen, joten jouduimme kävelemään parinsadanmetrin matkan lähikadulle, jossa paikallinen doppeldeckeri jo odottikin meitä. Pikaisen pakkauksen jälkeen alkoi matkamme kohti Tegeliä, jonne saavuimme vähän klo 11 jälkeen. Bussi ei päässyt ajamaan C-terminaalin eteen, joten se parkkeerasi täsmälleen samaan kohtaan, josta VV80 oli meidät noukkinut reilut 2 viikkoa aikaisemmin. Näin ollen edessämme oli taas kävelyretki yhdyskäytävän kautta C-terminaaliin. Hannu johdatti joukkoa varmoin ottein ja pian olimmekin C-terminaalin perukalla, jossa muu joukko jo odottikin meitä Saksa-Suomi-seuran majoituspuuhamiehen Wilfried Gradhardtin kanssa. Ryhmytymisen jälkeen totesimme, että kaikki olivat paikalla. Kiitimme isäntiämme jälleen näkemisen toivossa.

Kello 11.20 siirryimme Finnairin tiskille tsekkaukseen. Pian kävi ilmi, että järjestelmä alkoi tarjota ryhmällemme standby-paikkoja eli jonotuspaikkoja. Virkailijoiden rakennekynnet naputtivat herkeämättä tietokoneidensa näppäimistöjä, kun he yrittivät selvittää syytä tähän. Kyselin tilanteen kehittymisestä muutaman minuutin välein ja sain vastaukseksi, että Supervisor yläkerrassa yrittää selvittää asiaa Finnairin kanssa. Aika kului. Kohta sitä oli kulunut jo tunti, eikä mitään edistymistä ollut tapahtunut. Virkailijat poimivat muita matkustajia jonon perältä tiskille, koska kaikkien muiden tsekkaukset toimi normaalisti. Välillä yhden selvitystiskin tagikonekin meni rikki ja virkailija joutui vaihtamaan toiseen koneeseen. Kohta aikaa koneen lähtöön oli enää puolituntia. Siinä vaiheessa minäkin jo aloin hermostua. Virkailijat epäilivät, että kone on myös ylibuukattu. Olin kuitenkin ollut yhteydessä myös matkatoimistoomme Suomen päässä, joka oli saanut Finnairilta tiedon, että koneessa on 6 myymätöntä paikkaa ylimääräisenä. Joten sekään ei ollut syynä Standby-paikkoihin. Sain myös pian tiedon matkatoimistoltamme, että kone tulee joka tapauksessa odottamaan meidän ryhmämme boardausta. Mielenkiintoista koko epi-

sodissa oli se, että lentokenttäviranomaiset syyttelivät ongelmasta Finnairia ja Finnair taas Tegelin kenttäviranomaisia. Saapa nähdä saadaanko koskaan tietoa, kuka oikeasti oli syyllinen tähän 'järjestelmäongelmaan'.

Vihdoin paikalle saapui vanhempi lentokenttävirailija, joka teki päätöksen, että meidän ryhmälle tulostetaan standby-boardingcardit ja että siirrymme lähtöportille odottamaan siirtymistä koneeseen. Sain järjestettyä meille ohituskaistan turvatarkastukseen ja päästelin ryhmiä sitä mukaan tarkastukseen, kun he olivat saaneet lippunsa tiskiltä. Välillä järjestelmä meni taas tiltiin ja viimeisen kuorolaisen boardingcard saatiin ulos koneesta klo 13.23. Ohjasin viimeisen ryhmän turvatarkastukseen ja tulin itse viimeisenä. Lopulta kello oli 13.25, kun itse seisoin turvatarkastusjonossa.

Kello 13.35 olimme kaikki lähtöportilla valmiina siirtymään koneeseen. Jouduimme kuitenkin odottamaan viimeisen meidän ryhmän ulkopuolisen matkustajan saapumista ennen kuin meidät päästettiin koneeseen. Ohjeeksi annettiin vain, että jokainen tyhjä paikka on täytettävä, koska paikkanumeroita ei ollut. Noin klo 13.55 saavuimme viimeisenä koneeseen, sanoin lentoemännille 'Boarding completed' ja hymyilin päälle. Hienosti kaikki kuorolaiset jaksoivat ensin lähes parituntisen seisoskelun tsekkausjonossa sekä ylettömän jännityksen siitä, että pääsemmekö koneeseen ja matkalle kohti kotimaata. Lopulta kone pääsi rullaamaan kiitoradalle tunnin myöhässä aikataulusta ja näin ollen kotimaan kamaralle saavuttaisiin n. klo 17.

Finnairin lento AY912 laskeutui lopulta tunnin myöhässä Hki-Vantaan kentälle. Siirryimme busseilla terminaaliin ja matkatavaraluovutukseen. Reilun 10 minuutin odottelun jälkeen alkoi hihna pyöriä ja tutunnäköisiä CM-matkalaukkutarroilla varustettuja laukkuja virrata terminaalin uumenista. Kun tavaravirta tyrehtyi kokoonnuimme vielä viimeiseen yhteiseen hetkeen terminaaliin. Miesäänet virittivät ensin Happy together-'muistolaulun' Arttu B:lle, joka näin siirtyi yli 3000 CM-alumnin rivistöön. Hannu kiitti kuorolaisia sekä henkilökuntaa upeasta matkasta. Matkanjohtajan perinteiset kiitoslahjat matkahenkilökunnalle oli tällä kertaa hankittu 10 metrin päässä sijaitsevasta tuliaismyymälästä, koska aikaa tulaishankintoihin Tegelin kentällä ei todellakaan ollut.

Kaksi laukkuja jäi kuitenkin tulematta ja ne olivat juuri kahden viimeiseksi koneeseen tsekattun kuorolaisen matkalaukut. Muiden matkalaisten siirryessä ulos terminaalista jäimme tohtori-Piikin ja pappa-Petrin kanssa selvittelemään kadonneiden laukkujen kohtaloa (laukut saapuivat lopulta juhannuspäivän iltana 24.6. n. klo 19.30). Kun paperit oli täytetty ja yhteydenotot huoltajiin otettu saatoimme mekin siirtyä tullin vihreää linjaa myöten perheidemme luokse. Näin oli varsinainen ryhmämatkaosuus saatu päätökseen ja väsyneinä, mutta onnellisina menestyksekkäästä matkasta saatoimme vielä kiitellä toisiamme ja sopia vielä matkan viimeisen rastin eli bussin tyhjentämisen aikataulusta, joka tapahtuisi juhannusaattoamuna n klo 9.30.

Kiitos matkasta ja hyvää yötä!

MATKAN PURKUPÄIVÄ 16 – 23.6.2017

Aamu Helsingissä valkeni puolipilvisenä ja lämpöä oli n. 15 astetta vähemmän kuin viimeisen puolentoistaviikon aikana kaikkina matkapäivinä. Noukin Piikin kyytiin Munkkivuoresta ja suuntasimme matkamme kohti Meritullia, jonne VV80 oli saapumassa pikapuoliin. Meritullissa meitä odottikin jo toinen puolisko iloisesta purkujoukostamme eli Heta (puolisoineen) ja Petri. VV80 kaarsi Pohjoisrannasta Meritullin edustalle Ismon ohjauksessa n. klo 9.45. Laivamatka Finnlinesilla Travemündestä Helsinkiin oli sujunut kommelluksitta, toisin kuin meidän muiden lentomatka. Reilussa puolessa tunnissa olimme tyhjentäneet Meritullin uumeniin kansallispuvut, varanuoitit, ylijäämävesipullot, levymyyntivaraston, tallennuslaitteistot ständeineen, nuottitelineen, kaikki muistolahjat ja löytötavarat sekä tietysti omat likapyykkimme, jotka olimme jättäneet bussiin Berliinissä. Otimme vielä purkuryhmäselfien ennen kuin VV80 suuntasi kohti Ventoniemen Hyvinkään talleja.

Näin oli menestyksekkäs Suomi100 -juhlakiertue Saksa-Tšekki-Sveitsi-Italia-Saksa 7-22.6.2017 saatu finaaliin.

Tässä hieman pikastatistiikkaa kiertueesta:

- 14 keikkaa
- yli 7200 kuulijaa
- yli 3500 kilometriä bussissa
- n. 2500 km lentokoneessa
- n. 1000 vesipulloa
- n. 150 majoittajaperhettä/9 perhemajoitusyötä, 9 hostelliyötä
- budjetti n. 88 000 euroa (jokainen kuorolainen maksoi 600 euroa omavastuuta, ei valtiontukea matkaan, avustuksia/apurahoja: MES 10 000 e, Helsingin kaupunki 600 e).

Kiitos kaikille blogini seuraajille kiinnostuksesta sekä matkakuorolaisille ja -aikuisille onnistuneesta kiertueesta!

Danke Schön – Děkuji – Grazie!

Matkanjohtaja-Juki

Jukka-Pekka Mäki-Luopa, matkanjohtaja

XII KANNATUSYHDISTYS

Kuoron kannatusyhdistyksen hallitukseen kuuluivat kevätkokoukseen 30.3.2017 asti Petri Saavalainen puheenjohtajana, Kari Toikkanen (varapuheenjohtaja), Sanna-Maarit Hakkarainen, Esa Krautsuk, Seppo Murto, Pirkko-Leena Otonkoski, Miikka Peltomaa ja Minna Törrönen.

Kevätkokouksesta lähtien hallitukseen kuuluivat Sanna-Maarit Hakkarainen, Esa Krautsuk, Seppo Murto, Pirkko-Leena Otonkoski, Miikka Peltomaa, Petri Saavalainen, Kari Toikkanen ja Minna Törrönen. Petri Saavalainen valittiin yhdistyksen puheenjohtajaksi ja Kari Toikkanen varapuheenjohtajaksi hallituksen järjestäytymiskokouksessa 4.5.2017.

Kokouksiin osallistuivat lisäksi kuoron taiteellinen johtaja Hannu Norjanen ja toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa sekä tarvittaessa opettajien edustajat. Hallituksen kokousten sihteerinä toimi toimistosihteerinä Heta Kokkomäki.

Yhdistyksen tilitoimistona on toiminut Jaana Kuulamo Oy, tilintarkastajana Matti Koskinen (HT-tilintarkastaja) ja toiminnantarkastajana Janne Helekorpi sekä varalla Jukka Niemi ja Olli-Pekka Puputti.

Syyskokous pidettiin 23.11.2017. Hallitus kokoontui toimintakauden aikana viisi kertaa.

Yhdistyksellä oli vuonna 2017 228 jäsentä (tilanne 31.12.2017).

Yhdistys jakoi toimintakauden aikana seuraavat 50-100 € suuruiset stipendit kuorolaisille:

Veikko Vallinaja	100 €	musiikillisista ansioista
Patrik Järventausta	100 €	ansiokkaasta prefektuurin hoitamisesta
Paavo Halonen	50 €	Kaisaniemen ala-asteen 6. luokan CM-stipendi
Julius Relas	50 €	Kaisaniemen ala-asteen 6. luokan CM-stipendi
Joni Taskinen	50 €	Kruununhaan ylä-asteen 9. luokan CM-stipendi
Jaakko Tirri	50 €	Kruununhaan ylä-asteen 9. luokan CM-stipendi

Yhdistyksen perimät maksut vuonna 2017:

- jäsenmaksu	30,-
- sisäänkirjoitusmaksu	21,- (ei ent.muskarilaiset tai Kaisaniemen oppilaat)
- koulutusryhmien lukukausimaksu	250,- (B1- ja B2-ryhmät) 270,- (B2+MuVa) 290,- (Koraali- ja Cappellakuoro)
- A-kuoron lukukausimaksu	185,-(kevät)/210,-(syksy) (sis. musiikkileirin koulutusmaksuosuuden 36,-)
- A-kuorolaisten kaavunhoitomaksu	5,-/lukukausi
- CM-musiikkileikkikoulun lukukausimaksu	155,- (15 krt/lukukausi)
- pianonsoitonopetus	286,-/30 min (15 krt/lukukausi)
- yksinlaulunopetus	-
- Musiikin perusteiden tasokurssi 2 (MuPe2)	110,-/lukukausi
- Musiikin perusteiden tasokurssi 3 (MuPe3)	110,-/lukukausi
- Yleinen musiikkitieto (YMT)	110,-/lukukausi
- Materiaalipaketti	14,- (uusilta kuorolaisilta perittävä maksu)

Sisaralennukset: 1. sisaruksista maksaa 100 %, 2.- -15 %; myönnetään vain kuoron ryhmäopetuksesta (ei myönnetä muskarista tai solistisesta opetuksesta)

XIII APURAHAT, AVUSTUKSET JA YHTEISTYÖKUMPPANIT

Toimintavuoden aikana yhdistykselle myönnettiin seuraavat apurahat ja avustukset:

myöntäjä	€-määrä	kohde
Helsingin seurakuntayhtymä	66 000,-	CM-poikakuoron toimintaan
Helsingin seurakuntayhtymä	98 000,-	CM-kannatusyhdistys ry:n vuokra-avustus
Helsingin kaupunki	29 300,-	CM-musiikkiopiston taiteen perusopetukseen
Taiteen edistämiskeskus	25 000,-	CM-poikakuoron konserttitoimintaan
Helsingin tuomiokirkkoseurakunta	3 500,-	CM-poikakuoron toimintaan
Espoon seurakuntayhtymä	3 000,-	CM-poikakuoron toimintaan
Keski-Helsingin Diakoniasäätiö	9 000,-	vähäraisten leirimaksuavustuksiin (stipendirahasto)
Olga ja Vilho Linnamon säätiö	10 000,-	Taiteelliseen ja kasvatukselliseen toimintaan
Musiikin Edistämissäätiö (ent. ESEK)	10 000,-	Konserttikiertue Keski-Eurooppaan
Minela Säätiö	5 000,-	Taiteelliseen ja kasvatukselliseen toimintaan
Kulttuurilahja/Kansan Sivistysrahasto	3 822,-	Konserttikiertue Keski-Eurooppaan
Rolate Oy	2 000,-	CM-poikakuoron toimintaan
YHTEENSÄ	264 622,-	

Toimintavuoden aikana saatiin yhdistyksen stipendirahastoon muutamia rahalahjoituksia yksityishenkilöiltä.

Joulukuussa 2016 lanseerattu Kansan Sivistysrahaston KULTTUURILAHJA-hanke keräsi kuoron Keski-Euroopan kiertuetta varten määräaikaan mennessä 3 185,00 euroa, jonka päälle Kansan Sivistysrahasto lahjoitti 0,20 e jokaista lahjoitettua euroa vastaan eli 637 euroa.

Markkinointiyhteistyötä tehtiin seuraavien yritysten ja yhteisöjen kanssa: Audico Systems Oy/Broadway Finland Oy, CapMan Oyj, Fazer Group, Helsingin Sanomat, Innofactor Software Oy, Kupari Solutions, MTG-Meltron Oy/OMS, Nets Finland Oy, Radio Classic, Radisson Blu Plaza, SEB, Ventoniemi Oy, Verifone, Xerox Oy.

XIV VUOSI- JA KUNNIAMERKIT, H. HOFMANN -MITALI, MUUT HUOMIONOSOITUKSET

Kuoron vuosimerkit (1, 5, 10 ja 15 v.) jaettiin perinteisesti kuoron kevät- ja joulujuhlien yhteydessä.

65-vuotisjuhlavuoden kunniaksi muistettiin seuraavia henkilöitä kuoron hyväksi tehdystä toiminnasta:

Kuoron 15-v. merkki	Jyrki Korhonen (CM-alumni, solisti, opettaja)
Kultainen ansiomerkki	Miikka Peltomaa (hallitus) Petri Aalto (VTK) Maija-Leena Iso-Tomu (VTK) Esa Krautsuk (VTK) Raija Krautsuk (VTK) Sari Laine (VTK) Antti Mero (VTK) Anni-Mari Perkiö (VTK) Annukka Ruusula (VTK) Niina Suominen (VTK) Heidi Tirri (VTK) Juha Klefström (leirihuoltaja) Susanna Klefström (leirihuoltaja) Jasmine Patrakka (leirihuoltaja) Maria Kettunen-Korhonen (solisti, opettaja) Tuija Brax (YN) Raisa Cacciatore (YN) Pentti Miettinen (YN) Marcus Nysten (YN) Tapani Ruokanen (YN) Seppo Simola (YN) Pertti Torstila (YN) Hannu Hapuli (suntio, JohanneksenkirKKo) Carla Ihatsu (suntio, Tuomiokirkko) Suvi-Päivi Koski (aluekappalainen, Tuomiokirkkosrk) Matti Koskinen (tilintarkastaja) Jaana Kuulamo (CM-tilitoimisto 2006-17, CM-äiti) Petteri Laukkanen (äänittäjä) Anna-Maija Viljanen-Pihkala (vt. aluekappalainen, Tuomiokirkkosrk)
CM-pöytäviiri	Juuso Koski (taltioija, videot)

Lisäksi muistettiin seuraavia henkilöitä ja yhteisöjä (aikajärjestys):

Felix von Willebrand (intendentti, Lohjan kaup.ork.)	60 v.
Pirkko-Leena Otonkoski	85 v.
Aino Mäki-Luopa	85 v.
Stadtsingechor zu Halle, Saksa	CM-pöytäviiri
Bachfest Leipzig, Saksa	CM-pöytäviiri
Suomen suurlähetystö, Tsekin tasavalta	CM-pöytäviiri
Pueri Gaudentes, Tsekin tasavalta (Praha)	CM-pöytäviiri
Regensburger Domspatzen, Saksa	CM-pöytäviiri
Päivi Jaakonsaari (SEB:n yhteyshenkilö)	siirtyi eläkkeelle
CCI-poikakuoro	30 v.

XV KUOROPOIKAPATSAS

60-vuotisjuhlavuoden kunniaksi vuonna 2012 kuvanveistäjä, CM-alumni Juha Hälikältä tilattu pronssinen *Kuoropoika* -patsas, joka on kuoron korkein kunnianosoitus, annettiin toimintavuonna piispa Irja Askolalle (nro 7) kiitoksena pitkäaikaisesta työstä Cantores Minores-kuoron hyväksi.

XVI ALUMNITOIMIKUNTA

Jäsenet

Kari Toikkanen, puheenjohtaja, Jukka-Pekka Mäki-Luopa, Hannu Norjanen

Toiminta

Alumnitoimikunta on hallituksen 1.2.2006 perustama toimikunta, jonka tehtävänä on suunnitella CM Alumni-kuoron ohessa tapahtuvaa yhdistyksen alumnitoimintaa. Työryhmä on raportoinut toiminnastaan säännöllisesti yhdistyksen hallitusta.

XVII HALLINNON JA TALOUDEN TYÖRYHMÄ

Jäsenet

Petri Saavalainen, puheenjohtaja, Janne Helekorpi, Kari Toikkanen, Jukka-Pekka Mäki-Luopa

Toiminta

Hallinnon ja talouden työryhmä on hallituksen 3.3.2011 perustama toimikunta, jonka tehtävänä on suunnitella yhdistyksen hallinnon ja talouden rakenteita. Työryhmä valmisteli vuonna 2012 hallitukselle mallin uudesta organisaatiosta sekä esityksen kuoron eri toimielinten väliseksi työnjaoksi. Myös työntekijöiden työsopimukset päivitettiin ja yhdenmukaistettiin siten, että palkanmaksuperusteet harmonisointiin sekä erilaiset kannustinlisien säännöt kirjattiin osaksi työsopimuksia. Tämän lisäksi työryhmä teki ehdotuksen ja työkalun yhdistyksen kassavirran ennustamiseksi ja raportoinniksi toimivan johdon käyttöön. Nämä em. toimintamallit ja työkalut ovat edelleenkin hallinnon käytössä. Loppuvuodesta 2017 alkoi CM-hallinnon uudistamistyö, joka pohjautuu vuoden 2018 alussa käyttöön otettavaan uuteen taloushallintajärjestelmään.

Työryhmä on kokoontunut vuoden aikana tarvittaessa ja raportoinut toiminnastaan säännöllisesti yhdistyksen hallitusta.

XVIII CM-VANHEMMAT (VANHEMPAINTOIMIKUNTA)

Vetäjät

Rahastonhoitaja: Petri Aalto

Kaapuvanhemmat: Tiina Kivi ja Minna Akkanen

Kanttiinivastuu: Raija ja Esa Krautsuk

Ruokailu- ja kirkkokahvitusvastaavat, muut kuoromuonitukset sekä Café Kryptan vastuuhenkilöt:

Raija ja Esa Krautsuk

Meritullin kanttiini

CM-vanhempien yksi tärkeimmistä tehtävistä vuonna 2016 on ollut kanttiininpito kuoron harjoitustauoilla Meritullin harjoitustiloissa. Kanttiini toimi Meritullin 3.kerroksessa. Vuoden 2016 keväästä lähtien kanttiini oli auki muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta maanantaista torstaihin.

Kanttiinin hinnoittelua tarkistettiin alaspäin, koska suurin osa pojista oli siirtynyt tekemään välipalaostokset Alepasta. Kanttiinin tuotiin tarjolle 1€, 1,50 € ja 2€ settejä leipien kokoluokan mukaan, jotta valinta olisi helppompaa. Viikoittain pidettiin eri teemoja, jolloin oli tarjolla eri vaihtoehtoja. Kevään ja syksyn aikana tarjolla oli esim. moniviljaleipää, sämpylöitä, patonkeja, reissumiehiä, unileipiä, sandwichejä, pizzaleipiä, olivileipiä, pizaa, pannukakkuja, suklaakakua, mansikkakakua, mokkapaloja, omenapiirakkaa, berlinimunkkeja, hot dogeja, nakkimukeja sekä erilaatuisia keksejä. Osa leivistä ja leivonnaisista saatiin eri vanhemmilta lahjoituksena. Syksyllä 2016 Kanttiinissa otettiin käyttöön 10€ välipalakortti, jonka voi ostaa etukäteen. Välipalakortin käyttöönotto on lisännyt Kanttiinin myyntiä entuudestaan.

Helmikuussa 2017 VTK:n käyttöön hankittiin oma iZettle-maksupäätelukija, jonka käyttö Café Kryptassa ja kanttiinissa on kasvattanut myyntiä entuudestaan. Maksupäätteellä kanttiinissa ostettiin useimmiten 10€ välipalakortteja.

Vuoden 2017 aikana 3. kerroksen aulaan saatiin lahjoituksena nahkainen sohva sekä suuren suosion TakeAway-jääkaappi, jotka ovat lisänneet oleskeluviihtyvyyttä. Osa kuoropojista tulee hyvissä ajoin ennen kuoroalkua suoraan koulusta, jolloin jääkaapista on voinut ostaa tuotteita omatoimisesti 50 sent./kpl hintaan. Kaikki tuotteet ovat hinnoiteltu samanhintaiseksi, jotta ostaminen ja maksaminen olisi yksinkertaista ja loogista. Myynissä on ollut mm. croissantteja, erilaisia patukoita, vesipulloja, leipiä, pullia, mehutetroja, juotavia jugurteja, jugurteja, vanukkaita, rusinoita ja keksejä.

Vakituisia kanttiinin pitäjiä on ollut kaikkiaan noin parikymmentä vanhempaa tai muita sukulaisia. Keskiviikko-harjoituksissa vanhempia on ollut mukana eniten, mutta muut harjoituspäivät ovat olleet vain muutaman vanhemman varassa. Osa perheistä oli kanttiinin pidossa viikoittain, jotkut useamman kerran viikossa. Kanttiinin toimintaan on päässyt tutustumaan aina kun kanttiini on ollut auki.

Elintarvikehankinnoissa käytettiin pääsääntöisesti Lidliä ja Heinon Tukkuja. S-ryhmän halpuuttaessa hintoja, ostoksien tekoa on siirretty myös Prismaan. Hankinnat tehtiin pääsääntöisesti keskitetysti maanantaisin koko viikolle. Näin ostoksien hinnoista pystyttiin säästämään 30-40%. Tarjoiluja helpottamaan kanttiinin hankittiin lisää GN-vuokia, tarjoiluastioita, tarjottimia, isot 5 litran termoskannut, veitsiä, saksia ja leikkuulautoja.

Ruokailut

Toisena tärkeänä toimintamuotona CM-vanhemmilla on ollut ruokailujen järjestäminen pitkien harjoitusten

yhteydessä, orkesteriharjoituksissa sekä levytyskuoron pitkissä harjoituksissa ja äänitysten aikana. Ruokailu on ollut pojille maksutonta. Ruokailuiden raaka-ainehankintoihin on käytetty pääasiassa Heinon tukkua, Prismaa ja Lidliä. Vuoden 2017 aikana ruokailuja järjestettiin 11 kertaa.

Kirkon Musiikkijuhlat 19.-21.5.2017

CM-vanhemmat pitivät musiikkijuhlien pyynnöstä avoinna Cafe Kryptaa Tuomiokirkon Kryptassa sekä myyntipistettä kirkon ylätasanteella. Myynnissä oli hernesoppaa soppatykistä sekä grillimakkaraa, muurinpohjalettuja vadelmahillolla ja kermavaahdolla, limuja sekä kahvia, teetä ja pullaa.

Kesäkahvila Café Krypta Tuomiokirkon Kryptassa 14.-27.8.2017

CM-vanhemmat pitivät kesäkahvilaa Tuomiokirkon Kryptassa. Kuorolaisten vanhemmat toimittivat kahvilaan tuoreita leivonnaisia ja/tai tulivat kahvilaan kahvilatyöntekijöiksi. Ilmoittautuminen työvuoroihin hoidettiin netti-ilmoittautumisina (Doodle). Cafe Krypta hoidettiin kokonaisuudessaan CM-vanhempien voimin.

Kuoron kahvilaviikoille osui myös Taiteiden Yö -tapahtuma torstaina 24.8. sekä la 26.8. suurmessu, jotka keräsivät paljon kahvilavieraita. Tarjolla oli perinteisen kahvin ja pullan lisäksi myös kasvissosekeittoa patongin kanssa sekä jauhelihakeittoa ruisleivän kanssa. CM-vanhemmat anoivat Tuomiokirkkoseurakunnalta lupaa saada pitää Taiteiden yön –ulkokahvilaa sekä suurmessujen ruokailutelttaa kirkon ylätasanteella. Cafe Kryptan lisäksi ylätasanteella myytiin kahvia, teetä ja tuoreen pullan lisäksi keittoa, makkaroita ja lettuja suoraan grillistä. 26.8. järjestettyyn suurmessuun tilattiin Cafe Kryptasta lounaat n. 400 kuorolaiselle sekä Kryptassa pidettyyn iltatapahtumaan tarjoilut n. 80 henkilölle.

Kahvilaviikkojen (19.-21.5. ja 14.-27.8.) järjestelyihin osallistui noin 30 CM-perhettä. Myynnissä oli myös erilaista kuoromateriaalia esim. äänitteitä. Kahvilatoiminnan tuotto on tärkeä: tuotoilla kustannetaan mm. poikien harjoitusruokailuiden raaka-ainehankinnat, avustetaan kaapuhankinnoissa sekä osallistutaan kuoromatkojen eväs-/juomavesihankintojen kustannuksiin. Vuonna 2017 CM-vanhemmat maksoivat myös kuoron talvi- ja kesäleirin leirihuoltajien leirimaksujen kustannukset. Kahvilaviikot olivat myynnillisesti menestykselliset ja ja sujuivat CM-vanhemmilta mallikkaasti. CM-vanhemmat saivat tilaajilta sekä sosiaalisessa mediassa kiitosta kaikista järjestämistään tapahtumista.

Puvusto

Puvustoon kuuluu sekä koulutusryhmien esiintymisasut että A-kuoron kaavut ja kansallispuvut. Kaavusta maksettava pantti oli 100 euroa. Sen lisäksi laskutettiin A-kuorolaisilta lukukausimaksun yhteydessä 5 euron suuruinen kaapujen hoitomaksu. Vuoden aikana kaapurekisteriä ja tähän liittyvää seurantaa on edelleen kehitetty.

Puvustosta vastasivat Tiina Kivi ja Minna Akkanen.

Messukumppanuus

CM-vanhemmat osallistuivat Tuomiokirkossa ns. messukumppanina kirkkokahvien järjestämiseen ja messun avustamiseen mm. tekstinluku ja kolehdin keräys. Tällöin myös koulutusryhmien kuoro tai A-kuoro on esiintynyt messussa. Keväällä vanhemmat toivat jonkin verran leivonnaisia kirkkokahvien tarjoiluiksi, mutta myös raakapakasteita ja valmista pullapitkoa tarjottiin kirkkovieraille. Syyskaudella tarjottavat tehtiin joko itse tai Prismasta tilattiin Pullava-pullapitkoa. Kahvitarjoilussa jatkettiin hygieniasyistä tarjottavien tuotteiden tarjoilemista henkilökohtaisesti lautaselle, samalla tarjoilu ja kävijämäärät ovat nousseet. Henkilökohtaisen kahvitarjoilun lisäksi, lisäkahvikupilliset on käyty tarjoilemassa pöydissä kiertäen. Henkilökohtaisesta tarjoilusta sekä ystävällisestä palvelusta on kirkkovierailta saatu erittäin positiivista palautetta. Kirkkokahvien järjestelyihin on osallistunut n. 20 perhettä. Kirkkokahveista on saatu tuottoa vapaaehtoisella kahvimaksulla. Vapaaehtois-maksuista saadut tuotot laskivat vuoden 2017 aikana.

Messukumppanina CM-vanhemmat toimivat kevätkaudella kuusi kertaa, joista kaksi kertaa oli koulutusryhmien vastuulla. Syyskaudella CM-vanhemmat toimivat messukumppanina viisi kertaa, joista kaksi kertaa oli koulutusryhmien vastuulla.

Muu toiminta

8.10.2017 järjestettiin tilattu lounas virolaisille kuorovieraille, jonka tuotto ohjattiin kuoron hyväksi.

15.10.2017 järjestettiin Ekumeenisen yhdistyksen tilauskahvitus 400 henkilölle, jonka tuotto ohjattiin kuoron hyväksi.

22.10-5.11.2017 järjestettiin seurakunnan pyynnöstä Café Reformaatio -kahvila samaan aikaan Tuomiokirkon kryptan reformaation 500-vuotisjuhlanäyttelyn kanssa.

2.12.2017 osallistuttiin Tuomiokirkkoseurakunnan perinteisiin Adventtimyyjäisiin, joissa myynnissä oli kuiva-kakkuja, jouluvaloja, joulukuusia, joulukukkia ja CM-konserttilippuja. Myyjäisissä oli myös suuret arpajaiset ja paljon lahjoituksina saatuja palkintoja, mutta kohde ryhmä ei ollut sopiva. Arpajaisia jatkettiin muissa kuoron sisäisissä tapahtumissa, joissa kaikki 600 arpaa saatiin myytyä loppuun. Palkintoina oli CM tuotteita sekä panhemmilta saatuja arvokkaita lahjoituspalkintoja mm. pöytäpelejä, kirjoja ja pehmoleluja.

CM-vanhemmat järjestivät myös CM-musiikkileikkikoululaisten kevät- ja joulujuhlien kahvitarjoilut. Joulujuhlien tarjoilut saatiin lahjoituksena Fazerilta.

Vanhempaintoimikunnan yhteyteen päätettiin vuonna 2016 perustaa Varainhankintaryhmä, jonka ensimmäinen tehtävä oli myydä joulukuusia nettitilauksien avulla. Joulukuusia saatiin myytyä n. 1.500,00 €:n edestä ja vuonna 2017 n. 800,00 € edestä. CM-isä Antti Mero toimitti joulukuuset tuttavansa kautta ilman myyntiproviosiota. Varainhankintaryhmä järjesti myös 23.9.2017 Kryptassa 65-vuotishyväntekeväisyysjuhlan, jonka tuotto ohjattiin kuoron hyväksi. Hyväntekeväisyystapahtumaan osallistui 80 vierasta. Vuoden 2016 aikana varainhankintaryhmä aloitti suunnittelemaan hyväntekeväisyyskonserttia vuodelle 2017, mutta tapahtumaa ei päätetty järjestää kuoron tiukan aikataulun vuoksi.

Vanhempien osallistuminen

Kaikista kuoroperheistä arviolta noin 50 yksittäistä perhettä osallistui vuonna 2017 CM-vanhempien toimintaan jossakin muodossa. Määrä on noussut edellisiin vuosiin verrattuna. Koulutusryhmäläisten vanhemmat ovat olleet kasvavassa määrin mukana toiminnassa. Vuoden 2018 tavoitteeksi on asetettu ryhmävastaavien etsiminen ja vastuun jakaminen kuororyhmien ryhmävastaaville.

Esa Krautsuk

XIX YHTEISKUNTASUHTEIDEN NEUVOTTELUKUNTA

Cantores Minores -kannatusyhdistys ry:n hallitus perusti vuonna 2011 Yhteiskuntasuhteiden Neuvottelukunnan, jonka tarkoituksena on verkostoitumalla vahvistaa ja lisätä Cantores Minores –kuoron ja –musiikkiopiston toiminnan tuntemista ja arvostusta valtion, kunnan, kirkon, liike-elämän ja politiikan päätöksentekijöiden keskuudessa sekä näin mahdollistaa kuoron ja musiikkiopiston toimintaresurssien pitkäjänteinen kasvu ja jatkuva kehittäminen kuoron Visio 2022 –strategian tavoitteiden mukaisesti.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi Helsingin piispa Irja Askola ja sen jäsenenä on 27 yhteiskuntamme vaikuttajaa. Neuvottelukunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa pohtimaan Cantores Minores -kuoron toimintaa ja sen kehittämistä.

Vuoden aikana neuvottelukunta kokoontui kaksi kertaa.

18.5.2017 Neuvottelukunnan kymmenes kokous pidettiin CapMan Oy:ssä ja isäntänä toimi CM-puheenjohtaja CapManin Senior Partner Petri Saavalainen. Läsnä oli 10 henkeä: piispa Irja Askola, Riku Asikainen, Tuija Brax, Riitta Kaivosoja ja Tapani Ruokanen sekä CM-edustajat Petri Saavalainen, Hannu Norjanen, Jukka-Pekka Mäki-Luopa, Pirkko-Leena Otonkoski ja Kari Toikkanen.

Kokouksen teemoina olivat Cantores Minores -kuoron 65 vuoden taival, jota alusti Pirkko-Leena Otonkoski, sekä neuvottelukunnan tulevaisuuden tehtävät ja kokoonpano. Kuoron taiteellinen johtaja Hannu Norjanen kertoi kuoron tämän hetken toiminnasta sekä esitteli tulevaisuuden näkymiä, joihin liittyi mm. kesäkiertueeseen kuuluvat kutsut Leipzigin Bach Festivaalille ja Ravennan festivaalille Italiassa sekä Pyhäinpäivän aaton konsertissa esitettävä J.S. Bachin monumentaalinen Messu h-molli. Neuvottelukunnan tulevaisuutta peilaavassa keskustelussa tuotiin esille mm. Helsingin kaupungin ja Opetus- ja kulttuuriministeriön mahdollisuudet tukea kuoron toimintaa tulevaisuudessa sekä kuoron hallinnon kehittäminen vastaamaan yli 500 oppilaan musiikkioppilaitoksen vaatimustasoa henkilökunnan määrän kuin työvälaineidenkin osalla.

28.9.2017 Neuvottelukunnan yhdestoista kokous pidettiin Opetus- ja kulttuuriministeriössä ja emäntänä toimi ylijohtaja Riitta Kaivosoja. Läsnä oli 12 henkeä: piispa Irja Askola, Riku Asikainen, Raisa Cacciatore, Riitta Kaivosoja, Wille Rydman, Seppo Simola ja Tom von Weymarn sekä CM-edustajat Petri Saavalainen, Hannu Norjanen, Jukka-Pekka Mäki-Luopa, Pirkko-Leena Otonkoski ja Kari Toikkanen.

Kokouksen teemoina olivat Helsingin kaupungin uusi kaupunkistrategia, jota oli esittelemässä kulttuuripalvelupäällikkö Stuba Nikula, sekä uusi valtiososuusjärjestelmä-VOS, jota alusti ylijohtaja Riitta Kaivosoja OKM:stä. Helsingin uudessa kaupunkistrategiassa 2017-21 sana 'taide' on mainittu kerran ja sana 'kulttuuri' tapahtumien ja nuorten kohdalla. Strategia tarjoaa harrastustakuuta, jossa se tapahtuu lähellä kotia ja koulupäivää. Tulevaisuudessa kaupungin avustukset voivat olla myös useampivuotisia (3-4 vuotta) sekä myös kehittämisavustuksia. Käydyssä keskustelussa pohdittiin uuden kaupunkistrategian mahdollisia vaikutuksia kuoron elämään ja rahoitukseen. VOS-uudistus sen sijaan tulee voimaan aikaisintaan vuonna 2019. Myös se mahdollistaa useampivuotisen rahoituksen aina kuuteen vuoteen asti. Uudistuessaan VOS todennäköisesti tarjoaa myös kuorolle mahdollisuuden päästä jonkinasteisen valtionrahoituksen piiriin.

Lisäksi kokouksen päätteeksi keskusteltiin Neuvottelukunnan jatkosta, jota toivottiin kaikkien osallistujien taholta, sekä uusista jäsenrekrytoinneista.

CM Yhteiskuntasuhteiden Neuvottelukunta 2015-2017 (tilanne 31.12.2015):

piispa Irja Askola (puheenjohtaja), valtiosihteeri Peter Stenlund, yhteisen seurakuntatyön johtaja Pentti Miettinen, viestintäjohtaja Seppo Simola, hallintojohtaja Jussi Muhonen, Helsingin tuomiorovasti Matti Poutiainen, ylijohtaja Aulis Pitkälä, ylijohtaja Riitta Kaivosoja, alivaltiosihteeri Timo Lankinen, kansanedustaja Wille Rydman, opetuslautakunnan pj., lääkäri Minerva Krohn, sijoittaja Riku Asikainen, lastenpsykiatri Raisa Cacciatore, pääsihteeri Tuija Brax, intendentti Helena Hiilivirta, rehtori Mirjam Kalland, pääsihteeri Sakari

Karjalainen, päätoimittaja Mikael Pentikäinen, mediavaikuttaja Tapani Ruokanen, puheenjohtaja Pertti Torstila, diplomi-insinööri Tom von Weymarn, johtaja Mikko Mylly, maajohtaja Marcus Nystén

Cantores Minores jäsenet:

Halituksen pj. Petri Saavalainen (YN:n varapj.), taiteellinen johtaja Hannu Norjanen, toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa (YN:n sihteeri), kuorointendentti Pirkko-Leena Otonkoski, CM alumnitoimikunnan pj. Kari Toikkanen

XX SISÄINEN TIEDOTTAMINEN

Kuoron sisäistä tiedonkulkua hoidettiin pääosin CaMu-extranetin välityksellä, sähköpostitiedotteilla sekä julkaisemalla *'Minor'*-nimistä CM-tiedotetta neljä kertaa toimintavuoden aikana. Lisäksi tehtiin eri ryhmille omia tiedotteita tarpeen mukaan. Tietoa toimitettiin tarpeen mukaan myös harjoitustilojen ilmoitustauluilla sekä eri toimikuntien Facebook-ryhmissä.

XXI VIESTINTÄ

Toimintavuoden tehtiin viestinnällistä yhteistyötä pääosin Saariaho Järvenpää Oy:n kanssa.

CM-KOTISIVUT INTERNETISSÄ

CM:n uudet internetkotisivut (www.cantoresminores.fi) avattiin 2.11.2012 ja uusi sisäinen sivusto (CaMu) 1.4.2013. Nettisivut käsittävät mm. kuoron monipuolisen esittelyn (historia, matkat, ohjelmisto, organisaatio), tulevien tapahtumien kalenterin, kuoron tiedotteet ja harjoitusohjelmat sekä CM Shopin. Internetsivuston kehittämistyötä jatkettiin Innofactor Software Oy:n kanssa solmitun yhteistyösopimuksen puitteissa, ja nettisivuja on ylläpidetty CM-hallinnon voimin.

FACEBOOK

Kuoron virallinen Facebook-sivusto (www.facebook.com/CantoresMinores) avattiin 12.3.2012. Sivustolla on kuvia ja uutisia kuoron tapahtumista. Tykkääjiä vuoden lopussa oli 4 245 (31.12.2016: 3 724, 31.12.2015: 2 543, 31.12.2014: 1 777, 31.12.2013: 845), joista naisia on 70 % (2016: 70 %, 2015: 68 %, 2014: 64 %, 2013: 51 %) ja miehiä 30 % (2016: 30 %, 2015: 32 %, 2014: 36 %, 2013: 49 %). Noin 25 % heistä kuului ikäryhmään 45-54 v. (2016: 25 %, 2013-15: n. 33 %) ja seuraavaksi suurin ikäryhmä 22 % oli 35-44 vuotiaat (2016: 23 %, 2015: 19 %, 2014: 21 %, 2013: 20 %). Viikottainen kokonaisuuskattavuus oli parhaimmillaan n. 27 000 (6/17) (12/16: n. 15 000, 12/15: n. 26 500, 2014: n. 9 500, 2013: n. 2 040). Kevätkaudella Facebookia käytettiin ns. kohdistettuun sponsoroituun mainontaan Johannes-passion, Äitienpäiväkonsertin, pääsykokeiden ja Keski-Euroopan konserttikiertueen markkinoinnissa sekä syyskaudella pääsykokeiden, Messu h-mollin, Enkellaulu kajahtaa! –konsertin, Jouluoratorion ja Perinteisen Joulukonsertin markkinoinnissa, joilla pyrittiin sekä parempaan lipunmyyntiin että kuoron tunnetuksi tekemiseen. Vuoden aikana 'tykkäykset' nousivatkin yli 500 tykkääjällä. Pääosa tykkääjistä on suomalaisia (3 182) ja seuraavaksi suurin kansanosaa on espanjalaiset (560). Lisäksi tykkääjiä on mm. Italiasta, Brasiliasta, Saksasta, Angolasta ja USAsta.

CM Alumnien suljettu Facebook-ryhmä perustettiin 21.8.2012 alumnien informaatio- ja ajatustenvaihtokanavaksi. Tällä hetkellä jäseniä on 305 (2016: 285, 2015: 284, 2014: 261, 2013: 249). Myös CM-vanhemmilla on oma ryhmänsä Facebookissa.

Kuoron virallisten FB- sekä alumni-FB-sivujen sisällöstä on vastannut toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa.

YOUTUBE

Syksyllä 2014 avattiin kuoron virallinen YouTube-tili nimellä 'Cantores Minores Finland'. Sen ylläpidosta ja sisällöstä vastaa CM-alumni Juuso Koski. Sivustolla on vuoden aikana julkaistu ns. kuoron virallista materiaalia, jonka erottaa 'piraattimateriaalista' siitä, että siinä on upotettuna CM-nimilogo.

Sisällön toteuttamisesta vastasi CM-alumni Juuso Koski yhteistyössä Saariaho Järvenpää Oy:n kanssa.

TWITTER

Syksyllä 2015 otettiin käyttöön kuoron virallinen Twitter-tili nimellä '@cantoresminores'. Sivustolla on vuoden aikana twiitattu 107 kertaa kuoron tapahtumista. Seuraajia on vuoden lopussa 145 (2016: 105, 2015: 72). Tilin sisällöstä on vastannut toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa.

INSTAGRAM

Kesällä 2016 otettiin käyttöön kuoron virallinen Instagram-tili nimellä 'cantoresminoresfinland'. Sivustolla on vuoden mittaan julkaistu kuvia kuoron tapahtumista. Seuraajia on vuoden aikana kertynyt 469 (2016: 312). Tilin sisällöstä ovat vastanneet toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa sekä Juuso Koski.

XXII CANTIS-UUTISKIRJE

Vuonna 1983 perustettu kuorolehti Cantis ilmestyi viimeisen kerran 21.12.2015 (painos 2 500 kpl) ja se toimi vielä 6.1.2016 Jouluoratorio-konsertin käsiohjelmana. Vuoden 2016 alussa siirryttiin sähköiseen uutiskirjee-

seen, jonka ensimmäinen numero julkaistiin lokakuussa 2016. Vuonna 2017 Cantis-utiskirje julkaistiin kaksi kertaa ja sen sisältönä oli mm. juttuja kuoron lähiajan menneistä ja tulevista projekteista sekä kansainvälisten kollegakuorojen kuulumisista. MailChimp-pohjalla toimivan uutiskirjeen postituslistalla on n. 2 500 henkilöä.

XXIII KÄSIOHJELMAT, JULISTEET JA FLYERIT

Cantis-kuorolehti ilmestyi viimeisen kerran 21.12.2015 ja se toimi vielä 6.1.2016 Jouluoratorio-konsertin käsiohjelmana. Vuoden 2016 alussa tehtiin päätös, että jatkossa pääkonserttien yhteydessä julkaistaan B5-kokoinen käsiohjelma, jossa keskitytään lähinnä kyseiseen konserttiin. Vuoden aikana julkaistiin kuusi käsiohjelmaa (Johannes-passio, Äitienpäiväkonsertti, Messu h-molli, Enkellaulu kajahtaa! –konsertti, Jouluoratorio ja Perinteinen Joulukonsertti). Ilmoitushankinnasta vastasi edelleen Tmi Armi Kääriä. Käsiohjelmien sisällöstä vastasi toiminnanjohtaja Jukka-Pekka Mäki-Luopa. Konserttien markkinointia varten tehtiin myös julisteet ja flyerit. Kaikkien em. painotuotteiden taitosta vastasi Saariaho Järvenpää Oy. Painotyöt tehtiin Painomerkki Oy:ssä.

XXIV TOIMITILAT

Kuoron koulutus-, harjoitus- ja hallintotoiminnot on edellisvuosien tapaan hoidettu Helsingin seurakuntayhtymän käyttöömme osoittamissa tiloissa Meritullintori 3:ssa sijaitsevan Meritullin seurakuntatalon 3. (Hofmann -musiikkisali ja Opetusluokka 1), 5. (Cantores -musiikkisali) ja 6. (Minores -luokka ja hallinto) kerroksessa sekä kellari-kerroksen luokassa, jotka ovat kokonaisuudessaan olleet käytössämme. Lisäksi 2. kerroksen musiikkisalia on käytetty satunnaisesti koulutusryhmien kuoron yhteisharjoituksissa. Tuomiokirkkoseurakunta on vastannut lisäksi CM-tilojen kunnossapidosta. Kuoron toimitiloja ovat lisäksi käyttäneet mm. Akateeminen mieskuoro PSALDO, Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunnan Laulajat, Kumpulan kuoro, Suomalainen barokkiorkesteri, Tapiolan kamarikuoro ja Viva Vox -kamarikuoro.

Kellarikerroksessa on lisäksi omat tilat kuoron arkistolle, puvustolle ja nuotistolle.

Ilman tätä Helsingin Seurakuntayhtymän (vuokra-arvo 98 000,00 €) ja Tuomiokirkkoseurakunnan merkittävää apua eivät opisto- ja muut kuorotoiminnot olisi nykyisessä laajuudessaan mahdollisia.

CM-musiikkileikkikoulutoimintaa varten on saatu tilat käyttöön Helsingin tuomiokirkkoseurakunnalta (Ruoholahden kappeli), Malmin seurakunnalta (Pihlajamäen kirkko), Mikaelin seurakunnalta (Mikaelin kirkko), Pakilan seurakunnalta (Hyvän Paimenen kirkko), Leppävaaran seurakunnalta (Lasten kappeli Arkki) ja Vantaan kaupungilta (Taidetalo Pessi; Tikkurilan kirkko suljettu 2013-). CM-muskariryhmät ovat vastavuoroisesti esiintyneet seurakuntien tilaisuuksissa rikastuttaen näin niiden musiikki- ja lapsityötä.

XXX KUOROLAISET JA MUSIIKKIOPISTON OPPILAAT 1.1.-31.12.2017

Nimi	Ryhmä	Liittynyt	Kotipaikka
A-kuoro			
	A/S2	1.9.2013	Espoo
	A/B1	1.9.2008	Espoo
	A/A1	1.9.2010	Espoo
	A/S1	1.9.2013	Espoo
	A/S2	2.9.2014	Espoo
	A/T1	28.8.2006	Espoo
	A/T2	29.1.2007	Espoo
	A/A1	1.9.2012	Espoo
	A/B2	28.5.2007	Espoo
	A/S2	19.8.2015	Espoo
	A/B2	24.1.2011	Espoo
	A/S1	16.5.2016	Espoo
	A/S2	1.2.2015	Espoo
	A/S1	1.9.2013	Espoo
	A/B1	1.2.2012	Espoo
	A/A2	29.1.2014	Espoo
	A/A1	1.9.2011	Espoo
	A/S2	19.8.2015	Espoo
	A/S2	3.9.2014	Helsinki
	A/tauolla	29.5.2007	Helsinki
	A/S1	1.2.2015	Helsinki
	A/tauolla	12.1.2015	Helsinki
	A/tauolla, Piano30	1.9.2012	Helsinki
	A/T1	1.2.2012	Helsinki
	A/S1	1.8.2016	Helsinki
	A/tauolla	12.8.2008	Helsinki
	A/S2	1.2.2013	Helsinki
	A/tauolla	24.1.2006	Helsinki
	A/tauolla	27.1.2016	Helsinki
	A/T2	1.9.2009	Helsinki
	A/B1	1.9.2011	Helsinki
	A/A1	1.9.2011	Helsinki
	A/A2	1.9.2013	Helsinki
	A/A1	1.9.2011	Helsinki
	A/S1	1.9.2012	Helsinki
	A/A2	1.9.2012	Helsinki
	A/S1	3.9.2014	Helsinki
	A/S1	1.9.2012	Helsinki
	A/S1	27.1.2016	Helsinki
	A/A1	1.9.2012	Helsinki
	A/S1	24.8.2015	Helsinki
	A/A2, MuPe2	1.9.2011	Helsinki
	A/S1	4.2.2013	Helsinki
	A/S2, MuPe2	1.9.2013	Helsinki
	A/B2, Piano30	4.2.2013	Helsinki
	A/S2	1.9.2013	Helsinki
	A/tauolla	1.2.2015	Helsinki
	A/S1	1.9.2013	Helsinki
	A/B1	26.1.2009	Helsinki
	A/S2	29.1.2014	Helsinki
	A/A1	1.9.2013	Helsinki
	A/B2	28.1.2008	Helsinki
	A/S2	1.9.2012	Helsinki
	A/B1	1.9.2010	Helsinki
	A/T2	1.2.2013	Helsinki
	A/A1	27.1.2016	Helsinki
	A/A2	28.1.2017	Helsinki
	A/B2	2.9.2010	Helsinki
	A/B1	1.9.2012	Helsinki
	A/A1	1.9.2012	Helsinki
	A/B2	26.2.2004	Helsinki
	A/T1	1.9.2009	Helsinki
	A/A2	1.2.2011	Helsinki
	A/B2	29.1.2007	Helsinki

A/T2	1.9.2012	Helsinki
A/B1, MuPe2, Piano30	1.9.2013	Helsinki
A/T2	4.2.2013	Helsinki
A/tauolla	1.9.2013	Helsinki
A/T1	3.5.2006	Helsinki
A/S2	3.9.2014	Helsinki
A/T2, Piano30	29.1.2014	Helsinki
A/S1	22.8.2016	Helsinki
A/S2	3.9.2014	Helsinki
A/tauolla	24.8.2009	Helsinki
A/T1	1.9.2010	Helsinki
A/S1	24.8.2016	Helsinki
A/A2, Piano30	1.9.2012	Helsinki
A-valmennus	1.2.2015	Helsinki
A/tauolla	1.9.2013	Helsinki
A-valmennus	17.8.2016	Helsinki
A/B1	18.1.2010	Helsinki
A/ tauolla	1.9.2012	Helsinki
A/S1	2.9.2014	Helsinki
A/A1	1.9.2013	Helsinki
A/B1, MuPe2, Piano30	1.9.2013	Helsinki
A/S2, Piano30	1.9.2013	Helsinki
A/tauolla	1.2.2009	Helsinki
A/B1	18.1.2010	Helsinki
A/T2	29.1.2014	Helsinki
A/T2	1.9.2009	Helsinki
A/A2, MuPe2	9.1.2017	Helsinki
A/T1	24.1.2011	Helsinki
A/T1	25.5.2004	Helsinki
A/B1	29.1.2007	Helsinki
A/T1	1.9.2009	Helsinki
A/S1	3.9.2014	Helsinki
A/T2	4.2.2013	Helsinki
A/B1	1.2.2012	Helsinki
A/T2	1.8.2015	Helsinki
A/S1	3.9.2014	Helsinki
A/A1	19.8.2015	Helsinki
A/B2	22.8.2000	Helsinki
A/S2	2.9.2014	Helsinki
A/A1, MuPe2, Piano30	19.8.2015	Helsinki
A/S1	1.9.2013	Helsinki
A/B1	27.1.2009	Helsinki
A/S1	1.9.2013	Helsinki
A/A1	1.9.2013	Helsinki
A/S2	1.9.2013	Helsinki
A/S2	17.8.2016	Helsinki
A/B1	19.5.2009	Helsinki
A/A2	1.2.2012	Helsinki
A/tauolla	25.8.2009	Helsinki
A/tauolla	25.1.2006	Helsinki
A/T2	1.9.2009	Helsinki
A/S2, Piano30	1.9.2013	Helsinki
A/B1	18.5.2009	Helsinki
A/ tauolla	1.2.2007	Helsinki
A/T2	29.5.2007	Helsinki
A/B1	1.8.2012	Helsingfors
A/S1	1.9.2013	Helsinki
A/tauolla	24.1.2011	Helsinki
A/A2	1.9.2011	Helsinki
A/B2	4.2.2013	Helsinki
A/S1, MuPe2, Piano30	1.9.2013	Helsinki
A/S1, Piano30	3.9.2014	Helsinki
A/T2	1.2.2012	Helsinki
A/T2	1.2.2013	Helsinki
A/A2	1.9.2010	Helsinki
A/B1	4.2.2013	Helsinki
A/S2	1.9.2013	Helsinki
A/A1, Piano30	1.9.2011	Helsinki

A/B1, Piano30	1.9.2012	Helsinki
A/B1	1.9.2012	Helsinki
A/A1	1.9.2013	Helsinki
A/T2	27.1.2009	Helsinki
A/S1	3.9.2014	Helsinki
A/B2	1.9.2011	Helsinki
A/B1	1.9.2010	Helsinki
A/B1	1.9.2011	Helsinki
A/B2	26.8.2008	Helsinki
A/S2	25.8.2015	Helsinki
A/A2, MuPe2	1.9.2012	Helsinki
A/S1, Piano30	3.9.2014	Helsinki
A/S2	3.9.2014	Helsinki
A/B1	1.8.2005	Helsinki
A/B1	4.2.2013	Helsinki
A/S2	3.9.2014	Helsinki
A/B2	12.5.2008	Helsinki
A/B2	21.8.2009	Helsinki
A/B2	25.8.2008	Helsinki
A/B2	4.2.2013	Helsinki
A/A1, MuPe2, Piano30	1.9.2013	Helsinki
A/S1	24.8.2016	Vantaa
A/tauolla	1.2.2015	Vantaa
A/S2	1.9.2013	Vantaa
A/S1	29.1.2014	Vantaa
A/B1	1.9.2013	Vantaa
A/B1	28.1.2008	Vantaa
A/S1	1.9.2012	Vantaa
A/T1	1.9.2011	Vantaa
A/S2	1.9.2010	Vantaa
A/S2	24.8.2015	Vantaa
A/T1	1.2.2012	Vantaa
A/B1	29.1.2014	Vantaa
A/B1	28.1.2008	Vantaa
A/S1	1.9.2013	Vantaa
A/T2	1.2.2012	Vantaa
A/S1	1.9.2012	Inkoo
A/B1	26.1.2009	Järvenpää
A/S1	1.9.2013	Kauniainen
A/tauolla	25.1.2006	Kauniainen
A/T2	1.9.2008	Kauniainen
A/S2	21.5.2016	Kerava
A/S2	4.2.2013	Kerava
A/S1, MuPe2	21.5.2016	Kerava
A/S1	25.8.2015	Kerava
A/T1	19.5.2009	Kirkkonummi (Masala)
A/T2	1.9.2009	Kirkkonummi
A/B1	19.1.2010	Lapinjärvi (Lindkoski)
A/T2	29.1.2008	Mäntsälä
A-valmennus/ tauolla	1.9.2012	Nurmijärvi (Klaukkala)
A/B1	1.9.2011	Nurmijärvi (Klaukkala)
A/B1	26.1.2009	Nurmijärvi (Rajamäki)
A/A1	1.9.2012	Porvoo
A/S1	1.9.2013	Porvoo

Koulutusryhmät

B2/MuVa	23.8.2016	Espoo
CAPP	27.1.2016	Espoo
CAPP	28.8.2017	Espoo
CAPP	2.9.2014	Espoo
B1 Espoo	16.8.2017	Espoo
B1 Espoo	23.8.2016	Espoo
CAPP	2.9.2014	Espoo
B2/MuVa	23.8.2016	Espoo
CAPP	1.9.2013	Espoo
CAPP	2.9.2014	Espoo
KOR, Piano30	23.8.2016	Espoo
KOR	25.8.2015	Espoo

CAPP	25.8.2015	Espoo
CAPP	27.1.2016	Espoo
CAPP	16.8.2017	Espoo
B1 Espoo	28.8.2017	Espoo
CAPP	2.9.2014	Espoo
B1 Espoo	23.8.2016	Espoo
CAPP, Piano30	3.9.2014	Helsinki
KOR	1.9.2013	Helsinki
B2/MuVa	24.8.2015	Helsinki
CAPP	24.8.2015	Helsinki
B1 tauolla	23.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Meritulli	3.9.2014	Helsinki
KOR tauolla	1.9.2013	Helsinki
CAPP	1.2.2017	Helsinki
KOR	24.8.2016	Helsinki
B2/MuVa	24.8.2016	Helsinki
KOR, Piano30	24.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Espoo	16.8.2017	Helsinki
B2/MuVa	16.8.2017	Helsinki
CAPP	25.8.2015	Helsinki
B1 Meritulli	24.8.2015	Helsinki
CAPP	24.8.2015	Helsinki
B1/MuVa	28.8.2017	Helsinki
CAPP	24.8.2015	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
KOR	24.8.2016	Helsinki
B2/MuVa	1.2.2017	Helsinki
B2	16.8.2017	Helsinki
KOR	28.1.2017	Helsinki
B2/MuVa	24.8.2016	Helsinki
B1 Espoo	16.8.2017	Helsinki
B2	16.8.2017	Helsinki
B2	23.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B2 tauolla	24.8.2015	Helsinki
CAPP, Piano30	27.1.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
KOR	24.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
KOR	16.8.2017	Helsinki
B2	24.8.2016	Helsinki
KOR tauolla, Piano30	24.8.2015	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
KOR	24.8.2016	Helsinki
CAPP	24.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
CAPP	24.8.2015	Helsinki
CAPP	24.8.2016	Helsinki
B2/MuVa	23.8.2016	Helsinki
CAPP	24.8.2016	Helsinki
CAPP	23.8.2016	Helsinki
KOR	24.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
KOR	1.2.2017	Helsinki
CAPP	24.8.2015	Helsinki
B1/MuVa	24.8.2016	Helsinki
CAPP, Piano30	16.8.2017	Helsinki
B2/MuVa2	24.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
CAPP	24.8.2015	Helsinki
CAPP	28.5.2015	Helsinki

B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
B1 Espoo	16.8.2017	Helsinki
B2/MuVa	24.8.2016	Helsinki
B1 Meritulli	16.8.2017	Helsinki
KOR	24.8.2015	Helsinki
B2	16.8.2017	Helsinki
B1 Espoo	16.8.2017	Vantaa
B1 Meritulli	16.8.2017	Vantaa
B2/MuVa, Piano30	24.8.2016	Vantaa
CAPP	16.8.2017	Vantaa
KOR	3.9.2014	Vantaa
KOR, Piano30	24.8.2016	Vantaa
KOR	24.8.2016	Vantaa
KOR	23.8.2016	Vantaa
KOR	24.8.2016	Vantaa
B1 Espoo	16.8.2017	Vihti

Musiikkileikkikoulu

Muskari Tikkurila	11.1.2017	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	7.1.2016	Espoo
Muskari Espoo	1.1.2017	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	25.8.2016	Espoo
Muskari-Espoo	28.8.2014	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	31.5.2014	Espoo
Muskari Pihlajamäki	9.1.2017	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	25.8.2016	Espoo
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	27.8.2015	Espoo
Muskari Espoo	25.8.2016	Espoo
Muskari Espoo	25.8.2016	Espoo
Muskari Espoo	31.8.2017	Espoo
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Espoo	1.1.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	22.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	22.8.2016	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	12.1.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	2.10.2017	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Helsinki
Muskari Pakila	22.8.2016	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Itäkeskus	23.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	26.8.2015	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2017	Helsinki

Muskari Pakila	25.8.2014	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	12.1.2017	Helsinki
Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	31.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	9.1.2017	Helsinki
Muskari Kontula	26.8.2015	Helsinki
Muskari Kontula	31.5.2017	Helsinki
Muskari Kontula	31.5.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	1.9.2014	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Itäkeskus	26.8.2014	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	11.1.2016	Helsinki
Muskari Itäkeskus	23.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	7.1.2016	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Kontula	26.8.2015	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	28.8.2014	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	26.8.2015	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Espoo	25.8.2016	Helsinki
Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Itäkeskus	23.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	13.10.2016	Helsinki

Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	12.1.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Kontula	23.8.2016	Helsinki
Muskari Kontula	10.1.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	9.1.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	7.1.2016	Helsinki
Muskari Itäkeskus	23.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.5.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	31.8.2015	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	31.8.2015	Helsinki
Muskari Ruoholahti	2.11.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Espoo	25.8.2016	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	31.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	12.1.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Itäkeskus	26.8.2015	Helsinki
Muskari Kontula	29.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	1.9.2014	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	28.8.2014	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Espoo	27.8.2015	Helsinki
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Helsinki
Muskari Meritulli	27.8.2015	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.5.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	31.8.2017	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Ruoholahti	31.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	28.8.2017	Helsinki
Muskari Pakila	22.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	11.1.2016	Helsinki
Muskari Espoo	25.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Pakila	22.8.2016	Helsinki
Muskari Pakila	25.8.2015	Helsinki
Muskari Meritulli	25.8.2016	Helsinki
Muskari Kontula	10.1.2017	Helsinki
Muskari Tikkurila	27.8.2015	Vantaa

Muskari Tikkurila	13.1.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Vantaa
Muskari Pihlajamäki	11.1.2016	Vantaa
Muskari Pihlajamäki	4.9.2017	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Meritulli, Piano30	12.1.2017	Vantaa
Muskari Tikkurila	11.1.2017	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Vantaa
Muskari Meritulli	31.5.2017	Vantaa
Muskari Pihlajamäki	29.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Vantaa
Muskari Tikkurila	24.8.2016	Vantaa
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Vantaa
Muskari Espoo	27.8.2015	Kirkkonummi
Muskari Espoo	31.8.2017	Kirkkonummi
Muskari Espoo	25.8.2016	Kirkkonummi (Sundsberg)
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Sipoo
Muskari Pihlajamäki	1.1.2017	Sipoo (Talma)
Muskari Tikkurila	30.8.2017	Siuntio
Muskari Espoo	25.8.2016	Vihti
Muskari Espoo	27.8.2015	Vihti (Ojakkala)

Jakauma ryhmittäin:

(suluissa vuoden 2016 vastaavat luvut)

Kuororyhmät:

A-kuoro / sopraano	60 (66)
A-kuoro / alto	29 (37)
A-kuoro / tenori	30 (32)
A-kuoro / basso	46 (41)
A-kuoro / tauolla	19 (16)
A-kuoro yhteensä	184 (192)

Cappellakuoro	41 (19)
Koraalikuoro	19 (23)
B-kuoro	48 (67)

- B1-ryhmä	31 (36)
- B2-ryhmä	5 (1)
- B2/MuVa	12 (30)

Koulutusryhmät / tauolla	4 (4)
Koulutusryhmät yhteensä	112 (113)

Muu opetus:

MuPe 2	10 (4)
MuPe 3	- (0)
YMT	- (0)
Piano	24 (20)

Cantores Minores –kuororyhmät 298 (305)

CM-musiikkileikkikoulu 213 (173)

koko opisto yhteensä 511 (478)

Kuorolaisten ja oppilaiden kotipaikat:

Helsinki	368 (352)	72,02 % (73,64 %)
Espoo	69 (60)	13,50 % (12,55 %)
Vantaa	46 (38)	9,00 % (7,95 %)
Muu *)	28 (28)	5,48 % (5,86 %)

*) Inkoo, Järvenpää, Kauniainen, Kerava, Kirkkonummi, Lapinjärvi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Porvoo, Sipoo, Siuntio, Tuusula, Vihti

Cantores Minores -musiikkiopisto

OPETUSTUNTILASKELMA 1.1.-31.12.2017

VKO	A/S	A/A	A/T	A/B	A-valm.	B1	B2	KOR	CAPP	ÄM	PIA	MUS4	MUS5	MUS6	PK MUS	MuVa	MuPe2	MuPe3	YMT	ALUM	CMS	TP		
2	10,00	10,00	6,67	6,67		6,00	4,00	6,33	6,33	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00										
3	13,00	13,00	9,67	9,67		6,00	4,00	4,00	4,00	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00										
4	10,00	10,00	6,67	6,67		4,00		1,00	1,00	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00									
5	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	1,00	1,00	2,33	2,33	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00									
6	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	8,00	1,00	6,33	6,33	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00								
7	23,67	23,67	22,67	22,67	16,00	8,00	3,00	6,33	6,33	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00					2			
8	16,00	16,00	16,00	16,00	4,00					67,00														
9	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	2,00	2,00	6,33	6,33	10,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00						2		
10	15,33	15,33	12,00	12,00	2,00	8,00	3,00	6,33	6,33	7,33	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00								
11	12,00	12,00	8,67	8,67	2,00	5,00	5,00	6,33	6,33	5,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00						2		
12	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	8,00	3,00	9,33	9,33	7,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00								
13	16,00	16,00	12,67	12,67	2,00	12,00	7,00	10,33	10,33	6,00	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00						2		
14	10,67	10,67	7,33	7,33	2,00	8,00	3,00	6,33	6,33	3,33	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00								
15	13,00	13,00	13,00	13,00				8,00																
16	7,67	7,67	6,67	6,67	2,00	2,00	2,00	2,33	6,33	7,67	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00								
17	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	8,00	3,00	6,33	6,33	12,67	11,33	6,00	7,00	6,00	3,00	2,00								
18	11,67	11,67	10,67	10,67	2,00	2,00	2,00	2,33	6,33	7,67	11,33	6,00	7,00	6,00										
19	15,33	15,33	13,00	13,00		11,00	6,00	9,33	9,33	6,00														
20	13,33	13,33	11,00	11,00		4,67		6,33	8,00	2,33														
21	9,00	9,00	9,00	9,00				4,00	4,00															
22	13,00	13,00	13,00	13,00																				
23	15,33	15,33	15,33	15,33																				
24	18,00	18,00	18,00	18,00																				
25	4,33	4,33	4,33	4,33																				
30	10,00	10,00	10,00	10,00	10,00					26,66														
31	22,00	22,00	22,00	22,00	10,00					48,00								2,00						
32	5,67	5,67	3,33	3,33																				
33	10,33	10,33	7,00	7,00	2,00					15,33												2		
34	10,00	10,00	9,00	9,00	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	17,67		8,00	7,00	7,00								1,00		
35	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	19,00	14,00	8,00	7,00	7,00								1,00		
36	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	18,67	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00						2	2		
37	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	2,00	2,00	6,33	6,33	21,00	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00	1,00				2	2		
38	15,67	15,67	12,33	12,33	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	26,33	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00	1,00				2			
39	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	22,00	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00	1,00							
40	18,33	18,33	15,00	15,00	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	13,00	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00								
41	10,00	10,00	6,67	6,67	2,00	2,00	2,00	6,33	6,33	9,67	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00	1,00					2		
42	7,67	7,67	6,67	6,67	2,33																			
43	13,00	13,00	9,67	9,67	2,33	6,00	4,00	6,33	6,33	16,33	14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00	1,00					2		
44	21,00	21,00	21,00	21,00		6,00	4,00	8,33	8,33		14,00	8,00	7,00	7,00	3,00	2,00								
45	17,00	17,00	13,67	13,67	2,00	6,00	4,00	6,33	6,33	14,00	14,00	8,00	7,00	7,00		2,00	1,00					2 2		
46	16,33	16,33	10,00	10,00	2,00	9,33	9,33	10,67	10,67	16,33	14,00	8,00	7,00	7,00		2,00	1,00					2		
47	14,00	14,00	10,00	10,00		6,00	4,00	6,33	6,33	16,33	14,00	8,00	7,00	7,00		2,00	1,00					2		
48	16,33	16,33	16,33	16,33		6,00	4,00	9,33	9,33		14,00	8,00	7,00	7,00								2		
49	16,00	16,00	16,00	16,00		2,00	2,00	6,33	6,33		14,00	8,00	7,00	7,00										
50	17,00	17,00	17,00	17,00		6,00	4,00	14,67	14,67		14,00													
51	16,00	16,00	16,00	16,00		8,00	8,00	9,00	9,00															
yht.	593,66	593,66	498,00	498,00	88,66	199,00	120,33	238,00	239,66	502,33	380,00	204,00	203,00	195,00	60,00	40,00	14,00	0,00	0,00	6,00	20,00	8,00		
46 opetusviikkoa				A-kuoro	A-valm.	B1	B2	KOR	CAPP	ÄM	PIA	MUS4	MUS5	MUS6	PK MUS	MuVa	MuPe2	MuPe3	YMT	ALUM	CMS	TP		
Harjoitusten lukumäärä (kr	252	43	100	60	136	120	502	570	174	203	195	60	40	14						3	10	4		
Harjoitusten lukumäärä/vko:	A-kuoro (S: 3, A: 3, T: 2, B: 2)											- B/KOR/CAPP/: n. 1-2 krt/vko/ryhmä											4701,3	211558,50
	Opetustunnit																					total		
	à 45 min																					minuutit		
	kpl-määrä																					total tunnit		
	Harjoituksia																					total tunnit		
																						2486	3526,00	

CANTORES MINORES ESIINTYMISTILASTO
TUOMIOKIRKKOSRK:N TILAT
KUORORYHMÄT (ei sis. pienyhtyeitä) 2017

pvm	tilaisuus	paikka	YLEISÖÄ	Tuomiokirkko	Tuomiokirkko	Tkko srk		
				messut yms.	musiikkital.	muut srk:n kirkot		
22.1.2017	Messu	Tuomiokirkko	292	292				
12.3.2017	Messu	Tuomiokirkko	275	275				
19.3.2017	Messu	Tuomiokirkko	222	222				
26.3.2017	Messu	Tuomiokirkko	185	185				
26.3.2017	Messu	Ruoholahden kappeli	50				50	
2.4.2017	Messu	Tuomiokirkko	260	260				
14.4.2017	J.S.Bach:Johannes-passio	Tuomiokirkko	1500		1500			
7.5.2017	Messu	Tuomiokirkko	271	271				
13.5.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	200				200	
13.5.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	200				200	
14.5.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	1262		1262			
19.5.2017	Konsertti (Kirkon mus.juhlat)	Tuomiokirkko	1050		1050			
25.5.2017	Pres. Koiviston siunaus	Tuomiokirkko	1482				1482	
31.5.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon Krypta	300				300	
4.6.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	505		505			
7.6.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	90	90				
16.8.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	165		165			
24.8.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	1200		1200			
24.9.2017	Messu	Tuomiokirkko	372	372				
1.10.2017	Messu	Vanha kirkko	100				100	
8.10.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	674		674			
29.10.2017	Messu	Tuomiokirkko	415	415				
31.10.2017	Hartaus	Tuomiokirkko	180	180				
2.11.2017	Esiintyminen	Hgin seurakuntayhtymä	50				50	
3.11.2017	J.S. Bach: Messu h-molli	Tuomiokirkko	1150		1150			
12.11.2017	Messu	Tuomiokirkko	1040	1040				
19.11.2017	Messu	Tuomiokirkko	255	255				
21.11.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkko	50		50			
30.11.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	529		529			
1.12.2017	Konsertti	Johanneksenkirkko	850				850	
2.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	100				100	
3.12.2017	Messu	Tuomiokirkko	800	800				
6.12.2017	Jumalanpalvelus	Tuomiokirkko	1235	1235				
8.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	905		905			
9.12.2017	Konsertti	Johanneksenkirkko	2000				2000	
9.12.2017	Konsertti	Johanneksenkirkko	2000				2000	
11.12.2017	Konsertti	Johanneksenkirkko	900				900	
12.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	692		692			
14.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon krypta	150				150	
15.12.2017	J.S.Bach: Jouluoratorio	Tuomiokirkko	990		990			
16.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon Krypta	200				200	
16.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon Krypta	200				200	
16.12.2017	Esiintyminen	Mikael Agricolan kirkko	700				700	
18.12.2017	J.S.Bach: Jouluoratorio	Tuomiokirkko	1130		1130			
20.12.2017	Konsertti	Tuomiokirkko	1085		1085			
20.12.2017	Esiintyminen	Tuomiokirkon Krypta	250				250	
21.12.2017	Perinteinen Joulukonsertti	Tuomiokirkko	1530		1530			
21.12.2017	Perinteinen Joulukonsertti	Tuomiokirkko	1230		1230			
				yhteensä	5892	15647	9732	31271
				Tkko-srk	14 kpl	17 kpl	17 kpl	51 kpl

Tuomiokirkon osallistujamäärät 2017

pääjumalanpalvelukset+muut	43 388
musiikkitalaisuudet	31 404

Cantores Minores-kuoron yleisömäärän %-osuus Tuomiokirkossa järjestetyistä musiikkitalaisuuksista 2017

49,80 %

Cantores Minores -kuoron yleisömäärän %-osuus Tuomiokirkossa järjestetyistä jumalanpalveluksista 2017

13,50 %

	1.1.-31.12.2017 EUR	1.1.-31.12.2016 EUR
Varsinainen toiminta		
Koulutus		
Tuotot yhteensä	111 051,40	90 422,04
Kulut yhteensä	-66 478,17	-70 786,16
Koulutus yhteensä	44 573,23	19 635,88
Musiikkileikkikoulu		
Tuotot yhteensä	49 806,00	43 989,00
Kulut yhteensä	-32 403,22	-28 252,15
Musiikkileikkikoulu yhteensä	17 402,78	15 736,85
Esiintymiset ja konsertit		
Tuotot yhteensä	160 199,11	129 921,40
Kulut yhteensä	-52 185,99	-34 882,98
Esiintymiset ja konsertit yhteensä	108 013,12	95 038,42
Orkesterikonsertit		
Tuotot yhteensä	132 577,19	122 747,88
Kulut yhteensä	-137 587,90	-163 129,34
Orkesterikonsertit yhteensä	-5 010,71	-40 381,46
Leirit		
Tuotot yhteensä	90 552,47	95 929,53
Kulut yhteensä	-92 563,04	-100 192,51
Leirit yhteensä	-2 010,57	-4 262,98
Konserttimatkat		
Tuotot yhteensä	62 214,00	40 267,00
Kulut yhteensä	-72 497,17	-90 508,55
Konserttimatkat yhteensä	-10 283,17	-50 241,55
CM Alumnit		
Tuotot yhteensä	500,00	0,00
Kulut yhteensä	-304,28	0,00
CM Alumnit yhteensä	195,72	0,00
Kuorotarvikkeet		
Tuotot yhteensä	1 445,00	1 472,75
Kulut yhteensä	-9 456,33	-4 113,48
Kuorotarvikkeet yhteensä	-8 011,33	-2 640,73
Käsiohjelmat		
Tuotot yhteensä	400,00	2 660,00
Muut kulut yhteensä	-708,00	-1 938,80
Kulut yhteensä	-10 313,66	-8 500,72
Käsiohjelmat yhteensä	-9 913,66	-5 840,72
Tuotevälitys		
Tuotot yhteensä	11 026,14	11 581,44
Kulut yhteensä	-6 202,44	-10 448,36
Tuotevälitys yhteensä	4 823,70	1 133,08
Vanhempaintoimikunta		
Tuotot yhteensä	34 940,18	26 147,90

	1.1.-31.12.2017 EUR	1.1.-31.12.2016 EUR
Kulut yhteensä	-29 991,54	-18 933,51
Vanhempaintoimikunta yhteensä	4 948,64	7 214,39
Hallinto		
Tuotot yhteensä	7 460,20	898,87
Kulut yhteensä	-395 540,06	-358 261,72
Hallinto yhteensä	-388 079,86	-357 362,85
Varsinainen toiminta yht.	-243 352,11	-321 971,67
Varainhankinta		
Tuotot yhteensä	333 194,66	323 551,99
Varainhankinta yhteensä	333 194,66	323 551,99
Tuotto- / kulujäämä yhteensä	<u>89 842,55</u>	<u>1 580,32</u>
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Kulut yhteensä	-775,98	-198,70
Sijoitus- ja rah.toiminta yht.	-775,98	-198,70
Tuotto- / kulujäämä yhteensä	<u>89 066,57</u>	<u>1 381,62</u>
Tilikauden tulos yhteensä	<u>89 066,57</u>	<u>1 381,62</u>
Tilikauden yli- / alijäämä yhteensä	<u><u>89 066,57</u></u>	<u><u>1 381,62</u></u>

Cantores Minores -kannatusyhdistys ry

TASE

	31.12.2017 EUR	31.12.2016 EUR
V a s t a a v a a		
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Siirtosaamiset	111 290,25	24 340,57
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	111 290,25	24 340,57
Rahat ja pankkisaamiset	150 160,75	84 265,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	<u>261 451,00</u>	<u>108 606,15</u>
V a s t a a v a a yhteensä	<u><u>261 451,00</u></u>	<u><u>108 606,15</u></u>

Cantores Minores -kannatusyhdistys ry

TASE

	31.12.2017 EUR	31.12.2016 EUR
V a s t a t t a v a a		
OMA PÄÄOMA		
Rahastot	53,20	706,20
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	9 057,77	7 676,15
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	89 066,57	1 381,62
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>98 177,54</u>	<u>9 763,97</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	54 284,21	10 816,58
Muut velat	27 313,23	23 909,21
Siirtovelat	81 676,02	64 116,39
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	<u>163 273,46</u>	<u>98 842,18</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	<u>163 273,46</u>	<u>98 842,18</u>
V a s t a t t a v a a yhteensä	<u><u>261 451,00</u></u>	<u><u>108 606,15</u></u>

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Cantores Minores-kannatusyhdistys ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olen tilintarkastanut Cantores Minores- kannatusyhdistys ry:n (y-tunnus 0276076-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonani esitän että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olen suorittanut tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olen riippumaton yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaani tilintarkastusta ja olen täyttänyt muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuuteni. Käsitykseni mukaan olen hankkinut lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenani on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntoni. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytän ammatillista harkintaa ja säilytän ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistan ja arvioin väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelen ja suoritan näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankin lausuntoni perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostan käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäkseni suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta en siinä tarkoituksessa, että

pystyisin antamaan lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- arvioin sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teen johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teen hankkimani tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätökseni on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, minun täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessani lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntoni. Johtopäätökseni perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioin tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoin hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistan tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

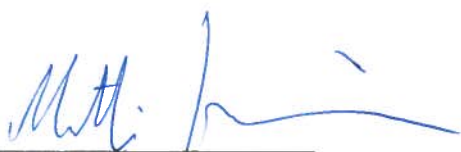
Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation¹. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenani on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessäni arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimani tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenani on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonani esitän, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teen suorittamani työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, minun on raportoitava tästä seikasta. Minulla ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 19.3.2018

Matti Koskinen, HT-tilintarkastaja
Orvokkitie 25 H, 01300 Vantaa

TOIMINNANTARKASTUSKERTOMUS

Cantores Minores -kannatusyhdistys ry:n jäsenille

Olen Cantores Minores -kannatusyhdistys ry:n nimeämänä toiminnantarkastajana (toinen tilintarkastaja) suorittanut toiminnantarkastuksen, joka koskee tilikautta 1.1.2017-31.12.2017.

Hallituksen vastuu

Hallitus on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Toiminnantarkastajan velvollisuudet

Toiminnantarkastajan on tarkastettava yhdistyksen talous ja hallinto yhdistyksen toiminnan edellyttämässä laajuudessa sekä annettava tarkastuksestaan kirjallinen toiminnantarkastuskertomus tilinpäätöksestä päättävälle yhdistyksen kokoukselle.

Jos tarkastuksessa on ilmennyt, että yhdistykselle on aiheutunut vahinkoa tai yhdistyslakia tai sääntöjä on rikottu, siitä on mainittava tarkastuskertomuksessa (Yhdistyslain 38a§).

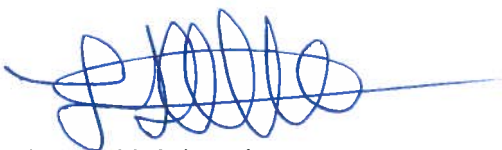
Lausunto

Tilinpäätös sisältää olennaisilta osin yhdistyksen tuotot, kulut, varat ja velat.

Yhdistyksen hallintoa on hoidettu lain, sääntöjen ja yhdistyksen kokousten päätösten mukaisesti.

Tarkastuksessa ei ilmennyt sellaista, josta olisi yhdistyslain 38a§:n mukaan tässä tarkastuskertomuksessa mainittava.

Helsingissä 19.3.2018

Janne Helekorpi

KUVA

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio
Cantores Minores -kuoron
koko toiminnan pysyvät suojelijat (1.3.2012-)

Cantores Minores

Cantores Minores -kannatusyhdistys ry./CM-musiikkiopisto ja -poikakuoro
Meritullintori 3, FI-00170 Helsinki
tel. +358-9-687 7720 fax +358-9-687 77250
info@cantoresminores.fi www.cantoresminores.fi
www.facebook.com/CantoresMinores
Instagram: @cantoresminoresfinland
YouTube: Cantores Minores Finland
Twitter: @cantoresminores